

Zavod za školstvo Republike Hrvatske
Institute of Education of the Republic of Croatia

NAKLADNIK

Zavod za školstvo Republike Hrvatske
Badalićeva 24, 10000 Zagreb

ZA NAKLADNIKA

Vinko Filipović, prof.

© Copyright Zavod za školstvo Republike Hrvatske

UREDNIK

Miroslav Mićanović

NASLOVNICA

Iva Čular, Studio grafičkih ideja

GRAFIČKA PRIPREMA

Studio grafičkih ideja

ISBN 953-7290-02-6

Pripremljeno u Zavodu za školstvo Republike Hrvatske

Tiskano u Hrvatskoj

CIP - Katalogizacija u publikaciji

Nacionalna i sveučilišna knjižnica - Zagreb

UDK 371.13(035)

PRIRUČNIK za stručni ispit učitelja i
stručnih suradnika u osnovnom školstvu /
<priredila Jadranka Marušić>. - Zagreb :
Zavod za školstvo Republike Hrvatske, 2006.

ISBN 953-7290-02-6

I. Nastavnici -- Stručni ispit -- Priručnik
460421054

Priručnik za stručni ispit učitelja i stručnih suradnika u osnovnom školstvu

PRIREDILA

Jadranka Marušić, dipl. ing.

Zavod za školstvo Republike Hrvatske

Zagreb, 2006.

Sadržaj

Predgovor 8

Pravilnik o polaganju stručnih ispita 11

Opći dio programa

Program polaganja stručnog ispita 22

Literatura 24

Metodički dio programa

1. Razredna nastava

Hrvatski jezik 32

Likovna kultura 35

Glazbena kultura 37

Priroda i društvo 39

Matematika 41

Tjelesna i zdravstvena kultura 43

Primjeri tema za pisani rad 45

2. Predmetna nastava

Hrvatski jezik 48

Likovna kultura 54

Glazbena kultura 56

Glazbeno-teorijski predmeti u glazbenim i plesnim školama 59

Instrumentalna nastava u glazbenim školama 62

Klasični balet 66

Suvremeni ples 69

Strani jezici 72

Engleski jezik 77

Njemački jezik 81

Talijanski jezik 82

Francuski jezik 83

Klasični jezici 85

Matematika	89
Biologija	94
Kemija	97
Fizika	100
Povijest	103
Zemljopis	106
Tehnička kultura	109
Tjelesna i zdravstvena kultura	113
Vjeronauk	116
Informatika	121

3. Stručni suradnici

Školski pedagog	128
Školski psiholog	135
Školski knjižničar	140
Defektolozi i logopedi	143
Socijalni pedagog	164

Programe priredili viši savjetnici i vanjski suradnici Zavoda za školstvo RH

Dalibor Adžić, prof.

Ružica Ambruš-Kiš, prof.

Jadranka Andreić, prof.

Mirela Barbaroša Šikić, prof.

Michelle Braš Roth, dipl. pedagog

mr. sc. Davorka Brešan

prof. dr. sc. Josipa Bašić

Jelena Bićanić, dipl. soc. pedagog

mr. Svjesna Bjedov

Žarko Bošnjak, prof.

Ruža Brnas, prof.

Stjepan Cipek, prof.

Ana Crkvenčić, prof.

Marijana Češi, prof.

Bosiljka Devernay, prof.

Andelka Dukat, prof.

mr. sc. Majda Fajdetić

mr. sc. Diana Garašić

mr. sc. č. s. Amabilis Jurić

Boško Jagodić, prof.

Željko Jakopović, prof.

Ingrid Jurela Jarak, prof.

Dijana Kovač, prof.

Đurđa Kulušić, dipl. učitelj

Srećko Listeš, prof.

dr. sc. Kata Lučić

mr. sc. Matilda Markočić

Vesna Milić, dipl. geograf

mr. sc. Nataša Nikpalj-Juraić

Ružica Pažin-Ilakovac, dipl. pedagog

mr. sc. Krešimir Pleša

Dubravka Šubić, prof.

dr. sc. Dean Slavić

Biserka Šušnjić, prof.

Tihomir Tonković, prof.

Darko Tot, dipl. soc. pedagog

Ninočka Truck Biljan, prof.

mr. sc. Ivana Turčić Prstačić

dr. sc. Vlasta Vizek-Vidović

Danica Vrgoč, prof.

Uvod

Permanentno stručno usavršavanje učitelja i stručnih suradnika u osnovnoj školi jedan je od temelja razvoja osnovnog školstva, a također i jedna od primarnih zadaća Zavoda za školstvo Republike Hrvatske.

Stoga je rad s učiteljima-pripravniciima i stručnim suradnicima-pripravniciima na uspješnom ostvarivanju programa stažiranja i polaganju stručnog ispita prva i vrlo značajna dionica permanentnoga stručnog usavršavanja.

Cilj je stručnog ispita utvrđivanje profesionalne, poglavito metodičko-didaktičke i pedagoško-psihološke osposobljenosti pripravnika za samostalan odgojno-obrazovni rad. Do sada je oko 14000 učitelja i stručnih suradnika u osnovnom školstvu uspješno položilo stručni ispit.

Savjetnici Zavoda za školstvo zajedno s vanjskim suradnicima koji sudjeluju u radu ispitnih povjerenstava, pripremili su ovaj Priručnik kao neposrednu pomoć svim sudionicima procesa ostvarivanja programa stažiranja i polaganja stručnih ispita, a prvenstveno pripravniciima i njihovim mentorima.

Program stažiranja i polaganja stručnih ispita sastoji se od općeg i metodičkog dijela. Temeljne sastavnice općeg programa su Zakon o osnovnom školstvu i Pravilnik o polaganju stručnog ispita učitelja i stručnih suradnika u osnovnom i nastavnika u srednjem školstvu, kojima su regulirana prava i obveze svih sudionika procesa stažiranja. Opći dio programa stažiranja i polaganja stručnog ispita čine i svi pod-zakonski akti kojima je reguliran sustav osnovnog školstva te i njih treba poznavati za uspješno polaganje stručnog ispita i za odgovorno i kompetentno obnašanje učiteljskog poziva.

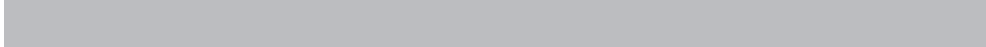
U metodičkom dijelu programa stažiranja i polaganja stručnih ispita za sve su nastavne predmete navedeni: programski sadržaji, metodička literatura, neki primjeri tema za pisani rad i neka moguća pitanja na usmenom dijelu ispita iz poznavanja metodike struke.

Sastavni dio Priručnika je i popis temeljne pedagoško-psihološke literature, praćenje koje je nužan preduvjet za uspješno snalaženje u svim posebnostima profesije (daroviti učenici i učenici s posebnim potrebama, razredništvo i sl.).

Nadamo se da će ovaj Priručnik pridonijeti uspješnom uvođenju pripravnika u sustav osnovnog školstva i njihovom osposobljavanju za samostalno pripremanje i vođenje odgojno obrazovnog procesa te primjenu suvremenih organizacijskih oblika i nastavnih metoda, a također i kao temelji za uspješno *cjeloživotno učenje*.

Viša savjetnica:

Jadranka Marušić, dipl. ing.

Ministarstvo prosvjete i športa

1035

Na temelju članka 75. Zakona o osnovnom školstvu ("Narodne novine", broj 59/90., 26/93., 27/93., 7/96., 59/01. i 114/01.) i članka 80. stavka 5. Zakona o srednjem školstvu ("Narodne novine" broj, 19/92., 27/93., 50/95., 59/01. i 114/01.), ministar prosvjete i športa donosi

Pravilnik o polaganju stručnog ispita učitelja i stručnih suradnika u osnovnom školstvu i nastavnika u srednjem školstvu

Članak 1.

Ovim Pravilnikom propisuju se način i uvjeti ostvarivanja pripravničkog staža te način i uvjeti polaganja stručnog ispita učitelja i stručnih suradnika u osnovnom školstvu i nastavnika u srednjem školstvu.

Članak 2.

Stručne ispite provodi Ministarstvo prosvjete i športa – Zavod za unapređivanje školstva (u daljnjem tekstu: Ministarstvo – Zavod).

I. Ostvarivanje pripravničkog staža

Članak 3.

Svrha je pripravničkog staža osposobiti učitelje, stručne suradnike i nastavnike (u daljnjem tekstu: učitelji) bez radnog iskustva za uspješno, stručno i samostalno obavljanje poslova u osnov-noj odnosno srednjoj školi (u daljnjem tekstu: pripravnici).

Pripravnik u odgoju i obrazovanju je učitelj bez položenog stručnog ispita, u radnom odnosu na neodređeno ili određeno vrijeme.

Pripravnikom u smislu stavka 2. ovoga članka smatra se i osoba koja volontira na poslovima učitelja.

Članak 4.

Staziranje pripravnika ostvaruje se na temelju okvirnog programa staziranja kojeg donosi Ministarstvo prosvjete i športa (u daljnjem tekstu: Ministarstvo).

Povjerenstvo za staziranje izrađuje operativni program staziranja za svakog pojedinog pripravnika i odgovorno je za provođenje programa.

Operativni program staziranja škola je obavezna izraditi najkasnije 15 dana od dana početka rada pripravnika.

Članak 5.

Osnovni sadržaji programa pripravničkog staža su:

- Ustav Republike Hrvatske
- Opća deklaracija o ljudskim pravima
- Konvencija protiv diskriminacije u obrazovanju
- Konvencija o pravima djeteta
- Zakonski i podzakonski akti iz područja osnovnog odnosno srednjeg školstva u Republici Hrvatskoj
- Djelatnost i ustroj odgojno-obrazovne ustanove te njezina uloga u odgojno-obrazovnom sustavu
- Školske obveze i prava učitelja
- Planiranje i programiranje odgojno-obrazovnih sadržaja
- Organiziranje, pripremanje i izvođenje odgojno-obrazovnih procesa
- Funkcionalno upotrebljavanje suvremenih nastavnih sredstava i pomagala, udžbeničke i stručne literature te drugih izvora znanja
- Komunikacija s učenicima i ostalim sudionicima odgojno-obrazovnog procesa
- Sustavno praćenje, vrednovanje i ocjenjivanje postignuća učenika
- Poslovi razrednika i suradnja s roditeljima
- Odgoj i obrazovanje za ljudska prava, slobodu odgoja i odgoj za suživot
- Pedagoška dokumentacija i evidencija
- Rad stručnih tijela škole
- Posebnosti struke
- Odgovarajući oblici stručnog usavršavanja.

Članak 6.

Povjerenstvo za stažiranje pripravnika čine:

- ravnatelj škole kao predsjednik povjerenstva
- mentor pripravnika
- stručni suradnik.

Mentor pripravniku je učitelj iste struke koju ima pripravnik, s položenim stručnim ispitom ili je oslobođen polaganja stručnog ispita.

Ako mentora ili stručnog suradnika nije moguće imenovati u školi u kojoj pripravnik stažira, on se imenuje iz druge škole.

Članak 7.

Pripravnički staž počinje danom zasnivanja radnog odnosa pripravnika odnosno danom sklapanja ugovora o volontiranju.

Članak 8.

Nakon početka rada pripravnika škola je dužna:

- imenovati povjerenstvo iz članka 6. ovoga pravilnika
- prijaviti stažiranje na tiskanici SI-1 Ministarstvu – Zavodu najkasnije 30 dana od početka rada pripravnika
- izraditi program pripravničkog staža i dostaviti ga Ministarstvu – Zavodu, najkasnije 30 dana od početka rada pripravnika
- pružati stalnu stručno-pedagošku, metodičku i drugu potrebnu pomoć pripravniku
- pratiti i vrednovati napredovanje pripravnika u ostvarivanju programa stažiranja.

Članak 9.

Pripravnici sa završenim dvopredmetnim studijem odabiru jedan nastavni predmet za pripravnički staž i stručni ispit.

Odredba stavka 1. ovoga članka primjenjuje se i na pripravnike sa završenim nenastavničkim studijem, koji ostvaruju nastavne programe stručno-teorijske nastave u srednjim strukovnim školama.

Pripravnici-učitelji razredne nastave ostvaruju program pripravničkog staža u svim nastavnim predmetima a za stručni ispit odabiru dva nastavna

predmeta od kojih jedan mora obvezno biti iz skupine – hrvatski jezik, matematika i priroda i društvo a drugi iz skupine-likovna kultura, glazbena kultura te tjelesna i zdravstvena kultura.

Od dva odabrana nastavna predmeta povjerenstvo za provođenje stručnog ispita određuje jedan za stručni ispit i o tome izvještava pripravnika najkasnije 8 dana prije polaganja ispita.

Pripravnici u učeničkom domu ostvaruju program pripravničkog staža za odgajatelje i stručne suradnike u domu.

Članak 10.

Pripravnici su obvezni biti nazočni nastavnim satima mentora – najmanje 30 sati tijekom stažiranja, a mentor je obavezan biti na nastavnim satima pripravnika 10 sati.

Pripravnici volonteri obvezni su biti nazočni nastavnim satima mentora najmanje 2 sata tjedno tijekom nastavne godine, odnosno 70 sati, te samostalno održati 35 nastavnih sati uz prisutnost mentora.

Obvezno hospitiranje treba obuhvatiti sve oblike rada s učenicima, ravnomjerno raspoređene tijekom stažiranja.

Pripravnici – stručni suradnici i odgajatelji – surađuju s mentorom na poslovima iz mentorova djelokruga 60 sati tijekom stažiranja.

Pripravnici volonteri – stručni suradnici i odgajatelji – obvezni su provesti s mentorom u školi na poslovima stručnog suradnika ili odgajatelja najmanje dva dana mjesečno tijekom nastavne godine, odnosno 140 sati.

Članak 11

Povjerenstvo iz članka 5. ovog Pravilnika mora biti nazočno tijekom pripravničkog staža najmanje dva puta po dva sata na redovnoj nastavi ili ostalim oblicima odgojno-obrazovnog rada pripravnika.

Ostali članovi povjerenstva dužni su iz djelokruga svog rada pripravniku pružati pomoć svaki u trajanju od 5 sati.

Povjerenstvo radi u punom sastavu.

Evidenciju o ostvarivanju programa pripravničkog staža obvezno vodi svaki član povjerenstva.

Članak 12.

Ako pripravnik tijekom pripravničkog staža prijeđe u drugu školu, stažiranje se nastavlja u školi u koju je prešao. Škola u kojoj je ostvaren dio pripravničkog staža obvezna je sastaviti izvješće (tiskanica – SI-2) o ostvarenom pripravničkom stažu. Jedan primjerak izvješća šalje se zajedno s popratnom dokumentacijom u školu u koju je pripravnik prešao, a drugi se predaje osobno pripravniku.

U slučajevima kao što su dulje bolovanje, vojna obveza, porodijski dopust i sl., pripravnički staž se prekida, a nastavlja se kad navedeni razlozi prestanu, o čemu škola izvješćuje Ministarstvo – Zavod.

II. postupak i način polaganja stručnog ispita

Članak 13.

Stručni ispit polaže se prema programu kojeg donosi Ministarstvo. Posebni dio programa stručnog ispita za vjeroučitelje donosi Ministarstvo na prijedlog vjerske zajednice.

Članak 14.

Nakon ostvarenog programa pripravničkog staža, škola prijavljuje pripravnika za stručni ispit. Ispit se prijavljuje Ministarstvu – Zavodu na prijavnici (Tiskanica SI-3).

U prilogu prijavnice prilaže se:

- Izvješće povjerenstva o rezultatima stažiranja (Tiskanica -SI-2)
- preslika diplome o stečenoj naobrazbi,
- preslika isprave o položenom pedagoško – psihološkom obrazovanju za pripravnike koji su završili nenastavnički studij ili visoku školu,
- evidencija o ostvarivanju programa pripravničkog staža.

Za ponovno polaganje stručnog ispita ili njegovog dijela uz prijavicu treba dostaviti dokaz o plaćenim troškovima za ponovno polaganje ispita ili njegovih dijelova.

Ispit se prijavljuje najkasnije 30 dana prije početka ispitnog roka.

Članak 15.

Učitelj sa završenim nenastavničkim studijem koji je položio stručni ispit u matičnoj struci izvan odgojno-obrazovnog sustava, nema obvezu polagati one dijelove stručnog ispita koji su po sadržaju istovjetni sadržajima programa polaganja stručnog ispita.

Učitelj iz stavka 1. ovoga članka može biti oslobođen polaganja dijela stručnog ispita odlukom ispitnog povjerenstva na temelju odgovarajuće isprave i programa ispita prema kojem je polagao stručni ispit u matičnoj struci.

Ispravu iz stavka 2. ovog članka učitelj je obavezan dostaviti u izvorniku ili ovjerenoj preslici uz prijavu za polaganje stručnog ispita.

Članak 16.

Ispitni rokovi za učitelje i stručne suradnike u osnovnim školama su:

- od 15. siječnja do 1. ožujka
- od 15. travnja do 1. lipnja
- od 1. listopada do 15. studenoga.

Ispitni rokovi za nastavnike srednjih škola su:

- od 10. veljače do 10. travnja
- od 10. listopada do 10. prosinca.

Članak 17.

Stručni ispit polaže se pred ispitnim povjerenstvom od 5 članova.

Ispitno povjerenstvo čine:

- viši savjetnik ili savjetnik Ministarstva – Zavoda kao predsjednik ispitnog povjerenstva,
- ispitivač metodike koji se imenuje iz redova sveučilišnih profesora metodike iz struke koju ima pripravnik ili v. i. savjetnika Ministarstva – Zavoda tj. ovlaštenih stručnjaka iz drugih institucija ili ovlaštenih učitelja u zvanju savjetnika,
- učitelj sustručnjak pripravnika, kao mentor na ispitu
- ravnatelj škole
- učitelj hrvatskog jezika.

Ispitivač metodike i mentor na ispitu pripravniku vjeroučitelju imenuje se na prijedlog odgovarajuće vjerske zajednice.

Odluku o sastavu povjerenstva i zaduženjima pojedinih članova donosi ministar na prijedlog Zavoda.

Način rada Ispitnog povjerenstva propisuje se Poslovníkom kojeg donosi Ministarstvo – Zavod.

Članak 18.

Broj ispitnih povjerenstva, njihov sastav i članove, te popis školskih ustanova u kojima se provodi stručni ispit utvrđuje ministar prosvjete i športa.

Članak 19.

Stručni ispit obuhvaća:

- za učitelje – pisani rad, napisanu pripremu za nastavni sat, izvođenje nastavnog sata i usmeni ispit;
- za stručnog suradnika – pisani rad, praktični rad primjeren poslovima koje suradnik obavlja i usmeni ispit;
- za suradnika u nastavi – pisani rad, metodički prikaz o izvođenju jednog nastavnog sata praktične nastave ili vježbe i usmeni ispit;
- za odgajatelja – pisani rad iz područja domskog odgoja, napisana priprema i izvođenje aktivnosti s učenicima ili pisani praktični rad te usmeni ispit.

Članak 20.

Pisani rad traje do 180 minuta, izvođenje nastavne jedinice jedan nastavni sat, odnosno vrijeme potrebno za jednu pokazanu nastavnu vježbu ili radnu probu za praktičnu nastavu, a usmeni dio ispita do 40 minuta.

Članak 21.

Uspjeh na o dijelu ispita i opći uspjeh na ispitu iskazuje se ocjenom: “položio” ili “nije položio”.

Članak 22.

Pripravnik koji je iz pisanog rada ili izvedbe nastavnog sata, odnosno praktičnog rada ocijenjen ocjenom “nije položio” ne može polagati usmeni dio ispita.

Pripravnik koji nije zadovoljio na usmenom dijelu stručnog ispita upućuje se na ponovno polaganje tog dijela stručnog ispita.

Članak 23.

O stručnom ispitu vodi se zapisnik (Tiskanica SI-4), a potpisuju ga predsjednik i članovi ispitnog povjerenstva.

Evidenciju o pripravniciima koji su položili stručni ispit vodi Ministarstvo – Zavod.

Članak 24.

Pripravnici koji su položili stručni ispit dobivaju Uvjerenje o položenom stručnom ispitu (Tiskanica SI-5).

Članak 25.

Troškovi prvog polaganja stručnog ispita pripravnika, osim volontera, podmiruju se iz Državnog proračuna.

Troškove ponovnog polaganja stručnog ispita snose pripravnici.

Volonteri sami snose i troškove stažiranja i troškove polaganja stručnog ispita, što se utvrđuje ugovorom o volontiranju.

Članak 26.

Mentor koji radi s pripravnikom tijekom pripravničkog staža ima pravo na naknadu za rad.

Predsjednik i članovi ispitnog povjerenstva za obavljanje poslova u vezi sa stručnim ispitom, odnosno za rad ispitnog povjerenstva imaju pravo na naknadu.

Mjerila i iznos naknade iz stavka 1. i 2. ovoga članka utvrđuje ministar prosvjete i športa posebnom odlukom.

III. Prijelazne i završne odredbe

Članak 27.

Obrasci tiskanica iz članka 8., 12., 14., 23. i 24. sastavni su dio ovog Pravilnika.

Članak 28.

Vjeroučitelji katoličkog vjeronauka zaposleni u osnovnoj ili srednjoj školi u prijelaznom razdoblju uvođenja vjeronauka kao izbornog nastavnog predmeta koji su do dana stupanja na snagu Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o polaganju stručnog ispita učitelja i stručnih suradnika u osnovnom i srednjem školstvu ("Narodne novine" broj 148/99) stekli potrebnu stručnu spremu nisu obvezni polagati stručni ispit.

Vjeroučitelji drugih konfesija zaposleni s propisanom stručnom spremom u osnovnoj ili srednjoj školi prije stupanja na snagu ovoga pravilnika nisu obvezni polagati stručni ispit.

Članak 29.

Osobi koje je položila stručni ispit za učitelja ili stručnog suradnika u osnovnoj školi odnosno nastavnika u srednjoj školi prema ranijim propisima priznaje se stručni ispit sukladno ovom pravilniku.

Osobi koja je položila stručni ispit za učitelja ili stručnog suradnika u osnovnoj školi odnosno nastavnika u srednjoj školi izvan teritorija Republike Hrvatske priznat će se stručni ispit prema ovom pravilniku uz uvjet da prethodno položi odgovarajući dopunski ispit.

Odluku o priznanju stručnog ispita prema stavku 2. ovoga članka donosi povjerenstvo za provođenje stručnog ispita.

Članak 30.

Učiteljima i stručnim suradnicima koji su položili stručni ispit za učitelja odnosno stručnog suradnika u osnovnoj školi i nastavnicima koji su položili stručni ispit za nastavnika u srednjoj školi priznaje se stručni ispit kod zasnivanja radnog odnosa u osnovnoj i srednjoj školi.

Članak 31.

Stupanjem na snagu ovoga Pravilnika prestaje važiti Pravilnik o polaganju stručnog ispita učitelja i stručnih suradnika u osnovnom i srednjem školstvu ("Narodne novine" broj 98/95 i 148/99).

Članak 32.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmoga dana od dana objave u “Narodnim novinama”.

Klasa: 133-01/03-01/22

Urbroj: 532-04/1-03-1

Zagreb, 28. travnja 2003.

Ministar

dr. sc. Vladimir Strugar, v. r.

Opční dio programa

Program polaganja stručnog ispita

Primjeri mogućih pitanja iz općeg dijela programa za usmeni dio stručnog ispita za sve pripravnike

Biranje zastupnika u Sabor Republike Hrvatske

Predsjednik Republike Hrvatske

Vlada Republike Hrvatske

Nadležnost Sabora Republike Hrvatske

Ustavni zakon o ljudskim pravima

Tijela lokalne uprave i samouprave

Djelokrug rada stručnih organa škole

Dokumentacija trajne vrijednosti u školi

Dodatni rad i dopunska nastava

Učenik, darovit učenik, učenik s teškoćama u razvoju

Županijski ured za školstvo – ustrojstvo i zadaće

Izostanci učenika iz škole

Izvanškolske i izvan nastavne aktivnosti učenika

Kako je organiziran odgojno-obrazovni sustav u Republici Hrvatskoj

Kalendar rada osnovne škole

Koje uvjete mora zadovoljiti djelatnik da bi se mogao zaposliti na neodređeno vrijeme u osnovnoj školi

Kako se u Ustavu Republike Hrvatske spominje školstvo

Koliko školska godina ima radnih tjedana

Kako treba čuvati spomenicu škole (ljetopis)

Kako treba čuvati imenik i evidenciju o ispitima učenika

Matična knjiga

Biranje ravnatelja osnovne škole

Nastavna dokumentacija

Godišnji plan i program osnovne škole

Obvezna pedagoška dokumentacija u školi

Opći akti u školi

Opišite kadrovsku strukturu osnovne škole

Opterećenost učenika u osnovnoj školi
Opterećenost učitelja u osnovnoj školi
Organi upravljanja u osnovnoj školi
Pedagoške mjere koje se izriču učenicima u osnovnoj školi
Pedagoški standard osnovnoškolskog sustava
Planiranje i programiranje odgojno-obrazovnog rada
Pravilnik o broju učenika u razrednom odjelu te odgojno-obrazovnoj grupi
Zakon o osnovnom školstvu
Pravilnik o normi neposrednog odgojno-obrazovnog rada po nastavnim
predmetima i načinu utvrđivanja broja izvršitelja na odgojno-obrazovnim
i drugim poslovima u osnovnoj školi
Pravilnik o stručnoj spremi i pedagoško-psihološkom obrazovanju učitelja u
osnovnom školstvu
Propisana pedagoška dokumentacija
Razrednik, uloga i zadaće
Statut škole
Stručni organi u osnovnoj školi
Školska godina i nastavna godina
Učiteljsko vijeće
Upravljanje školom
Pravilnik o načinu praćenja i ocjenjivanja učenika u osnovnoj školi
Pravilnik o napredovanju učitelja i profesora u osnovnom i srednjem
školstvu
Školski odbor

Literatura

Literatura za opći dio programa

Ustav Republike Hrvatske (Narodne novine, 41/2001)

Zakon o osnovnom školstvu (Narodne novine, 69/2003)

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o osnovnom školstvu (Narodne novine, 76/2005)

Nastavni plan i program za osnovne škole u Republici Hrvatskoj

Pravilnik o upisu djece u osnovnu školu (Narodne novine, 13/91)

Pravilnik o broju učenika u redovitom i kombiniranom razrednom odjelu u OŠ (Narodne novine, 74/99)

Pravilnik o osnovnoškolskom odgoju i obrazovanju učenika s teškoćama u razvoju (Narodne novine, 23/91)

Pravilnik o osnovnoškolskom odgoju i obrazovanju darovitih učenika (Narodne novine, 34/91)

Pravilnik o kalendaru rada osnovnih škola (u određenoj školskoj godini)

Pravilnik o polaganju predmetnih i razrednih ispita u osnovnoj školi (Narodne novine, 31/91)

Zakon o ustanovama (Narodne novine, 76/93)

Pravilnik o polaganju stručnog ispita učitelja i stručnih suradnika u osnovnom školstvu i nastavnika u srednjem školstvu (Narodne novine, 88/2003)

Poslovnik o radu komisije za stažiranje i komisije za polaganje stručnog ispita (Glasnik Ministarstva prosvjete i športa, 6/96)

Program stručnog ispita učitelja i stručnih suradnika u osnovnoj školi (Glasnik 6/94, 7/94)

Pravilnik o stručnoj spremi i pedagoško-psihološkom obrazovanju učitelja i stručnih suradnika u osnovnom školstvu (Narodne novine, 47/96)

Pravilnik o uvjetima i načinu ostvarivanja eksperimentalnih programa u osnovnim školama (Narodne novine, 40/91)

Pravilnik o napredovanju učitelja i nastavnika u osnovnom i srednjem školstvu (Narodne novine, 89/95 i 148/99)

Pravilnik o obvezama učitelja i stručnih suradnika u osnovnoj školi (Narodne novine, 51/99, 67/2000)

Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o obvezama učitelja i stručnih suradnika u osnovnoj školi (Narodne novine, 76/2000)

Pravilnik o načinu praćenja i ocjenjivanja učenika u osnovnoj i srednjoj školi (Narodne novine, 92/95)

Konvencija o pravima djeteta (Mi poznajemo i živimo svoja prava – Priručnik za odgoj i obrazovanje o pravima djeteta u osnovnoj školi – D. Maleš, I. Stričević, Školska knjiga, Zagreb, 2000)

Pravilnik o polaganju popravnih ispita

Uputa o uvođenju vjeronauka kao izbornog predmeta u osnovne i srednje škole

Pravila za provedbu školskih izleta i ekskurzija

Statut škole

Pravilnik o radu

Pravilnik o pedagoškim mjerama

Pravilnik o zaštiti na radu

Pravilnik o kućnom redu

Pravilnik o zaštiti od požara

Poslovnik o radu učiteljskog i razrednog vijeća

Poslovnik o radu školskog odbora

Pravilnik o računovodstvu

Literatura za stručne ispite u osnovnim školama

Desforges, Ch. (2001): **Uspješno učenje i poučavanje**, Zagreb: Educa

Jurić, V. (2004). **Metodika rada školskog pedagoga** (prerađeno i dopunjeno izdanje), Zagreb, Školska knjiga

Kyriacou, C. (1997): **Temeljna nastavna umijeća**, Educa, Zagreb

Klippert, H. (2001): **Kako uspješno učiti u timu**, zbirka praktičnih primjera, Zagreb, Educa

Matijević, M. (2002): **Didaktika**, Zagreb, Školska knjiga

Mužić, V. (1999): **Uvod u metodologiju istraživanja odgoja i obrazovanja** – priručnik za početnike i iskusnije istraživače, Zagreb, Educa

- Vizek Vidović, V., Rijavec, M., Vlahović-Štetić, V., Miljković, D. (2003).
Psihologija obrazovanja, IEP – Vern, Zagreb
- Raundalen, M. (1998): **Agresivnost**, Priručnik za savjetnike voditelja, Djeca prva, Alinea, Zagreb
- Maleš, D. i Stričević, I.: 1. **Moja prava** (2005), **Djeca prva**, Alinea, Zagreb, 2. **Roditelji i prava djeteta** (2004), 3. **Bez straha u školu** (2004), priručnik za djecu
- Bratanić, M. (1991): **Mikropedagogija**, interakcijsko-komunikacijski aspekt odgoja, Školska knjiga, Zagreb
- Bratanić, M. (1997): **Susret u nastavi**, Zagreb, Školska knjiga
- Brajša, P. (1993): **Pedagoška komunikologija**, razgovor, problemi i konflikti u školi, Zagreb, Školska knjiga
- Chelsom Gossen, D. (1994): **Restitucija**, preobrazba školske discipline, Zagreb, Alinea
- Čudina-Obradović, M. (1995): **Mirotvorni razred**, Zagreb, Znamen
- Dreesman, H. (1982): **Unterrichtsklima**, Weinheim und Basel: Verlag
- Glasser, W. (1994): **Kvalitetna škola**, Zagreb, Educa
- Gudjons, H. (1993): **Pedagogija, temeljna znanja**, Zagreb, Educa
- Stoll, D. Fink (2000): **Mijenjajmo naše škole**, Zagreb, Educa
- Strategija odgojnog rada razrednika**, Zagreb, HPKZ, 2004.
- Greene, B. (1996): **Nove paradigme za stvaranje kvalitetnih škola**, Zagreb, Alinea
- Brajša, P. (1993): **Pedagoška komunikologija**, Zagreb, Školske novine
- Richman, N. (1994): **Komuniciranje s djecom** – priručnik br. 2., Zagreb, Dobrobit
- Jull, J. (1995): **Razgovori s obiteljima**, perspektive i procesi, Zagreb, Alinea
- Perry Good, E. (1995): **U potrazi za srećom**, Zagreb, Alinea
- Gossen C. Diane (1994): **Restitucija – preobrazba školske discipline**, Zagreb, Alinea
- Winkel, R.: **Djeca koju je teško odgajati**
- Bićanić, J. (2001): **Vježbanje životnih vještina** – Priručnik za razrednike, Zagreb, Alinea

- Bašić, Hudina, Koller-Trbović, Žižak (1994): **Integralna metoda**, Zagreb, Alinea
- Longo, I. (2001): **Roditeljstvo se može učiti**, Zagreb, Alinea
- Buljan-Flander G., Kocijan D. (2004): **Zlostavljanje i zanemarivanje djece**, Zagreb, Marko M usluge, d.o.o.
- Buljan-Flander, G., Karlović, A. (2005): **Odgajam li dobro svoje dijete? Savjeti za roditelje**, Zagreb, Marko M usluge d.o.o.
- Gordon, T. (1996): **Škola roditeljske djelotvornosti**, Zagreb
- Miljković, D. (1996): **Pomozite svojoj djeci da razviju samopouzdanje**, Temposhop, Đakovo
- Shapiro, L.E. (1996): **Kako razviti emocionalnu inteligenciju djeteta**, Mozaik knjiga
- Spaić-Vrkaš, V. i suradnici, Istraživački obrazovni centar (2004): **Poučavati prava i slobode**, Priručnik za učitelje osnovnih škola, Zagreb
- Arambašić, L. (2001): **Psihološke krizne intervencije, psihološka prva pomoć nakon kriznih događaja**, Društvo za psihološku pomoć, Zagreb
- Staničić, S. (1992): **Razvojno-pedagoška djelatnost u osnovnoj školi**, Napredak, Zagreb, 3, 314-316.
- Terhart, E. (2001): **Metode poučavanja i učenja**, Educa, Zagreb
- Bošnjak, B. (1997): **Drugo lice škole**, Zagreb, Alinea
- Jurić, V. (1989): **Razrednonastavna klima – pozadina učeničkog rada**. Zagreb: Institut za pedagojska istraživanja Filozofskog fakulteta
- Jurić, V. (1988): **Metodika rada školskog pedagoga**. Zagreb, Školska knjiga
- Jelavić, F. (1998): **Didaktika**, Jastrebarsko, Naklada Slap
- Malić, I. (1981): **Razrednik u osnovnoj školi**, Zagreb, Školska knjiga
- Uzelac, M., Bogнар, V., Bagić, A. (1994): **Budimo prijatelji**, Zagreb, Kratis
- Neill, S. (1994): **Neverbalna komunikacija**, Zagreb, Educa
- Bićanić, J. (2001): **Vježbanje životnih vještina – priručnik za razrednike**, Zagreb, Alinea
- Bognar, L., Marijević, M. (1993): **Didaktika**, Školska knjiga, Zagreb
- Grgin, T. (1994): **Školska dokimologija**, Slap, Jastrebarsko
- Mijatović, A. (1998): **Obrazovanje za stoljeće znanja – 21. stoljeće**, HPKZ, Zagreb

- Perry Good, E. (1993): **Kako pomoći klincima da si sami pomognu**, Alinea
- Rijavec, M. (1994): **Čuda se ipak događaju**, IEP
- Filipović, I. (1994): **Kako biti bolji roditelj**, Alinea
- Faber, A., Mazlish, E. (2000): **Kako razgovarati s djetecom da bi bolje učila**, Mozaik knjiga
- Bastalić, J. (1999): **Jedan drukčiji roditeljski sastanak**, Dijete, Škola, Obitelj, br. 1, str. 32.
- Brdar, I., Rijavec, M. (1998): **Što učiniti kad dijete dobije lošu ocjenu?**, Zagreb, IEP
- Brooks-Borner, L. (1997): **Kad roditelji postanu agresivni**, Prevela Aida Matković, Zrno br. 24.
- Janković, J. (1996): **Pristupanje obitelji**, Zagreb, Alinea
- Janković, J. (1996): **Zločesti đaci genijalci**, Zagreb, Znamen
- Juul, J. (1995): **Vaše kompetentno dijete**, Zagreb, Educa
- Kocijan-Hercigonja, D. (1996): **Moje dijete se mijenja, u čemu je problem?**, Zagreb, Školska knjiga
- Manenica, B. (1994): **Ovisnosti**, Zagreb, Vlastita naklada
- Napan, K. (1994): **Kako djelotvorno raditi s ljudima**, Zagreb, Alinea
- Sullo, R.A. (1995): **Učite ih da budu sretni**, Zagreb, Alinea
- Kiš, Lelia, Fulgosi-Masnjak, Rea (2002): **Do prihvaćanja zajedno: integracija djece s posebnim potrebama**, IDEM, Zagreb
- Kocijan-Hercigonja, D. (1997): **Hiperaktivno dijete**, Naklada Slap, Jastrebarsko
- Lacković-Grgin, K. (2002): **Stres u djece i adolescenata**, Naklada Slap, Jastrebarsko
- Vizek-Vidović, V., Vlahović-Štetić, V., Rijavec, M., Miljković, D. (2003): **Psihologija obrazovanja**, IEP, Zagreb
- Jurić, V. (1992): **Zadovoljstvo učenika nastavom-školom**

Članci

- Maleš, D. (1994). Odnos obitelji, škole i društva. U: zbornik **Obitelj – škola – društvo**, HPKZ, Zagreb, 11 – 18.
- Mušanović, M. (1982). Instrukтивna funkcija školskog pedagoga i nastavna

- tehnika. U: **Zbornik Pedagoškog fakulteta u Rijeci**, br. 4, Pedagoški fakultet Rijeka, str. 73 – 77.
- Mušanović, M., Staničić, S., Lavrnja, I., Drandić, B. (1992). **Koncepcija razvojno-pedagoške djelatnosti u institucijama odgoja i obrazovanja**, Napredak, Zagreb, 133: 189 – 194, br. 2
- Staničić, S. (2001). **Kompetencijski profil školskog pedagoga**, Napredak, Zagreb, 3, 279 – 295.
- Bratanić, M., Cigetić, R., Puškar, S. (1998): **Rašomon u međusobnim odnosima učitelja i učenika**, Napredak br. 2 (vol. 139, 1998): str. 139-151.
- Cotić, A. (1990): Obitelj i čuvstveni razvoj djeteta, **Zrno**, br. 9-10, str. 14-16.
- Čudina-Obradović, M. (1991): Roditelji i nadareno dijete, **Zrno**, br. 7. str. 2.
- Hitrec, G. (1995): Agresivnost u djece, **Zrno**, br. 15-16, str. 45.
- Maleš, D. (1992): Ravnopravnost u suradnji, **Zrno** br. 6, str. 12-13.
- Cipek, S. (1996): Značaj pedagoške klime u razrednom odjelu – uloga razrednika u njezinom ostvarivanju. U: Vrgoč, H. (ur.): **Pedagogija i hrvatsko školstvo: jučer, danas za sutra**, Zagreb, HPKZ
- Časopis za promicanje prava djeteta **Dijete i društvo**, godina 6, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Zagreb, 2004.
- Vlada Republike Hrvatske (1999): Nacionalni odbor za obrazovanje o ljudskim pravima, **Nacionalni program odgoja i obrazovanja za ljudska prava**, Zagreb

Metodički dio programa za polaganje stručnoga ispita

1. Razredna nastava

Hrvatski jezik

Programski sadržaji

Značenje i posebnosti hrvatskoga jezika kao nastavnog predmeta

Raščlamba programa hrvatskoga jezika u razrednoj nastavi

Individualizirani pristup u početnom čitanju i pisanju

Interpretacija umjetničkoga teksta (prozni i lirski tekstovi)

Predmetno područje jezično izražavanje (govorenje, čitanje, pisanje, komunikacijski postupci)

Jezični sadržaji u razrednoj nastavi (slovnica/gramatika, pravogovor i pravopis)

Nastavni izvori i pomagala u razrednoj nastavi

Nastavne metode u nastavi hrvatskoga jezika

Korištenje školske knjižnice u nastavi hrvatskoga jezika

Nastava lektire u razrednoj nastavi

Medijska kultura u razrednoj nastavi

Nastava hrvatskoga jezika u kombiniranim odjelima

Vrednovanje rada učenika u nastavi hrvatskoga jezika

Pripremanje učitelja za izvođenje nastave hrvatskoga jezika

Literatura

Babić, S., Finka, B., Moguš, M. (1994.), **Hrvatski pravopis**, Školska knjiga, Zagreb

Diklić, Z., Rosandić, D., Šabić, G., Jakubin, M. (1990), **Dozivi i odzivi lirske pjesme**, PKZ i Zavod za unapređivanje odgoja i obrazovanja Hrvatske, Zagreb

Gudelj-Velaga, Ž. (1990.), **Nastava stvaralačke pismenosti**, Školska knjiga, Zagreb

Lagumdžija, N. (1999.), **Basna u osnovnoškolskoj nastavi**, Školske novine, Zagreb

Lučić, K., Matijević, M. (2004.), **Nastava u kombiniranim odjelima**, Školska knjiga, Zagreb

- Rosandić, D. (1989.), **Metodika književnog odgoja i obrazovanja**, Školska knjiga, Zagreb
- Rosandić, Dragutin (2002.), **Od slova do teksta i metateksta**, Profil, Zagreb
- Rosandić, D. (2004.), **Kurikulski metodički obzori**, Školske novine, Zagreb
- Šabić, G. (1983.), **Lirska poezija u razrednoj nastavi**, Školska knjiga, Zagreb
- Težak, S. (1990.), **Metodika nastave filma na općeobrazovnoj razini**, Školska knjiga, Zagreb
- Težak, S., Babić, S. (1994), **Gramatika hrvatskoga jezika**, Priručnik za osnovno jezično obrazovanje, 7. izmijenjeno izdanje, Školska knjiga, Zagreb
- Težak, S. (1996.), **Teorija i praksa nastave hrvatskoga jezika 1**, Školska knjiga, Zagreb
- Težak, Stjepko (2000.), **Teorija i praksa nastave hrvatskoga jezika 2**, Školska knjiga, Zagreb
- Jezik**, časopis za kulturu hrvatskoga književnog jezika (posljednje godište), Hrvatsko filološko društvo, Zagreb

Primjeri pitanja na usmenom dijelu ispita

Bajka u nastavi

Važnost motivacije u nastavi hrvatskoga jezika

Metodička organizacija nastave slovnice/gramatike

Organizacija nastave lektire (izvannastavna i nastavna djelatnost)

Metodička organizacija interpretacije književnoumjetničkih tekstova

Izražajno čitanje književnoumjetničkoga teksta

Tematska i književna zanimanja učenika mlade školske dobi

Zadaće i trajanje pripremnoga razdoblja za početno čitanje i pisanje

Nadzorni diktat

Korelacija i integracija hrvatskoga jezika, likovne i glazbene kulture

Leksička raščlamba teksta

Odlike bajke kao književne vrste i školska interpretacija

Odlika basne kao književne vrste i školska interpretacija

Uloga učenica/učenika i učiteljica/učitelja u sustavu interpretacije književnoumjetničkoga teksta

Sadržajna i stilsko-kompozicijska raščlamba teksta

Temeljne razine interpretacije filmskoga djela

Vrednote govornoga izražavanja

Vrste čitanja

Metodička organizacija nastave hrvatskoga jezika u kombiniranom odjelu

Likovna kultura

Programski sadržaji

Pripremanje za nastavu (organizacija nastavnoga sata u pisanoj pripremi)

Likovni jezik i likovne tehnike (likovni i kompozicijski elementi, likovno tehnička sredstva, likovne metode i motivi)

Razvojni stupnjevi dječjega izražavanja

Dječje stvaralaštvo u likovnoj kulturi

Likovna djela u odgojno-obrazovnom procesu.

Literatura

Čudina-Obradović, M. (1991.), **Nadarenost – prepoznavanje, razumijevanje i razvijanje**, Školska knjiga, Zagreb

Grgurić, N., Jakubin, M. (1995.), **Vizualno likovni odgoj i obrazovanje**, Educa, Zagreb

Grgurić, N. (2003.), **Oblikovanje papir plastikom, alufolijom i didaktički neoblikovanim materijalima**, Educa, Zagreb

Grgurić, N., Jakubin, M. (2005.), **Metodika nastave likovne kulture**, Vizualno likovni odgoj i obrazovanje, Educa, Zagreb

Jakubin, M. (1989.), **Osnove likovnog jezika i likovne tehnike**, Institut za pedagojska istraživanja Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb

Peić, M. (1981.), **Pristup likovnom djelu**, Školska knjiga, Zagreb (ili novije izdanje)

Izborna literatura

Babić, A. (1990.), **Likovna kultura s metodikom**, Pedagoški fakultet, Osijek (skripta)

Bodulić, V. (1982.), **Umjetnički dječji crtež**, Školska knjiga, Zagreb

Roca, J. (1979.), **Likovni odgoj u osnovnoj školi**, Školska knjiga, Zagreb, II. izdanje

Primjeri pitanja na usmenom dijelu ispita

Vizualno i likovno mišljenje

Faze dječjega likovnog izraza

Likovna kreativnost i psihologija stvaralaštva

Metode vizualno-likovnoga obrazovanja

Načela vizualno-likovnoga obrazovanja

Tri vrste poticaja i odgovarajuće metode u procesu vizualno-likovnoga odgoja i obrazovanja

Temeljni i ukrasni oblici oblikovanja papirom

Oblikovanje reljefa i pune plastike

Tehnologije oblikovanja papirom i didaktički neoblikovanim materijalima

Likovni jezik – likovni i kompozicijski elementi (crta, boja, ploha, volumen, kontrast, ritam, proporcija)

Elementi vrednovanja učenikova likovnoga ostvaraja

Izbor reprodukcije

Vrste tehnika za realizaciju slikanja

Komplementarni kontrasti

Kontrast boje prema boji

Kreativna igra u likovnoj kulturi

Likovni elementi

Izbor motiva

Poticanje likovnoga stvaralaštva

Primarne i sekundarne boje

Razlike grafičkih i crtačkih tehnika

Tonsko i kolorističko oblikovanje privida volumena.

Glazbena kultura

Programski sadržaji

Nastavni plan i program glazbene kulture u razrednoj nastavi

Dječje popijevke s pjevanjem

Primjena dječjih glazbala

Stvaralački pristup glazbenim sadržajima

Glazbeni rječnik

Slušanje glazbe

Metodičko oblikovanje nastavnog sata glazbene kulture

Nastavne metode u glazbenoj kulturi

Načelo korelacije i integracije u nastavi glazbene kulture

Cilj i zadaće nastave glazbene kulture

Literatura

Gavazzi, M.: **Godina dana hrvatskih narodnih običaja**, Hrvatski sabor kulture, Zagreb, 3. izdanje 1991.

Umichels, M.: **Atlas glazbe**, Golden marketing, Tehnička knjiga, Zagreb, 2004.

Požgaj, J.: **Metodika nastave glazbene kulture u osnovnoj školi**, prerađeno i dopunjeno izdanje, Školska knjiga, Zagreb, 1989. (samo dio koji se odnosi na 1., 2. i 3. razred osnovne škole)

Atanasov Piljek, D.: **Moja glazba 1,2,3**. Metodički priručnici za glazbenu kulturu u 1., 2. i 3. razredu osnovne škole, Zagreb, Alfa, 2002.

Nastavni plan i program za osnovnu školu u Republici Hrvatskoj, **Prosvjetni vjesnik**, posebno izdanje, Glasilo Ministarstva prosvjete i športa, Zagreb, 1999.

Dodatna literatura

Nacionalni program odgoja i obrazovanja za ljudska prava, Vlada RH, Zagreb, 1999.

Maleš, M., Milanović, M., Stričević, I.: **Živjeti i učiti prava**, Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Istraživačko-obrazovni centar za ljudska prava i demokratsko građanstvo, 2003.

Strategija odgojnog rada razrednika, HPKZ, Zagreb, 2004.

Neill, S.: **Neverbalna komunikacija**, Educa, Zagreb, 1991.

Wood, D.: **Kako djeca misle i uče**, Educa, Zagreb, 1992.

Modrić, N.: **Lutka vodič**, Kratis, Zagreb, 1995.

Odgoj, obrazovanje i pedagogija u razvitku hrvatskog društva, HPKZ, 2003.

Primjeri pitanja na usmenom dijelu ispita

Artikulacija sata obrade nove skladbe za slušanje

Artikulacija sata obrade nove skladbe po sluhu

Specifični nastavni postupci glazbene kulture

Glazbala u nastavi glazbene kulture

Predmet i cilj metodike glazbene kulture

Opseg i njega dječjeg glasa

Korelacija nastave glazbene kulture s ostalim nastavnim predmetima

Najčešće pogreške pri pjevanju

Oblici glazbenog stvaralaštva

Zadaci slušanja glazbe na satu glazbene kulture

Vježbe i igre za poboljšanje slušne koncentracije, intonacije i drugo

Priroda i društvo

Programski sadržaji

Suvremena načela uspješnog učenja i podučavanja u nastavi prirode i društva

Plan i program nastave prirode i društva

Nastavne metode u nastavi prirode i društva

Mjesto izvođenja nastave prirode i društva

Praćenje i ocjenjivanje učenika u nastavi prirode i društva

Uvođenje učenika u orijentaciju u prostoru

Uvođenje učenika u orijentaciju u vremenu

Načelo korelacije i integracije u nastavi prirode i društva

Izvori znanja u nastavi prirode i društva

Pripremanje učitelja za nastavu prirode i društva

Škola u prirodi

Socijalni oblici nastavnog rada

Literatura

De Zan, I., 2000., **Metodika nastave prirode i društva**, Školska knjiga, Zagreb

Bezić, K., 1997., **Metodika nastave prirode i društva**, HPKZ, Zagreb

Bezić, K., 1993., **Metodika nastave prirode i društva**, HPKZ, Zagreb

Bognar, L., Matijević, M., 1993., **Didaktika**, Školska knjiga, Zagreb

Čudina-Obradović, M., 1990., **Nadarenost, razumijevanje, prepoznavanje razvijanje**, Školska knjiga, Zagreb

Uzelac, V., 1993., **Djelatnosti u razvijanju ekološke osjetljivosti djece**, HPKZ, Zagreb

Nastavni plan i program za osnovnu školu, **Prosvjetni vjesnik**, posebno izdanje, 1999., Glasilo Ministarstva prosvjete i športa, Zagreb

Maleš, D., 1996., **Rad na projektu – važan oblik školskog rada**, Napredak, 1: 79-83, Zagreb

Jakovljević, N., Vrgoč, D., 1999., **Škola u prirodi**, HPKZ, Zagreb

Važeći udžbenici i priručnici

Primjeri pitanja na usmenom dijelu ispita

Psihološke spoznaje o učenju djeteta

Važnost neposrednog iskustva

Važnost cjelovitog iskustva.

Važnost operacija mišljenja kao pretpostavka razumijevanja.

Važnost kreativnosti

Važnost govora za učenje

Važnost ekološkog osvještavanja

Ustrojstvo nastave prirode i društva

Ekskurzija u nastavi prirode i društva

Kako obrađivati povijesne sadržaje u nastavi

Nastava prirode i društva u kombiniranom razrednom odjelu

Praktični radovi u nastavi prirode i društva

Praćenje postignuća učenika u nastavi prirode i društva

Uvođenje učenika u prostor

Uvođenje učenika u prošlost

Uvođenje učenika u kartografsku pismenost

Izvori znanja u nastavi prirode i društva

Matematika

Programski sadržaji

Nastavni plan i program početne nastave matematike
Psihološke osnove početne nastave matematike
Spoznajne osnove početne nastave matematike
Osnovna načela metodike početne nastave matematike
Nastavne metode u početnoj nastavi matematike
Oblici rada u početnoj nastavi matematike
Metodičko oblikovanje nastavnog sata u početnoj nastavi matematike
Računski zadaci u početnoj nastavi matematike
Automatizacija računskih operacija
Usmeno i pismeno računanje – uloga, razlike
Formiranje pojmova prirodnih brojeva
Formiranje pojmova zbrajanja i oduzimanja prirodnih brojeva
Formiranje pojmova množenja i dijeljenja prirodnih brojeva
Formiranje osnovnih geometrijskih pojmova
Metodička obrada mjerenja veličina

Literatura

Markovac, J.: **Metodika početne nastave matematike**, Školska knjiga, Zagreb, 2001.

Ovčar, S.: **Razvijanje mišljenja u nastavi matematike**, Zrinski, Čakovec, 1990.

Pavković – Veljn: **Elementarna matematika**, Tehnička knjiga, Zagreb, 1992.
(poglavlja iz geometrije)

Liebeck, P.: **Kako djeca uče matematiku**, Educa, Zagreb, 1995.

Kurnik, Z.: **Zadaci s više načina rješavanja**, Hrvatsko matematičko društvo, Zagreb, 2004.

Ovčar, S.: Identificiranje nadarenih učenika u početnoj nastavi matematike, **Napredak**: časopis za pedagogijsku teoriju i praksu, 3, str. 266-270, HPKZ, 1991.

Nastavni plan i program za osnovnu školu u Republici Hrvatskoj, **Prosvjetni vjesnik**, posebno izdanje, Glasilo Ministarstva prosvjete i športa, Zagreb, 1999.

Primjeri pitanja na usmenom dijelu ispita

Formiranje pojma zbrajanja u početnoj nastavi matematike

Formiranje pojma oduzimanja u početnoj nastavi matematike

Individualizacija početne nastave matematike

Obrada mjerenja dužina

Obrada mjerenja veličina u početnoj nastavi matematike

Rješavanje zadataka riječima

Uvođenje učenika u shvaćanje pojma prirodnog broja

Metodički raspored zbrajanja i oduzimanja do 100

Pismeno oduzimanje brojeva

Pismeno dijeljenje brojeva

Formiranje pojma dužina

Formiranje pojmova trokut, pravokutnik, kvadrat

Formiranje pojmova kružnica i krug

Formiranje pojmova odnosa u prostoru

Mjerenja dužina

Tjelesna i zdravstvena kultura

Programski sadržaji

Ustrojstveni oblici rada u razrednoj nastavi

Sat tjelesne i zdravstvene kulture

Opterećenost na satu tjelesne i zdravstvene kulture

Ustroj i etape nastavnog sata

Metodičko-ustrojstveni oblici rada

Metode rada i metodički postupci

Mjere osiguranja u nastavi

Planiranje nastave

Programiranje nastave

Praćenje, provjeravanje, ocjenjivanje i evidentiranje postignuća učenika

Organizacija nastave tjelesno zdravstvene kulture za učenike s posebnim potrebama

Literatura

Findak, V., 1999., **Metodika tjelesne i zdravstvene kulture**, Školska knjiga, Zagreb

Findak, V., 1996., **Metodika tjelesne i zdravstvene kulture**, Školska knjiga, Zagreb

Findak, V., Metikoš, M., Mraković, M., 1993., **Kineziološki priručnik za učitelje**, HPKZ, Zagreb

Findak, V., Metikoš, M., Mraković, M., Neljak, B., 1996., **Primijenjena kineziologija u školstvu – NORME**, HPKZ; Zagreb

Nastavni plan i program za osnovnu školu, **Prosvjetni vjesnik**, posebno izdanje, 1999., Glasilo Ministarstva prosvjete i športa, Zagreb

Primjeri pitanja na usmenom dijelu ispita

Funkcionalne sposobnosti

Fiziološko opterećenje učenika na satu tjelesne i zdravstvene kulture

Inicijalno provjeravanje

Kako i kada provjeravati motoričke sposobnosti
Mjere sigurnosti u nastavnom procesu
Mjerenje fiziološkog opterećenja učenika
Metode provjeravanja
Planiranje nastavnog gradiva u nastavi tjelesno i zdravstvene kulture
Ocjenjivanje učenika u nastavi TZK-a
Programiranje procesa tjelesnog vježbanja
Vremenska artikulacija nastavnog sata
Provjeravanje u nastavi TZK-a

Primjeri tema za pisani rad

Dodatna i dopunska nastava
Organizacija nastavne djelatnosti u kombiniranom odjelu
Stručno-pedagoška dokumentacija u kombiniranom odjelu
Projektno-istraživačka nastava
Pedagoški i psihološki aspekti vrednovanja i ocjenjivanja
Korelacijsko-integracijsko utemeljenje nastavne djelatnosti
Estetsko uređenje škole i učionice
Osposobljavanje učenika za samostalno učenje
Suradnja roditelja i škole
Pripremanje učiteljica/učitelja za odgojno-obrazovnu djelatnost
Izvori znanja u nastavi...
Socijalizacija učenika na početku školovanja
Nastavna načela, poseban osvrt na načelo cjelovitosti
Metode aktivnoga podučavanja
Individualizacija nastave
Problemsko-istraživačka nastava
Novije teorije učenja
Ostvarivanje korelacije unutar nastavnih predmeta
Vrste motivacija u nastavi
Praćenje, vrednovanje i ocjenjivanje postignuća učenika u nastavi
Odgojno djelovanje škole
Uloga učitelja u odgojno-obrazovnom procesu
Pohvala i nagrada kao odgojno sredstvo
Organizacija odgojno-obrazovne djelatnosti u produženom boravku
Važnost školskoga ozračja za odgoj i obrazovanje učenika

2. Predmetna nastava

Hrvatski jezik

Programski sadržaji

Nastava hrvatskoga jezika u odgojno-obrazovnom sustavu obuhvaća četiri područja:

- hrvatski jezik
- književnost
- jezično izražavanje
- medijska kultura.

Metodički sustavi, sociološki oblici i nastavne metode u nastavi hrvatskoga jezika, književnosti, jezičnoga izražavanja i medijske kulture.

Nastavna sredstva i pomagala u nastavi hrvatskoga jezika.

Metodički pristupi u nastavi hrvatskoga jezika.

Mogućnost ostvarivanja integracije i korelacije u nastavi hrvatskoga jezika i u povezivanju s ostalim nastavnim predmetima.

Sustavno praćenje literature – individualno stručno usavršavanje – stručne, metodičke, didaktičke, pedagoške i psihološke.

Sustavno praćenje:

- jezikoslovnih tema u relevantnoj literaturi (časopisi, savjetnici)
- suvremene svjetske i hrvatske književnosti, osobito književna djela pisana za djecu osnovnoškolske dobi
- suvremenoga svjetskog i hrvatskog filma i televizije
- suvremenog kazališta
- suvremenoga svjetskog i hrvatskog stripa za djecu i mladež.

Sudjelovanje u radu stručnih skupova, savjetovanje i seminara, rad u stručnim aktivima (u školi te u općinskim, županijskim i međuzupanijskim stručnim vijećima).

Napomena: Većina naslova u popisu literature poznata je pristupnicima s popisa literatura za pojedine kolegije dodiplomskoga studija. Priredeni popis objedinjuje važne naslove za učitelje hrvatskoga jezika te se pristupnicima savjetuje da prouče one naslove kojima će obnoviti i upotpuniti svoja znanja da bi se kvalitetnije pripremili za stručni ispit.

Literatura

Metodika nastave hrvatskoga jezika i književnosti. Savjetnici. Praktični primjeri

Težak, Stjepko: **Teorija i praksa nastave hrvatskoga jezika, 1 i 2**, Zagreb, Školska knjiga, 1996. i 1998.

Rosandić, Dragutin: **Hrvatski jezik u srednjoškolskoj nastavi**, Zagreb, Školske novine, 1996.

Rosandić, Dragutin: **Od slova do teksta i metateksta**, Zagreb, Profil, 2002.

Težak, Stjepko: **Govorne vježbe**, Zagreb, Školska knjiga, 1999.

Visinko, Karol: **Dječja priča – povijest, teorija, recepcija i interpretacija**, Zagreb, Školska knjiga, 2005.

Gudelj-Velaga, Zdenka: **Nastava stvaralačke pismenosti**, Zagreb, Školska knjiga, 1990.

Rosandić, Dragutin: **Metodika književnog odgoja**, Zagreb, Školska knjiga, 2005.

Rosandić, Dragutin: **Kurikuluski metodički obzori**, Školske novine, Zagreb, 2003.

Pandžić, Vlado: **Hrvatski roman u školi**, Liber, Zagreb, 1989.

Kajić, Rasima: **Roman u sustavu problemske nastave**, Zagreb, Školska knjiga, 1980.

Kajić, Rasima: **Povezivanje umjetnosti u nastavi**, Zagreb, Školske novine, 1991.

Kermek-Sredanović, Mira: **Književni interesi djece i omladine**, Zagreb, Školska knjiga, 1991.

Diklić, Zvonimir: **Lik u književnoj, scenskoj i filmskoj umjetnosti**, Zagreb, Školska knjiga, 1989.

Banaš, Leopoldina Veronika: **Estetska komunikacija s književnoumjetničkim tekstom**, Zagreb, Školske novine, 1991.

Šabić, Ana Gabriijela: **Učenik i lirika: Razvijanje literarnih sposobnosti učenika u komunikaciji s lirskom poezijom**, Zagreb, Školske novine, 1991.

Stjepan Hranjec: **Hrvatska kajkavska dječja književnost: Priručnik za zavičajnu nastavu**, Čakovec, Zrinski, 1995.

- Mira Kermek-Sredanović: **Književno-scenski odgoj i obrazovanje mladih**, Zagreb, Školska knjiga, 1991.
- Mira Kermek-Sredanović: **Djeca – film, priča i pjesma: Osobitosti dječje recepcije**, Zagreb, Školske novine, 1994.
- Manja Kovačević: **Književno-metodička motrišta**, Zagreb, Školske novine, 1998.
- Solar, Milivoj: **Vježbe tumačenja**. Interpretacija lirskih pjesama, Zagreb, Matica hrvatska, 1997.
- Zalar, Diana: **Poezija u zrcalu nastave**, Zagreb, Mozaik knjiga, 2002.
- Pavlečić, Vlatko: **Kako čitati poeziju**, Zagreb, Školska knjiga, 1988.
- Ladika, Zvezdana: **Dijete i scenska umjetnost**, Zagreb, Školska knjiga, 1970.
- Gruić, Iva: **Prolaz u zamišljeni svijet**, Zagreb, Golden marketing, 2002.
- Težak, Stjepko: **Literarne, novinarske, recitatorske i srodne družine**, Zagreb, Školska knjiga, 1979.
- Hrvatski u školi**, Zbornik metodičkih radova, Zagreb, 1996. (odabrani tekstovi)
- Pismenost – europske perspektive. Zbornik radova s međunarodnog seminara, tematski broj časopisa **Hrčak**, 2002.
- Teorija i povijest književnosti, kazališta i filma. Suvremeni mediji.**
- Solar, Milivoj: **Teorija književnosti**, Zagreb, Školska knjiga, 2004.
- Culler, Jonathan: **Književna teorija**. Vrlo kratak uvod, Zagreb, AGM, 2001.
- Lotman, Jurij: **Struktura umjetničkog teksta**, Zagreb, Alfa, 2001.
- Biti, Vladimir: **Pojmovnik suvremene književne teorije i kulturne teorije**, Zagreb, Matica hrvatska, 2000.
- Eagleton, Terry: **Književna teorija**, Zagreb, SNL, 1987.
- Leksikon stranih pisaca**: Zagreb, Školska knjiga, 2001.
- Leksikon svjetske književnosti: Djela**, Zagreb, Školska knjiga, 2004.
- Bogišić, Vlaho: **Leksikon hrvatske književnosti**, Zagreb, Naprijed, 1998.
- Povijesti hrvatske i svjetske književnosti – po izboru**
- Batušić, Nikola: **Povijest hrvatskog kazališta**, Zagreb, Školska knjiga, 1978.
- Povijest filma, u: **Filmska enciklopedija**, vol. 2, L-Ž, Zagreb, 1990.
- Levinson, Paul: **Digitalni McLuhan**, Zagreb, Izvori, 2001.

Pfaffenberger, Bryan: **Otkrijte Internet**, Zagreb, Znak, 1998.

Shields, Rob (ur.): **Kulture Interneta**, Zagreb, Naklada Jasenski i Turk, 2001.

Medijska kultura: govorništvo, film i Internet

Škarić, Ivo: **Temeljci suvremenog govorništva**, Zagreb, Školska knjiga, 2000.

Težak, Stjepko: **Metodika nastave filma na općeobrazovnoj razini**, Zagreb, Školska knjiga, 2002.

Mikić, Krešimir: **Film u nastavi medijske kulture**, Zagreb, Educa, 2000.

Napomena: koristiti u provjeravanju odnosno pripremanju potrebnih objašnjenja književnoteorijskih i teatroloških pojmova, životopisnih i povijesnih činjenica, teatroloških i filmoloških pojmova i činjenica te onih o suvremenim medijima.

Čitanke, udžbenici i priručnici prema važećem Katalogu odobrenih udžbenika Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske

<http://www.mzos.hr/index.htm>

Gramatika i pravopisi hrvatskoga jezika. Lingvistika. O hrvatskom jeziku

Babić – Finka – Moguš: **Hrvatski pravopis**, Zagreb, Školska knjiga, 2000.

Babić – Ham – Moguš: **Hrvatski školski pravopis**, Zagreb, Školska knjiga, 2005.

Babić, Stjepan – Težak, Stjepko: **Gramatika Hrvatskoga jezika**, Zagreb, Školska knjiga, 2003.

Barić, Eugenija i dr.: **Hrvatska gramatika**, Zagreb, Školska knjiga, 1997.

Škiljan, Dubravko: **Pogled u lingvistiku**, Zagreb, 1987.

Rječnik hrvatskoga jezika, Leksikografski zavod M. Krleže i Školska knjiga, Zagreb, 2000.; ur. Šonje, Jure

Anić, Vladimir: **Rječnik hrvatskoga jezika**, Zagreb,

Hrvatski jezični savjetnik, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb, 1999.

Menac, Antica, Fink-Arsovski, Željka, Venturin, Radomir: **Hrvatski frazeološki rječnik**, Zagreb, 2003.

Težak, Stjepko: **Hrvatski naš svagdašnji**, Zagreb, Školske novine, 1991.

Težak, Stjepko: **Hrvatski naš osebjuni**, Zagreb, Školske novine, 1995.

Težak, Stjepko: **Hrvatski naš (ne)podobni**, Zagreb, Školske novine, 2004.

Babić, Stjepan: **Hrvatska jezikoslovna čitanka**, Zagreb, Globus, 1990.

Babić, Stjepan: **Hrvatska jezikoslovna prenja**, Zagreb, Nakladni zavod Globus, 2001.

Napomena: preporučuje se za služenje u praktične svrhe.

Primjeri tema za pisani rad

Svrha nastave pismenosti u osnovnoj školi

Udžbenici za hrvatski jezik i jezično izražavanje u višim razredima osnovne škole

Jezik suvremenih medija i nastava hrvatskoga jezika

Rasterećenje i osuvremenjivanje nastavnog procesa

Čitanke za nastavu književnosti i medijske kulture u višim razredima osnovne škole

Motivacija u nastavi književnosti

Književni interesi učenika u višim razredima osnovne škole

Teatrološki pristup dramskome tekstu

Razvijanje literarnih sposobnosti u nastavi književnosti

Kultura jezičnoga izražavanja

Razvijanje kulture čitanja u nastavi hrvatskoga jezika

Uloga nastave jezičnoga izražavanja u životu učenika

Načini upoznavanja učenika s dramskim djelom / s filmskim djelom

Medijska kultura u osnovnoj školi

Učenik – govornik u razvoju

Primjeri tema za usmeni dio ispita

Usvajanje pravopisa u višim razredima osnovne škole

Načelo korelacije umjetničkih područja u nastavi hrvatskoga jezika

Tematika pisanih zadaća

Govorne vježbe

Interpretacija književnoga teksta u sustavu problemske nastave

Interpretacija lirske pjesme

Izražajno čitanje književnoumjetničkoga teksta

Razlike između tradicionalne i suvremene nastave

Načelo korelacije umjetničkih područja u nastavi hrvatskoga jezika

Strip kao predložak u nastavi jezika

Nastava jezičnoga izražavanja unutar predmeta hrvatski jezik

Dječji roman u višim razredima osnovne škole

Programiranje i planiranje nastavnih sadržaja hrvatskoga jezika

Osnovne faze uvođenja učenika u dramsku književnost

Diktati u nastavi hrvatskoga jezika

Likovna kultura

Programski sadržaji

Prema nastavnom programu za osnovnu školu.

Literatura

- Damjanov, Jadranka (1991) **Vizualni jezik i likovna umjetnost** (Visual Language and Art). Zagreb, Školska knjiga.
- Grgurić, Nada; Marijan Jakubin (1996) **Vizualno-likovni odgoj i obrazovanje: metodički priručnik**. Zagreb, Educa.
- Ivančević, Radovan (1996) **Perspektive**. Zagreb, Školska knjiga.
- Ivančević, Radovan (1997) **Likovni govor – Uvod u svijet umjetnosti** (udžbenik za 1. razred gimnazije). Zagreb, Profil.
- Jakubin, Marijan (1999) **Likovni jezik i likovne tehnike** (temeljni pojmovi). Zagreb, Educa.
- Šobat, Ana; Mirjana Tomašević Dančević (2003) **Priručnik za učiteljice/ učitelje likovne kulture za 7. i 8. razred osnovne škole**. Zagreb: Profil.
- Tanay, Emil Robert (1988) **Likovna kultura u nižim razredima osnovne škole**. Zagreb: Školska knjiga.
- Tanay, Emil Robert (2003) **Valovi boja: priručnik za likovnu kulturu: 5. – 8. razred osnovne škole**. Zagreb: Školska knjiga.
- Tomašević Dančević, Mirjana; Ana Šobat (2002) **Priručnik za učitelje likovne kulture za 5. i 6. razred osnovne škole**, Zagreb: Profil.

Primjeri tema za pisani rad

- Likovno stvaralaštvo i osobnost djeteta
- Likovni izraz djeteta i umjetnika
- Mogućnosti utjecaja na dječju likovnu kreativnost
- Faze razvoja dječjeg likovnog izraza
- Različita shvaćanja razvojnih faza dječjeg likovnog izražavanja i stvaranja
- Opće karakteristike dječjeg likovnog izražavanja
- Vizualno i likovno mišljenje

Divergentno mišljenje (prema Guilfordu)

Kako u razredu poticati razvoj likovne kreativnosti

Uvjeti razvoja likovne kreativnosti

Primjeri tema za usmeni dio ispita

Ciljevi nastave likovne kulture

Planiranje i programiranje nastavnih sadržaja

Uloga učitelja u odgojno-obrazovnom procesu nastave likovne kulture

Praćenje, vrednovanje i ocjenjivanje učeničkih likovnih uradaka

Vrednovanje odnosa učenika prema radu u nastavi likovne kulture

Didaktičko-metodičke osnove za izvođenje nastavnog sata

Uloga likovnoumjetničkog djela u nastavi likovne kulture

Važnost komunikacije s likovnoumjetničkim djelima

Dizajn u nastavi likovne kulture

Vrednovanje izvedbe vlastitoga nastavnog sata

Glazbena kultura

Programski sadržaji

Značajke predmeta glazbena kultura
Nastavni plan i program glazbene kulture
Ciljevi i zadaci nastave glazbene kulture
Razvoj sposobnosti učenika u nastavi glazbene kulture
Artikulacija nastavnog sata
Pripremanje učitelja za nastavu
Razvoj kritičkog mišljenja i kreativnih sposobnosti učenika u nastavi glazbene kulture
Praćenje, vrednovanje i ocjenjivanje učenika u nastavi glazbene kulture
Nastavna područja u nastavi glazbene kulture (pjevanje, sviranje, slušanje i dr.)
Nastavne metode i oblici rada u nastavi glazbene kulture
Udžbenik u nastavi glazbene kulture
Izborna nastava i izvannastavne glazbene aktivnosti u osnovnoj školi
Značaj upoznavanja narodnih običaja, pjesama, glazbala i plesova
Upoznavanje glazbenih vrsta i oblika u nastavi glazbene kulture
Glazbena pismenost u nastavi glazbene kulture
Odgoj kulturnih navika učenika putem nastave glazbene kulture
Obrada pjesme u nastavi glazbene kulture

Literatura

Odobreni udžbenici i priručnici iz područja glazbene nastave
Okvirni nastavni plan i program za osnovnu školu, **Prosvjetni vjesnik**, 1999.
Stručni časopisi (**Tonovi**, **Theoria**, **Arti musices** i drugi)
Goleman, Daniel: **Emocionalna inteligencija**, Mozaik knjiga 1997.
Dryden, Vos: **Revolucija u učenju**, Educa 2002.
Collin, Marsh: **Kurikulum, temeljni pojmovi**, Educa 1994.
Ross Vasta i dr.: **Dječja psihologija**, Naklada Slap, Jastrebarsko 2001.
Glasser, William: **Kvalitetna škola**, Alinea, 1993, Zagreb

Čudina Obradović, Mirjana: **Nadarenost – prepoznavanje, razumijevanje i razvijanje**, Školska knjiga, 1991.

Ivanek, Ana dr. i suradnici: **Priručnik za razrednike**, Profil international, 2003.

Rojko, Pavel: **Metodika nastave glazbe**, Osijek, 1996.

Rojko, Pavel: **Psihološke osnove intonacije i ritma**, MA Zagreb 1982.

Rojko, Pavel: **Metodika glazbene nastave**, praksa I. dio, Zagreb 2004.

Rojko, Pavel: **Metodika glazbene nastave**, praksa II. dio, Zagreb 2005.

Gavazzi, M.: **Godina dana hrvatskih narodnih običaja**, Hrvatski sabor kulture, 1991.

Knežević, Goran: **Naše kolo veliko**, Ethno Zagreb, 1993.

Knežević, Goran: **Srebrna kola, zlaten kotač**, Ethno Zagreb, 2005.

Tuksar, Stanislav: **Kratka povijest hrvatske glazbe**, Matica Hrvatska, 2000.

Tuksar, Stanislav: **Kratka povijest europske glazbe**, Matica Hrvatska, 2000.

Gjadrov, Igor: **Dirigiranje**, Music play Zagreb, 2004.

Jerković, Josip: **Dirigiranje**, Osijek 2003.

Suzuki, Sh: **Odgoj s ljubavlju**, Centar za Suzuki obuku Zagreb, 2003.

Primjeri tema za pisani rad

Slušanje glazbe u nastavi glazbene kulture

Obrada pjesme

Pjevanje u osnovnoj školi

Sviranje u glazbenoj nastavi u općeobrazovnoj školi

Popularna glazba i glazbena nastava

Problem glazbenog opismenjivanja

Glazbena pedagogija Carla Orffa

Obrada tema iz područja narodne glazbe

Izvannastavne glazbene aktivnosti

Korelacija, koncentracija i integracija u nastavi glazbe

Primjeri tema za usmeni dio ispita

Nastavni program glazbene kulture u osnovnoj školi

Zadaci nastave glazbene kulture u osnovnoj školi

Odnos glazbene nastave i estetskog odgoja učenika
Obrada glazbenih oblika u osnovnoj školi
Problem izvanglazbenih zadataka u glazbenoj nastavi
Ocjenjivanje u glazbenoj nastavi
Nastavna sredstva i pomagala u nastavi glazbene kulture
Ciljevi i zadaci glazbene nastave
Izbor metode intonacije u svladavanju glazbene pismenosti
Rad na modulatoru
Udžbenik u nastavi glazbene kulture
Obrada glazbenih instrumenata
Dječje glazbeno stvaralaštvo
Uloga diktata u svladavanju glazbene pismenosti
Spoznajni put u obradi nove ritamske pojave

Glazbeno-teorijski predmeti u glazbenim i plesnim školama

Programski sadržaji

Razvoj učenikovih sposobnosti u glazbenoj nastavi
Razvojni stupnjevi dječjeg glazbenog izraza
Uporaba dječjeg instrumentarija u predškolskoj i osnovnoškolskoj nastavi
Prijemni ispit u glazbenoj/plesnoj školi
Razvoj kritičkog mišljenja i kreativnih sposobnosti učenika u predmetima glazbeno-teorijske nastave
Nastavne metode u glazbenoj nastavi
Ciljevi i zadaci nastave teorijskih glazbenih predmeta
Metode relativne i apsolutne solmizacije
Struktura nastavnog sata kod teorijskih glazbenih predmeta
Poticanje učenikovih stvaralačkih glazbenih sposobnosti u različitim oblicima nastave
Problem udžbenika i priručnika u nastavi teorijskih glazbenih predmeta
Okvirni i izvedbeni programi teorijskih glazbenih predmeta
Upoznavanje glazbeno-stilskih razdoblja u nastavi teorijskih glazbenih predmeta
Teorija glazbe u predmetu solfeggio
Slušanje glazbe u nastavi teorijskih glazbenih predmeta
Pripremanje učitelja za nastavu
Njegovanje lijepog tona u nastavi teorijskih glazbenih predmeta
Praćenje, vrednovanje i ocjenjivanje učenika u nastavi teorijskih glazbenih predmeta
Mogućnosti primjene ICT tehnologije u glazbenoj nastavi
Pedagoška dokumentacija teorijskih glazbenih predmeta

Literatura

Nastavni plan i program za osnovnu glazbenu školu, *Prosvjetni vjesnik*, 1985.

- Nastavni plan i program **Funkcionalne muzičke pedagogije** za osnovnu glazbenu školu, Prosvjetni vjesnik, 1986.
- Nastavni plan za srednju glazbenu školu, **Prosvjetni vjesnik**, 1996.
- Časopis glazbenih pedagoga **Tonovi, Theoria, Arti musices** i drugi
- Udžbenici i priručnici iz područja nastave teorijskih glazbenih predmeta**
- Goleman, Daniel: **Emocionalna inteligencija**, Mozaik knjiga 1997.
- Dryden, Vos: **Revolucija u učenju**, Educa 2002. ZG
- Desforges, C.: **Uspješno učenje i poučavanje**, Educa 2001.
- Marsh, Colin J.: **Kurikulum, temeljni pojmovi**, Educa 1994.
- Jensen, E.: **Super – nastava – nastavne strategije za kvalitetnu školu i uspješno učenje**, Educa 2003.
- Ross Vasta i dr.: **Dječja psihologija**, Naklada Slap, Jastrebarsko, 2001.
- Marsh, Colin J.: **Kurikulum, temeljni pojmovi**, Educa 1994.
- Glasser, William: **Kvalitetna škola**, Alinea, 1993, Zagreb
- Ivanek, Ana dr. i suradnici: **Priručnik za razrednike**, Profil international, 2003.
- Rojko, Pavel: **Metodika nastave glazbe**, Osijek, 1996.
- Rojko, Pavel: **Psihološke osnove intonacije i ritma**, MA Zagreb 1982.
- Rojko, Pavel: **Metodika glazbene nastave, praksa I. dio**, Zagreb 2004.
- Rojko, Pavel: **Metodika glazbene nastave, praksa II. dio**, Zagreb 2005.
- Andreis, Josip: **Povijest glazbe**, 1. – 4., Liber, 1974.
- Tuksar, Stanislav: **Kratka povijest hrvatske glazbe**, Matica Hrvatska, 2000.
- Tuksar, Stanislav: **Kratka povijest europske glazbe**, Matica Hrvatska, 2000.
- Gligo, Nikša: **Zvuk – znak – glazba**, MIC 1999.
- Turkalj, Nenad: **Prema glazbi, zapisi o hrvatskoj glazbi**, HDS Cantus, 2003.
- Tomašek, Andrija: **Glasi crljene zemlje, zapisi o hrvatskoj glazbi**, HDS Cantus, 2003.
- Gavazzi, M.: **Godina dana hrvatskih narodnih običaja**, Hrvatski sabor kulture, 1991.
- Knežević, Goran: **Naše kolo veliko**, Ethno Zagreb, 1993.
- Knežević, Goran: **Srebrna kola, zlaten kotač**, Ethno Zagreb, 2005.
- Gjadrov, Igor: **Umijeće dirigiranja**, Music Play Zagreb, 2004.

Jerković, Josip: **Dirigiranje**, Osijek 2003.

Suzuki, Sh: **Odgoj s ljubavlju**, Centar za Suzuki obuku Zagreb, 2003.

Primjeri tema za pisani rad

Usporedba učenja jezika glazbe na solfeggiu s učenjem jezika

Relativna i apsolutna solmizacija

Uloga klavira u nastavi solfeggia

Diktat u nastavi solfeggia

Ulazak u intonaciju

Izbor metode u nastavi solfeggia

Rad na modulatoru

Postupci vježbanja u nastavi solfeggia

Obrada nove ljestvice/tonaliteta

Ulazak u ritam i mjeru u nastavi solfeggia

Primjeri tema za usmeni dio ispita

Obrada glazbenog primjera u nastavi solfeggia

Odnos teorije glazbe i solfeggia

Obrada novog ritamskog problema

Nastavne metode u nastavi teorijskih glazbenih predmeta

Apsolutni i relativni sluh

Glazbena nadarenost i njezino mjerenje

Obrada novog intonacijskog problema

Povezivanje nastave solfeggia s nastavom drugih teorijskih predmeta

Pripremanje nastavnika za nastavu – s posebnim osvrtom na nastavu
teorijskih glazbenih predmeta

Udžbenik i priručnik u nastavi solfeggia

Predmet, cilj i zadaci nastave solfeggia

Harmonija na klaviru u nastavi harmonije

Vokalna tehnika kao pretpostavka kvalitetnog zborskog pjevanja

Solfeggio kao učenje glazbenog jezika

Harmonija kao formalna disciplina

Instrumentalna nastava u glazbenim školama

Programski sadržaji

Motivacija učenika kao osnovni pokretač njegova napretka u umijeću sviranja

Pristup obradi nove skladbe s obzirom na uzrast učenika

Praćenje, vrednovanje i ocjenjivanje učenika u glazbenoj školi

Pripremanje učitelja za nastavu

Priprema učenika za javni nastup

Učenje napamet

Značaj sviranja á vista

Povijesni razvoj i građa pojedinog glazbala

Stilsko izvođenje ukrasa

Specifičnosti komornog i skupnog muziciranja za pojedino glazbalo

Svrha i specifičnosti sviranja ljestvica na pojedinom glazbalu

Oblikovanje zvuka i osnovne vrste artikulacije na pojedinom glazbalu

Usporedba početnica za pojedini instrument

Specifičnosti početne nastave na pojedinom instrumentu

Razvoj učenikovih sposobnosti u glazbenoj nastavi

Osposobljavanje učenika za samostalno vježbanje

Razvoj tipične glazbene vrste za pojedino glazbalo (koncert, sonata, suite..)

Osvrt na nastavni program za pojedino glazbalo

Obrada pojedinog stilskeg razdoblja s motrišta pojedinog glazbala

Specifičnosti sustava umjetničkog školstva u RH

Uloga pojedinih sastavnica glazbe pri interpretaciji glazbenog djela

Načini uigravanja na pojedinom glazbalu

Pregled razvoja literature za pojedino glazbalo

Struktura nastavnog sata na instrumentalnoj nastavi

Mogućnosti primjene ICT tehnologije u glazbenoj nastavi

Literatura

Nastavni plan i program za osnovnu glazbenu školu, Prosvjetni vjesnik, 1985.

Nastavni plan i program Funkcionalne muzičke pedagogije za osnovnu glazbenu školu, Prosvjetni vjesnik, 1986.

Nastavni plan za srednju glazbenu školu, Prosvjetni vjesnik, 1996.

Časopis glazbenih pedagoga (Tonovi i drugi časopisi strukovnih udruga)

Priručnici i početnice za nastavu pojedinog glazbala

Goleman, Daniel: **Emocionalna inteligencija**, Mozaik knjiga 1997.

Dryden, Vos: **Revolucija u učenju**, Educa 2002.

Učitelji za učitelje – primjeri provedbe načela aktivne/efikasne škole, IEP, 2003,

Collin, Marsh: **Kurikulum temeljni pojmovi**, Educa 1994.

Ross Vasta i dr.: **Dječja psihologija**, naklada Slap, Jastrebarsko, 2001.

Glasser, William: **Kvalitetna škola**, Alinea, 1993, Zagreb

Čudina Obradović, Mirjana: **Nadarenost – prepoznavanje, razumijevanje i razvijanje**, Školska knjiga 1991.

Orloff Tschekorsky, T.: **Mentalni trening u glazbenom obrazovanju**, Music Play, 1988.

Hamby, dr. Kenneth: **Kako svladati napetost**, Mladinska knjiga, 1991.

Lundeberg, Ake: **Umjetnost nastupanja pod pritiskom**, Music play, 2001.

Neugaus, Heinrich: **O umjetnosti sviranja**, Zagreb 2000.

Ivanek, Ana dr. i suradnici: **Priručnik za razrednike**, Profil international, 2003.

Andreis, Josip: **Povijest glazbe**, 1. – 4, Liber, 1974.

Tuksar, Stanislav: **Kratka povijest hrvatske glazbe**, Matica Hrvatska, 2000.

Tuksar, Stanislav: **Kratka povijest europske glazbe**, Matica Hrvatska, 2000.

Suzuki, S: **Odgoj s ljubavlju**, Centar za Suzuki obuku, Zagreb 2002.

Grindea, Carola: **Napetosti u glazbenoj izvedbi**, Music play 1998.

Norris, Richard: **Glazbenički priručnik za preživljavanje**, HUOKU/HUZIP 1997.

Klavir

Zlatar, Jakša: **Metodika klavira**, Liber 1982.

Zlatar, Jakša: **Uvod u klavirsku interpretaciju**, MIC 1989.

Timakin, Evgenij Mihajlović: **Klavirska pedagogija**, Pijanizam Zagreb 1994.

Perelman, Natan: **Na satu glasovira**, Pijanizam Zagreb 1996.

Bach, Carl Philipp Emanuel: **Ogled o pravoj umjetnosti sviranja klavira**, Zagreb 2003.

Gitara

Gitara, časopis HUGIP-a

Peter Paffgen: **Gitara – osnovne crte njenog razvoja**, Music play, 2003.

Violina

Lorković, R.: **Dvije značajne tradicije u violinističkoj pedagogiji – tradicija Ševčik-Huml i tradicija Flesch-Rostal**

Miranov, L.: **Metodika 1**

Stahuljak, Zlatko: **Gudalo, prijenosnik vaših glazbenih htijenja**, Music play, 2003.

Potkovac-Endrighetti, Mirna: **Metoda Suzuki**, Matgias Flacius, Labin 2002.

Kresnik, F: **Starotalijansko umijeće građenja gudačkih glazbala**

Flauta

Boehm, Theobald: **The Flute and Flute Playing**, Dover pub. 1964.

Brown, Rachel: **The Early Flute- a Practical Guide**, Cambridge univ. Press 2002.

Levine, Carin: **The Technigues of Flute Playing**, Zimmermann 2002.

Baines, Anthony: **Woodwind Instruments and their History**, Faber&Faber ltd.1957.

Powell, Ardal: **The Flute**, Yale University Press 2002.

Primjeri tema za pisani rad

Motivacija učenika kao osnovni pokretač razvoj glazbenih sposobnosti

Učenje napamet, sviranje po sluhu, sviranje *á vista* – psihološki i metodički pristup

Upoznavanje učenika s osnovnim stilskim značajkama glazbenog djela
Nastanak i oblikovanje tona na pojedinom glazbalu
Kako učeniku razviti zvukovnu predodžbu i maštu
Usporedbe početnica za pojedino glazbalo
Razvoj osnovnih vrste tehnika za pojedino glazbalo tijekom osnovne
glazbene škole
Načini vježbanja
Priprema učenika za javni nastup (koncert, natjecanja, ispit)
Razvoj muzičkog mišljenja učenika tijekom osnovne glazbene škole

Primjeri tema za usmeni dio ispita

Nastavni program pojedinog glazbala u osnovnoj glazbenoj školi
Osnovne sastavnice interpretacije; definicija i primjena u nastavi
Vrste artikulacije kod pojedinog glazbala
Značaj sviranja ljestvica u instrumentalnoj nastavi
Osnovno umjetničko školstvo; svrha i ustroj temeljem Zakona i
podzakonskih akata
Praćenje, vrednovanje i ocjenjivanje učenika u instrumentalnoj nastavi
Povijesni razvoj i građa pojedinog glazbala
Artikulacija nastavnog sata instrumentalne nastave
Specifičnosti interpretacije polifonije na pojedinom glazbalu
Razvoj literature za pojedino glazbalo u 20. stoljeću
Značaj komorne glazbe u osnovnoj glazbenoj školi
Pristup obradi nove skladbe s učenikom
Pedagoška dokumentacija u glazbenim školama
Metode rada s notnim tekstom u nastavi instrumenta
Razvoj stvaralačkih sposobnosti učenika u okviru instrumentalne nastave

Klasični balet

Programski sadržaji

Koncepcija nastavnog plana i programa klasičnog baleta
Razvoj kreativnih sposobnosti učenika u nastavi klasičnog baleta
Artikulacija nastavnog sata
Pripremanje učitelja za nastavu
Praćenje, vrednovanje i ocjenjivanje učenika u školi klasičnog baleta
Nastavne metode i oblici rada u nastavi klasičnog baleta
Nastavna područja u nastavi klasičnog baleta i ostalih predmeta (koraci uz štap, koraci na sredini, skokovi, koraci na vrhovima prstiju – špica)
Odgoj kulturnih navika učenika putem nastave klasičnog baleta
Kako motivirati učenika na unapređivanje vještina i umijeća baletne tehnike
Prijemni ispit u plesnoj školi
Pedagoška dokumentacija u školi klasičnog baleta
Povijesni razvoj klasičnog baleta
Specifičnosti i pristup početnoj nastavi klasičnog baleta
Priprema učenika za javni nastup

Literatura

Nastavni plan i program za osnovnu školu klasičnog baleta, **Prosvjetni vjesnik**, 1985.
Nastavni plan za srednju školu klasičnog baleta, **Prosvjetni vjesnik**, 1996.
Stručni časopisi (**Tonovi**, **Theoria**)
Goleman, Daniel: **Emocionalna inteligencija**, Mozaik knjiga 1997.
Dryden, Vos: **Revolucija u učenju**, Educa 2002.
Desforges, C.: **Uspješno učenje i poučavanje**, Educa 2001.
Jensen, E.: **Super – nastava – nastavne strategije za kvalitetnu školu i uspješno učenje**, Educa 2003.
Ross Vasta i dr.: **Dječja psihologija**, Naklada Slap, Jastrebarsko 2001.
Marsh, Colin J.: **Kurikulum, temeljni pojmovi**, Educa 1994.
Glasser, William: **Kvalitetna škola**, Alinea, 1993, Zagreb

Čudina Obradović, Mirjana: **Nadarenost – prepoznavanje, razumijevanje i razvijanje**, Školska knjiga, 1991.

Ivanek, Ana dr. i suradnici: **Priručnik za razrednike**, Profil international, 2003.

Tuksar, Stanislav: **Kratka povijest hrvatske glazbe**, Matica Hrvatska, 2000.

Tuksar, Stanislav: **Kratka povijest europske glazbe**, Matica Hrvatska, 2000.

Vaganova, A.: **Osnovi klasičnog baleta**

Tarasov, N.: **Satovi klasičnog baleta**

Golovkina, S.: **Satovi klasičnog baleta u višim razredima**

Zihlinskaja, L. – Mei, B.: **Prvi koraci**

Kostrovičkaja, V.: **Klasični balet**, 27 detaljno razrađenih temps lie po razredima

Kostrovičkaja, V. – Pisarev, A.: **Škola klasičnog baleta**

Bazarova, N. – Mei: V: **Abeceda klasičnog baleta**

I knjiga: prve tri godine učenja – prijevod

II knjiga: četvrta i peta godina učenja – prijevod

Primjeri tema za pisani rad

Razvoj baletne koreografije kroz glazbu P. I. Čajkovskog

Pripremanje nastavnika za nastavu

Adagio – od prve sheme do kraja školovanja

Metodička artikulacija nastavnog sata klasičnog baleta u:

a. osnovnoj školi

b. srednjoj školi

Razvoj srednjih skokova od početka do kraja školovanja

Skupina pomoćnih i veznih koraka:

1. kod štapa

2. na sredini

3. u adagiu

4. kao preprationi za skokove u zadanim smjerovima

1. Epoha romantizma u razvoju klasičnog baleta i osnovni preduvjeti za izvođenje koraka na vrhovima prstiju (špica)

2. Autori metodike klasičnog baleta koji su se inspirirali udžbenikom Osnove klasičnog baleta A. Vaganove

Primjeri tema za usmeni dio ispita

Nastavni program u osnovnoj i srednjoj školi klasičnog baleta

Zadaci nastave klasičnog baleta

Odnos nastave klasičnog baleta i estetskog odgoja učenika

Obrada koraka uz štap, koraka na sredini, skokova, koraka na vrhovima
prstiju (špica)

Praćenje, vrednovanje i ocjenjivanje u nastavi klasičnog baleta

Nastavna sredstva i pomagala u nastavi klasičnog baleta

Ciljevi i zadaci nastave klasičnog baleta

Udžbenik u nastavi klasičnog baleta

Priprema nastavnika za nastavu s posebnim osvrtom na nastavu plesnih
predmeta

Suvremeni ples

Programski sadržaji

Koncepcija nastavnog plana i programa suvremenog plesa
Razvoj kreativnih sposobnosti učenika u nastavi suvremenog plesa
Artikulacija nastavnog sata
Korelacija nastavnih sadržaja u nastavi suvremenog plesa
Pripremanje učitelja za nastavu
Praćenje, vrednovanje i ocjenjivanje učenika u školi suvremenog plesa
Nastavne metode i oblici rada u nastavi suvremenog plesa
Nastavna područja u nastavi suvremenog plesa
Odgoj kulturnih navika učenika putem nastave suvremenog plesa
Kako motivirati učenika na unapređivanje vještina, umijeća i tehnika
Prijemni ispit u plesnoj školi
Pedagoška dokumentacija u školi suvremenog plesa
Povijesni pregled razvoja edukacije suvremenog plesa
Specifičnosti i pristup početnoj nastavi suvremenog plesa
Priprema učenika za javni nastup

Literatura

Nastavni plan i program osnovne škole ritmike i plesa, **Prosvjetni vjesnik**, 1985.

Goleman, Daniel: **Emocionalna inteligencija**, Mozaik knjiga 1997.

Dryden, Vos: **Revolucija u učenju**, Educa 2002.

Desforges, C.: **Uspješno učenje i poučavanje**, Educa 2001.

Jensen, E.: **Super – nastava – nastavne strategije za kvalitetnu školu i uspješno učenje**, Educa 2003.

Ross Vasta i dr.: **Dječja psihologija**, Naklada Slap, Jastrebarsko 2001.

Marsh, Colin J.: **Kurikulum, temeljni pojmovi**, Educa 1994.

Glasser, William: **Kvalitetna škola**, Alinea, 1993, Zagreb

Čudina Obradović, Mirjana: **Nadarenost – prepoznavanje, razumijevanje i razvijanje**, Školska knjiga, 1991.

- Ivanek, Ana dr. i suradnici: **Priručnik za razrednike**, Profil international, 2003.
- Tuksar, Stanislav: **Kratka povijest hrvatske glazbe**, Matica Hrvatska, 2000.
- Tuksar, Stanislav: **Kratka povijest europske glazbe**, Matica Hrvatska, 2000.
- Maletić, Ana: **Pokret i ples**, Zagreb, Kulturno-prosvjetni sabor Hrvatske, 1983.
- Maletić, Ana: **Knjiga o plesu**, Zagreb, Kulturno-prosvjetni sabor Hrvatske, 1986.
- Maletić, Vera: **Dinamičnost plesa – Efort i fražiranje**, Vježbenica. Zagreb, 2003.
- Preston-Dunlop, Valerie: **A Handbook for Dance in Education**, Second edition. London. Macdonald & Evans. 1980.
- Laban, Rudolf: **Modern Educational Dance**, N.Y. Frederick A. Praeger
- Cohen. S. J.: **Ples kao kazališna umjetnost**, Zagreb, CEKADE. 1992.
- Kretanja**, časopis za plesnu umjetnost, Hrvatski centar ITI UNESCO. br. 1, 2.
- Zbirke brojalica** (razni autori)
- Županović, Lovro: **Tvorba glazbenog djela**
- Petrović, Tihomir: **Glazbeni oblici**, Zagreb, 1992.

Primjeri tema za pisani rad

- Ples kao umjetnost i rekreacija
- Plesni pokret kao dio općeg odgoja djeteta
- Suvremeni umjetnički ples
- Razvoj plesne umjetnosti u Hrvatskoj
- Osnovno školstvo i nastava plesa
- Kreativnost učitelja u poticanju kreativnih sposobnosti učenika plesa
- Uloga nogu pri prenošenju težine tijela kroz prostor
- Plesni odgoj kao dio općeg i cjelovitog odgoja ličnosti djeteta
- Koristan učinak bavljenja plesom na cjelokupni razvoj djeteta

Primjeri tema za usmeni dio ispita

- Nastavni program u osnovnoj i srednjoj školi suvremenog plesa
- Zadaci nastave školi suvremenog plesa

Obrada koraka uz štap, koraka na sredini, skokova, koraka na vrhovima
prstiju (špica)
Praćenje, vrednovanje i ocjenjivanje u nastavi suvremenog plesa
Nastavna sredstva i pomagala u nastavi suvremenog plesa
Ciljevi i zadaci nastave suvremenog plesa
Udžbenik u nastavi suvremenog plesa
Priprema nastavnika za nastavu s posebnim osvrtom na nastavu plesnih
predmeta

Strani jezici

Programski sadržaji za sve strane jezike

Nastavni pristupi, metode i postupci (komunikacijski pristup u nastavi stranih jezika; tematski pristup učenju engleskog kao stranog jezika: topic based teaching, crosscurricular approach; utjecaj razvoja lingvističkih smjerova i disciplina na promjene u pristupima učenju i podučavanju stranih jezika npr. strukturalizma, tekstne lingvistike, pragmalingvistike, sociolingvistike...)

Nastava stranih jezika (općeobrazovne i funkcionalne zadaće nastave stranih jezika; planiranje i programiranje gradiva na različitim razinama učenja jezika...)

Strategije poučavanja i učenja (što i kako poučavati?, razvijanje strategija u nastavi)

Osnovne vještine u nastavi stranih jezika (vještine recepcije: njihova važnost u uporabi jezika, načela razvijanja tih vještina kod učenika stranih jezika, tipovi vježbi; produktivne vještine i njihova važnost u uporabi jezika, načela razvijanja tih vještina kod učenika stranih jezika, tipovi vježbi; razredna interakcija, komunikacijske djelatnosti na satu stranog jezika; govorni činovi i jezične intencije: njihovo mjesto u nastavi stranog jezika...)

Vokabular u nastavi stranih jezika (poučavanje vokabulara; načini prezentacije vokabulara...)

Poučavanje ritma, izgovora i intonacije u nastavi stranih jezika (podučavanje izgovora; sociološki aspekti izgovora i prozodijskih elemenata...)

Čimbenici koji utječu na uspjeh nastave stranih jezika (motivacija i učenje stranih jezika; uloga nastavnika stranoga jezika...)

Kreativni poticaji u nastavi stranih jezika (igra, pjesma i priča u nastavi stranih jezika...)

Prvi, drugi i strani jezik (uloga materinskog jezika u nastavi stranog jezika; učenje stranog jezika u ranoj dobi; poticanje i razvijanje dvojezičnosti; rano učenje...)

Gramatika u nastavi stranih jezika (suvremeni pristup gramatici u nastavi stranih jezika; induktivni i deduktivni pristup poučavanju gramatike...)

Suvremene tehnologije u nastavi stranih jezika (funkcija i primjena u nastavi stranih jezika; uporaba nastavnih sredstava i pomagala u nastavi stranoga jezika...)

Elementi strane kulture u nastavi stranih jezika (uloga kulture i civilizacije govornog područja stranog jezika u nastavi toga jezika...)

Učenici i strani jezik (učenikov međujezik; uloga učeničke dobi u nastavi stranih jezika; osposobljavanje učenika za samostalan rad na stranom jeziku...)

Praćenje rada i napredovanja učenika, vrednovanje znanja (vrednovanje učenika i osposobljavanje za samovrednovanje, npr. uporaba jezičnog portfolija).

Udžbenici, sredstva i pomagala (tipologija vježbi u nastavi i u udžbenicima stranog jezika; izvorna građa – autentični materijali – u nastavi stranog jezika...)

Primjeri tema za pisani rad

AV sredstva i pomagala u nastavi stranoga jezika

Čitanje s razumijevanjem u nastavi stranoga jezika

Elementi kulture i civilizacije u nastavi stranoga jezika

Govorne vježbe na ranom stupnju učenja stranoga jezika

Gramatika u nastavi stranoga jezika

Komunikacijski pristup, primjena u osnovnoj/srednjoj školi

Koncepcija nastave stranoga jezika u osnovnoj/srednjoj školi

Pisanje i pisano izražavanje u nastavi stranoga jezika

Praćenje i ocjenjivanje učenika u stranom jeziku

Kontrastivni pristup u nastavi stranoga jezika

Uloga nastavnika u nastavi stranoga jezika

Uporaba nastavnih sredstava i pomagala u nastavi stranoga jezika
Poučavanje jezika u funkciji struke
Razvijanje vještine slušanja
Strategije poučavanja i učenja
Pristup književnom tekstu u nastavi stranoga jezika (samo za srednje škole)

Primjeri pitanja za usmeni dio ispita

Uloga pamćenja u obradi, uvježbavanju i primjeni vokabulara
Igre u nastavi stranoga jezika
Individualizacija nastave
Izgovor, intonacija, ritam
Komunikacijsko – funkcionalno – pojmovni pristup
Komunikativna kompetencija kao cilj nastave stranoga jezika
Uloga gramatike u nastavi stranoga jezika
Kultura i civilizacija u nastavi stranoga jezika
Materinski jezik u nastavi stranoga jezika
Metajezik i kognitivni pristup
Najava sata i faze nastavnog sata
Planiranje u nastavi stranog jezika
Tehnike prezentiranja vokabulara
Tehnike prezentacije pisanog teksta
Tehnike prezentacije auditivnog teksta
Induktivni pristup u obradi gramatike
Uloga prijevoda i prevodenja u nastavi stranoga jezika
Pristupi u suvremenoj nastavi stranoga jezika
Rano učenje stranoga jezika u osnovnoj školi
Situacijsko prezentiranje gramatičkih struktura
Slušanje, čitanje i razumijevanje
Načela postupanja s pogreškama
Uzroci pogrešaka i kako ih ispravljati u usmenom i pismenom izrazu
Uloga gramatike u nastavi stranoga jezika
Usklađivanje nastave stranih jezika i nastave materinskog jezika.
Utjecaj razvoja lingvistike na razvoj metoda nastave stranih jezika

Uvođenje novih pojmova
Uzroci slabijeg učenikovog učinka u stranom jeziku
Utjecaj strukturalizma na nastavne metode
Vizualna nastavna sredstva
Vježbe izgovora
Mogućnosti istraživanja u nastavnom procesu
Pristup književnom tekstu u nastavi stranoga jezika
Kontrastivni pristup u nastavi stranoga jezika (fonološka, grafijska, morfološka i sintaktička razina), kontrastivni pristup kulturološkim elementima
Analiza udžbenika radi izbora udžbenika za određenu skupinu učenika
Usporedba dvaju različitih udžbenika za određenu ciljnu skupinu
Mediji – njihova funkcija i primjena u nastavi stranih jezika
Sličnosti i razlike u usvajanju prvoga, drugoga i stranoga jezika
Funkcija diktata u nastavi stranih jezika s obzirom na različitu dob učenika i stupanj predznanja.

Literatura

Knjige i časopisi s popisa literature za pojedine strane jezike mogu se naći u knjižnicama Filozofskog fakulteta (odsjeci za strane jezike) i odgovarajućih inozemnih kulturnih instituta u Zagrebu.

1. Za sve strane jezike

- Andrilović, V. / Čudina, M: **Psihologija učenja i nastave**, Školska knjiga, Zagreb, 1985.
- Giesecke, H. **Uvod u pedagogiju**. Educa. Zagreb, 1993.
- Glovacki, Z. **O tekstu**, Školska knjiga, Zagreb, 1990.
- Goudjons et al. **Didaktičke teorije**. Educa. Zagreb, 1992.
- Mihaljević Djigunović, J. **Afektivni faktori u učenju stranoga jezika**, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 1998.
- Mihaljević Djigunović, J. **Strah od stranoga jezika**, Naklada Ljevak, Zagreb, 1998.
- Petrović, E. **Teorija nastave stranih jezika**, Školska knjiga, Zagreb, 1988.
- Prebeg-Vilke, M. **Glottodidaktika**, Školska knjiga, Zagreb, 1977.

- Prebeg-Vilke, M. **Vaše dijete i jezik**, Školska knjiga, Zagreb, 1991.
- Rosandić, Irena. **Tekst u nastavi stranog jezika**, Školske novine, Zagreb, 1991.
- Vilke, M, Vrhovac, Y. (priredile), **Children and foreign languages I**, Sveučilište u Zagrebu, 1993.
- Vilke M. i suradnici (priredili), **Children and foreign languages II**, Sveučilište u Zagrebu, 1995.
- Vrhovac, Y. (priredila), **Children and foreign languages III**, Sveučilište u Zagrebu, 2001.
- Vrhovac, Y, **Govorna komunikacija i interakcija na satu stranoga jezika**, Naklada Ljevak, Zagreb, 2001.
- Vrhovac, Y. i suradnici (priredili), **Strani jezik u osnovnoj školi**, Naprijed, Zagreb, 1999.

Napomena: od navedene literature odabrati tri do četiri naslova.

Preporučujemo članke iz časopisa **Strani jezici**, časopis za unapređenje nastave stranih jezika, (izdaje Odjel za strane jezike Hrvatskog filološkog društva u suradnji sa Školskom knjigom) i praćenje odgovarajućih internetskih stranica.

Engleski jezik

Literatura

Općenito o nastavi stranih jezika

Harmer, J. 2001. (3rd ed.). **The Practice of English Language Teaching**. Harlow: Longman.

Ur, P. 1996. **A Course in Language Teaching: Practice and theory**. Cambridge: CUP.

Woodward, T. 2001. **Planning Lessons and Courses: Designing sequences of work for the language classroom**. Cambridge: CUP.

Dodatna literatura

Brown, G. and G. Yule. 1983. **Teaching the Spoken Language**. Cambridge: CUP

Clapman, C. and D. Corson (eds.) 1998. **Encyclopedia of language and education**.

Dordrecht: Kluwer

Davies, P. and E. Pearse. 2001. **Success in English Teaching**. Oxford: OUP

Ellis, R. 1997. **Second Language Acquisition**. Oxford: OUP

Obler, L. and K. Gjerlow. 1999. **Language and the Brain**. Cambridge: CUP

Rano učenje

Cameron, L. 2001. **Teaching Languages to Young Learners**. Cambridge: CUP.

Phillips, S. (1993) **Young Learners**. Oxford: OUP.

Scott, W. and L. Ytreberg. 1990. **Teaching English to Children**. London: Longman.

Dodatna literatura

Brewster, J., Ellis, G. and D. Girard. 2002. **The Primary English Teacher's Guide**. London: Penguin.

Brumfit, C., Moon, J and R. Tongue. (Eds.) 1991. **Teaching English to Children – From Practice to Principle**. London: Nelson

- Ellis, G. and J. Brewster. 1991. **The Storytelling Handbook for Primary Teachers**. London: Penguin Books.
- Halliwell, S. 1992. **Teaching English in the Primary Classroom**. Essex: Longman
- Moon, J. 2000. **Children Learning English**. Oxford: Macmillan Heinemann.
- Phillips, S. 1999. **Drama with Children**. Oxford: OUP
- Vale, D. and A. Feunteun. 1995. **Teaching Children English**. Cambridge: CUP.

Strategije učenja, teorija višestruke inteligencije, kritičko mišljenje

- O'Malley, J. M. and A. Chamot. 1990. **Learning Strategies in Second language Acquisition**. Cambridge: CUP
- Oxford, R. L. 1990. **Language Learning Strategies: What Every Teacher Should Know**. New York: Newbury House Publishers.

Dodatna literatura

- Fisher, R. 1990. **Teaching Children to Think**. London: Nelson Thornes.
- Gardner, H. 1983. **Frames of Mind: The theory of multiple intelligences**. New York: Basic Books.
- Gardner, H. 1993. **Multiple Intelligences: The theory in practice**. New York: Basic Books)

Vrednovanje

- Alderson, C. 2000. **Assessing Reading**. Cambridge: CUP.
- Buck, G. 2001. **Assessing Listening**, Cambridge: CUP.
- Read, J. 2000. **Assessing Vocabulary**. Cambridge: CUP.
- Weigle, S. 2002. **Assessing Writing**. Cambridge: CUP.

Dodatna literatura

- Byram, M. 1997. **Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence**. Clevedon: Multilingual Matters.
- Council of Europe, 2001. **Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching Assessment**. Cambridge: CUP
- Genesee, F and J. Upshur. 1996. **Classroom-based Evaluation in Second Language Instruction**. New York.

Hughes, A. 1990. **Testing for Language Teachers**. Cambridge: CUP.

McNamara, T. 2000. **Language Testing**. Oxford: OUP

Rea-Dickins, P. and K. Germaine. 1993. **Evaluation**. Oxford: OUP.

Napomena: od navedene literature, označeno brojevima od 1 do 12, odabrati dva do tri naslova.

Engleski i moderna tehnologija

Cooper, R., Lavery, M. and M. Rinvold. 1991. **Video**. Oxford: OUP.

Levy, M. 199. **Computer assisted language learning: Context and conceptualization**. Oxford: OUP.

Windeatt, S., Hardisty, D. and D. Eastment. 2000. **The Internet**. Oxford: OUP.

Reflective teaching

Pollard, A. 1997. **Reflective Teaching in the Primary School**. London: Cassell.

Richards, J.C. and C. Lockhart. 1999. **Reflective Teaching in Second Language Classrooms**. Cambridge: CUP.

Wallace, M. J. 1991. **Training Foreign Language Teachers: A Reflective Approach**, Cambridge: CUP

Integrirana nastava i sl.:

Čudina-Obradović and D. Težak. 1995. **Mirotvorni razred**. Zagreb: Znamen

Fountain, S. 1995. **Education for Development: A Teacher Resource for Global Learning**. Hodder & Stoughton: UNICEF.

Miljević-Ridički, D., Maleš, D. and M. Rijavec. 1999. **Odgoj za razvoj**. Jastrebarsko: Naklada Slap, UNICEF

Snow, M. A. and D. M. Brinton (eds.) 1997. **The Content-based Classroom: perspectives on Integrating Language and Content**. London: Longman

Stryker, S. B. and B. L. Leaver (eds.) 1997. **Content-based Instruction in Foreign Language Education: Models and Methods**. Washington, DC: Georgetown University Press.

Teorija kurikuluma

Nunan, D. 1988. **The Learner-Centered Curriculum**. Cambridge: CUP.

Nunan, D. 1988. **Syllabus Design**. Oxford: OUP.

Wilkins, D. 1976. **Notional Syllabuses**. London: OUP

Razno

Carter, Ronald & M. N. Long. 1991. **Teaching Literature**. London: Longman.

Fontana, D. 1992. **Psychology for Teachers**. BPS Books

Hadfield, J. 1992. **Classroom Dynamics**. Oxford: OUP.

Levy, M. 1997. **Presentation Tips and Techniques**. Cambs: Wyvern Crest.

Prodromou, L. 1992. **Mixed Ability Classes**. Prentice Hall

Underwood, m. 1987. **Effective Class Management**. Cambridge: CUP

Ur, P. and Wright, A. 1992. **Five-Minute Activities**. Cambridge: Cambridge University Press.

Widdowson, H. G. 1978. **Teaching English as Communication**. Oxford: OUP.

Woodward, T. and S. Lindstromberg. 1995. **Planning from Lesson to Lesson: A Way of Making Lesson Planning Easier**. Harlow: Longman.

Wright, A., Betteridge, D. and Buckby, M. 1984. **Games for Language Learning**, Cambridge: Cambridge University Press.

Njemački jezik

Heyd, G. 1990. **Deutsch lehren, Grundwissen für den Unterricht in Deutsch als Fremdsprache**. Diesterweg. Frankfurt.

Jung, Lothar. 2001. **99 Stichwörter zum Unterricht Deutsch als Fremdsprache**. Ismaning: Heuber.

Gehrmann, S. 1995. **Deutsche Phonetik in Theorie und Praxis**. Zagreb: Školska knjiga

Klein, W. 1984. **Zweitsprachenerwerb**. Athenäum. Frankfurt., 1. dio

Kleppin, K. 1998. **Fehler und Fehlerkorrektur**. Berlin, München: Langenscheidt.

Weigmann, J. 1992. **Unterrichtsmodelle Deutsch als Fremdsprache**. Ismaning. Heuber.

Häusler, Maja. 2003. **Kontaktsprache Deutsch neu**. Priručnik za profesore. Zagreb: Školska knjiga.

Napomena: od navedene literature odabrali dva do tri naslova.

Dodatna literatura

Häussermann, U. i H.-E. Piepho. 1996. **Aufgaben-Handbuch Deutsch als Fremdsprache: Abriß einer Aufgaben- und Übungstypologie**. München: iudicium.

Henrici, G. i C. Riemer (ur.) 1996. **Einführung in die Didaktik des Unterrichts Deutsch als Fremdsprache mit Videobeispielen. Band 1 und 2**. Baltmannsweiler: Schneider-Verlag Hohengehren.

Rohrer, J. 1984. **Zur Rolle des Gedächtnisses beim Sprachenlernen**. Kamp Bochum.

Napomena: od navedene literature odabrali jedan naslov.

Talijanski jezik

Literatura

- R. Tirone. 1975. **Psicolinguistica applicata**, Armando, Roma.
- Wanda d'Addio Colossimo. 1978. **Lingua straniera e comunicazione**, Zanichelli.
- G. Freddi. **Metodologia e didattica delle lingue straniere**, Minerva Italica
- G. de Martino. 1983. **La didattica delle lingue**, Signum.
- R. Titone. 1980. **Glottodidattica, un profilo storico**, Minerva Italica.
- G. Freddi. 1979. **Didattica delle lingue moderne**, Minerva Italica.
- Piaget, J. 1967. **Lo sviluppo mentale del bambino**, Einaudi, Torino.
- Freddi, G. 2000. **Il bambino e le lingue**, Larus, Bergamo.
- Ciliberti, A. 1991. **Grammatica, pedagogia, discorso**, La Nuova Italia, Firenze.
- Ciliberti, A. 1994. **Manuale di glottodidattica**, La Nuova Italia, Firenze.
- Balboni, P. E. 1999. **Dizionario di glottodidattica**, Guerra, Perugia.
- Consiglio d'Europa, 2002. **Quadro comune europeo di riferimento per le lingue: apprendimento, insegnamento, valutazione**, La Nuova Italia, Oxford.
- Gotti, M. 1992. **Testi specialistici in corsi di lingue straniere**, La Nuova Italia, Firenze
- Napomena: za učitelje u osnovnim školama preporučuje se:
- R. Titone. 1990. **La lingua straniera nella scuola elementare**, Guida didattica, Armando, Roma.
- R. Titone. 1979. **Bilinguismo precoce e educazione bilingue**, Armando, Roma.
- Napomena: od navedene literature odabrati četiri naslova.

Francuski jezik

Literatura

- Béard, E. 1991. **L'approche communicative, Théorie et pratiques**, Paris, CLE International.
- Besse, H., Porquier, R. 1984. **Grammaire et didactique des langues**, Paris, Hatier-Crédif.
- Bolton, S. 1987. **Évaluation de la compétence communicative en langue étrangère**, Paris, Hatier-Crédif.
- Cadre européen commun de référence pour les langues: apprendre, enseigner, évaluer.** 2001. Conseil de l'Europe, Paris: Didier.
- Castelloti, V. 1995. **La formation des enseignants de langue**, Paris, CLE International
- Castelloti, V. 2001. **La langue maternelle en classe de langue étrangère**, Paris, CLE International.
- Compte, C. 1993. **La vidéo en classe de langue**, Paris, Hachette.
- Cyr, P. 1998. **Les stratégies d'apprentissage**, Paris, CLE International.
- Dabène, L., Cicurel, F., Lauga-Hamid, Forester. 1990. **Variations et rituels en classe de langue**, Paris, Crédif-Hatier.
- De Carlo, M. 1998). **L'Interculturel**, Paris, CLE International.
- Galisson, R. 1980) **D'hier à aujourd'hui, la didactique des langues étrangères**, Paris, CLE International.
- Kramsch, C. 1984. **Interaction et discours dans la classe de langue**, Paris, Hatier-Crédif
- Lancien, T. 1998. **Le Multimédia**, Paris, CLE International
- Lederer, M. 1994. **La traduction aujourd'hui**, Paris, Crédif-Hatier
- Moirand, S. 1982. **Enseigner à communiquer en langue étrangère**, Paris, Hachette.
- Otman, G. 1988. **Aujourd'hui l'E.A.O. demain l'E.A.O.**, Paris, Didier.
- Peytard, J. 1988. **Littérature en classe de langue**, Paris, Hatier-Crédif.
- Porcher, L. 1986. **La civilisation**, CLE International.

Puren, Ch. 1988. **Histoire des méthodologies de l'enseignement des langues**, Paris, CLE International.

Tagliante, C. 1993. **L'Evaluation**, Paris, CLE International.

Taglainte, C. 1996. **La classe de langue**, Paris, CLE International.

Weiss, F. 1984. **Jeux et activités communicatives dans la classe de langue**, Paris, Hachette.

Napomena: od navedene literature odabrati četiri naslova.

Preporučuje se za nastavnike koji rade u osnovnoj školi i predaju strani jezik djeci mlade dobi:

Garabédian, M. 1991. **Enseignement/apprentissage précoce des langues**, Paris, Hachette

O'Neil C. 1993. **Les enfants et l'enseignement des langues étrangères**, Paris, Hatier, Didier

Ujedno preporučujemo čitanje članka iz časopisa **Strani jezici**, Zagreb, Školska knjiga, **Le français dans le monde**, Paris, Hachette.

Sve se knjige s popisa i časopisi mogu se naći u knjižnicama (pojedinih odsjeka) Filozofskog fakulteta u Zagrebu.

Klasični jezici

Programski sadržaji i teme za pisani i usmeni dio ispita

Analiza i sinteza na satu jezika

Analiza i sinteza na satu književnosti

Apstrahiranje i konkretizacija u nastavi jezičnih sadržaja

Čitanje klasičnih književnih tekstova s razumijevanjem

Diferencirana nastava

Dodatna nastava

Eksperimentalna nastava

Funkcija stilske estetske analize književnog teksta

Heuristička i problemska nastava

Hrvatski jezik i književnost u nastavi klasičnih jezika

Internet i suvremene/informacijske tehnologije u nastavi klasičnih jezika

Književna povijest u čitanju klasika

Kultura i civilizacija u nastavi klasičnog jezika

Lektira izvornika ili prijevoda u nastavi klasičnih jezika u gimnaziji

Lektira u nastavi klasičnih jezika u osnovnoj školi

Metodičko oblikovanje nastavnoga sata

Najava sata i faze nastavnog sata

Nastava klasičnih jezika – komunikacija u vremenu

Nastava latinskog jezika po metodi “Natura”

Nastavne metode i postupci

Nastavni sat – planiranje

Općeobrazovni i funkcionalni ciljevi i zadaće nastave klasičnih jezika

Planiranje u nastavi klasičnih jezika

Povijest, kultura i civilizacija u nastavi klasičnih jezika

Praćenje i ocjenjivanje rada i znanja učenika

Prezentiranje vokabulara

Prijevod i prevođenje – vrijednost izvornog teksta klasika

Primjena znanstvenih metoda u nastavi klasičnih jezika

Priprema nastavnika za nastavni sat

Ranije učenje klasičnih jezika u osnovnoj školi

Razvoj jezika kao problem nastave klasičnih jezika
Samostalni rad učenika – put prema istraživačkim projektima
Situaciono prezentiranje gramatičkih struktura
Slušanje, čitanje i razumijevanje
Smisao klasične izobrazbe danas
Sredstva suvremene nastavne tehnologije i nastava klasičnih jezika.
Suvremena nastavna tehnologija i njezina primjena u nastavi klasičnih jezika
Tipologija vježbi za učenje klasičnih jezika
Uloga gramatike u nastavi klasičnih jezika
Uloga teksta u nastavi klasičnih jezika
Uporaba i samostalno kreiranje rječnika u nastavi klasičnih jezika
Usklađivanje nastave klasičnih jezika i nastave hrvatskog jezika
Utjecaj funkcionalne lingvistike na nastavne metode
Utjecaj generativne lingvistike na nastavne metode
Utjecaj razvoja lingvistike na razvoj metoda nastave klasičnih jezika
Utjecaj strukturalizma na nove nastavne metode
Uvođenje novih pojmova na gramatičko jezikoslovnoj razini
Uvođenje novih pojmova na književno-stilističkoj razini
Uzroci slabijeg učenikovog učinka u klasičnom jeziku
Vizualna sredstva u nastavi klasičnih jezika

Literatura

Knjige

- André Martinét: **Funkcionalna lingvistika**, Zagreb
Aristotel: **O pjesničkom umijeću**, Zagreb, Školska knjiga, 2005.
Chomsky, Noam. **Generativna lingvistika**, Zagreb
Dukat, Zdeslav. **Homersko pitanje**, Globus, Zagreb, 1987.
Dukat, Zdeslav, **Sofoklo**, Rijeka 1981. Dometi.
Ferdinand De Saussure. **Tečaj opće lingvistike**, Artresor naklada, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb, 2000.
Giesecke, Hermann. **Uvod u pedagogiju**, Educa, Zagreb, 1993.
Gordon Dryden i dr. Jeannette Vos. **Revolucija u učenju**, Educa, Zagreb, 2001.

Gudjons et al: **Didaktičke teorije**, Educa, Zagreb, 1992.

Hrvatski latinski, sv. I. i II., Nakladni zavod Matice hrvatske, Zagreb, 1969-1970.

Katičić, Radoslav. **Novi jezikoslovni ogledi**, Školska knjiga, Zagreb, 1986.

Lesky, Albin. **Povijest grčke književnosti**, Zagreb 2001. Golden marketing.

Lisičar, Petar. **Grci i Rimljani**, Školska knjiga, Zagreb, 1971.

Musić, August. **Nacrt grčkih i rimskih starina**, Matica Hrvatska, Zagreb, 1880.

Novaković, Darko. **Hrvatski latinisti**. Razdoblje humanizma, Naklada Erasmus, Zagreb, 1994.

Novaković, Darko-Tomasović, Mirko. **Marko Marulić – Hrvatski latinisti**, Školska knjiga, Zagreb, 1994.

Platon. **Eros i filia**, Demetra, Zagreb, 1996.

Plutarh. **Usporedni životopisi**, Zagreb 1988., August Cesarec

Plutarh. **Drevne izreke kraljeva i vojskovođa lakonaca i lakonki**, Zagreb, Demetra 2000.

Povijest svjetske književnosti, sv. 2. Liber, Zagreb, 1977. (poglavlja o rimskoj, grčkoj, helenističkoj i novolatinskoj književnosti).

Salopek, Damir. **Transkripcija i adaptacija grčkih imena**, Latina et Graeca, Zagreb, 1986.

Schwab, Gustav. **Najljepše priče klasične starine**, GZH, Zagreb, 1990.

Sironić, Milivoj. **Ogledi iz helenske književnosti**, Nakladni zavod Matice hrvatske, Zagreb, 1995.

Škiljan, Dubravko. **Pogled u lingvistiku**, Rijeka, 1995.

Treba li nam još filologija? Latina et Graeca, Zagreb, 1986.

Vratović, Vladimir. **Hrvatski latinizam i rimska književnost**, Nakladni zavod Matice hrvatske, Zagreb, 1989.

Zamarovsky, Vojtech. **Junaci antičkih mitova**, Školska knjiga, Zagreb, 1973.

Članci i rasprave

Dukat, Anđelka. **Kanon klasika ili europska književnost latinskog jezika**, Zagreb, Nastavni vjesnik, 1998.

- Dukat, Anđelka. **Problem egzemplarnosti i izbor sadržaja učenja**, Zagreb, Nastavni vjesnik, 1998.
- Dukat, Anđelka. **Prologomena za novi curriculum – Nastavni plan i program klasičnih jezika**, Zagreb, Nastavni vjesnik, 1999.
- Filipović, Vladimir. **Ideja humaniteta i humanistička gimnazija**, Zbornik zagrebačke Klasične gimnazije o 350. godišnjem jubileju 1607 – 1957, str. 89-97.
- Gortan, Veljko. **Klasična gimnazija i naša kulturna baština**. Zbornik zagrebačke Klasične gimnazije o 350. godišnjem jubileju 1607 – 1957, str. 83-88.
- Novaković, Darko. **Cilj srednjoškolske nastave antičke književnosti**, Zagreb, Latina et Graeca, XI/83., br. 22
- Perić, Olga. **Srednjovjekovni latinitet u srednjoškolskoj i visokoškolskoj nastavi**. Studia classica I., Latina et Graeca, Zagreb, 1990.
- Šešelj, Zlatko. **Cilj učenja, korist od učenja i potreba za učenjem klasičnih jezika**, Zagreb, Latina et Graeca, XV/87., br. 30.
- Šešelj, Zlatko. **Čitanje klasika u nastavi latinskog i grčkog jezika**, Zagreb, Latina et Graeca, XVI/88., br. 32.
- Šešelj, Zlatko. **Grčka, rimska i latinska književnost kao sistem u srednjoškolskoj nastavi klasičnih jezika**, Zagreb, Latina et Graeca, XIX/91., br. 37.
- Šešelj, Zlatko. **Obrazovni cilj i obrazovni zadaci u nastavi klasičnih jezika**, Zagreb, Latina et Graeca, XII/84., br. 24.
- Škiljan, Dubravko. **Antički model obrazovanja danas**, Zagreb, Latina et Graeca, XI/83., br. 21.

Napomena

- a. Profesori latinskog jezika dužni su poznavati literaturu vezanu za latinski jezik, rimsku i novolatinsku književnost te za rimsku civilizaciju uz opće metodičke i metodološke jedinice u literaturi.
- b. Profesori grčkog jezika dužni su poznavati literaturu vezanu za grčki jezik i književnost te za grčku civilizaciju uz opće metodičke i metodološke jedinice u literaturi.

Matematika

Programski sadržaji

Primjena znanstvenih metoda u nastavi matematike. Promatranje.

Eksperiment. Uspoređivanje. Analiza i sinteza. Analogija. Apstrahiranje i konkretizacija. Indukcija i dedukcija. Generalizacija i specijalizacija.

Oblici mišljenja. Matematički pojmovi. Sudovi. Matematički sudovi.

Teoremi i dokazi.

Nastavni proces i njegovo ustrojstvo. Ciljevi nastave matematike. Načela nastave matematike. Motivacija. Oblici rada. Frontalni rad. Diferencirana nastava. Grupni rad. Individualni rad. Heuristička nastava. Problemska nastava. Programirana nastava. Mentorska nastava. Nastavne metode. Metoda usmenog izlaganja. Metoda razgovora. Metoda rada s tekstom. Metoda demonstracije. Nastavni sat. Priprema nastavnika za nastavni sat. Kreativnost. Praćenje rada učenika. Provjeravanje i ocjenjivanje znanja učenika. Planiranje.

Rad sa slabijim i naprednijim učenicima. Dopunska nastava. Dodatna nastava. Izborna nastava. Matematičke grupe. Matematička natjecanja. Priprema nastavnika i učenika za natjecanja. Razvoj stvaralačkog mišljenja učenika.

Posebne metode rješavanja matematičkih problema. Metoda uzastopnih približavanja. Descartesova ili algebarska metoda. Dirichletov princip. Metoda supstitucije. Metoda razlikovanja slučaja. Metoda neodređenih koeficijenata. Metoda rekurzije. Konstruktivne metode. Metoda matematičke indukcije.

Odabrana poglavlja elementarne matematike. Skupovi. Brojevi. Funkcije. Jednadžbe. Nejednadžbe. Geometrijske konstrukcije. Planimetrija. Stereometrija. Analitička geometrija

Povijest matematike.

Literatura

- M. Čudina-Obradović, **Nadarenost – razumijevanje, prepoznavanje, razvijanje**, Školska knjiga, Zagreb, 1990.
- B. Dumančić, **Teoremi i dokazi**, diplomski rad, PMF-Matematički odjel, Zagreb, 1998.
- Ž. Dadić, **Povijest ideja i metoda u matematici i fizici**, Školska knjiga, Zagreb, 1992.
- G. I. Gleizer, **Povijest matematike za školu** (prijevod s ruskog), Školske novine & HMD, Zagreb, 2003.
- I. Gusić, **Matematički rječnik**, Element, Zagreb, 1995.
- M. Krnić, **Dirichletovo pravilo**, HMD, Zagreb, 2001.
- Z. Kurnik, **Suvremena metodika i nastava matematike**, Zbornik radova 1. kongresa nastavnika matematike Republike Hrvatske (2000), 187-201.
- Z. Kurnik, Analiza, **Matematika i škola 2** (1999), 54-64.
(časopis za nastavu matematike)
- Z. Kurnik, Analogija, **Matematika i škola 3** (2000), 101-109.
- Z. Kurnik, Apstrakcija, **Matematika i škola 6** (2000), 11-15.
- Z. Kurnik, Indukcija, **Matematika i škola 5** (2000), 197-203.
- Z. Kurnik, Generalizacija, **Matematika i škola 4** (2000), 147-154.
- Z. Kurnik, Specijalizacija, **Matematika i škola 27** (2004), 52-58.
- Z. Kurnik, Matematičke sposobnosti, **Matematika i škola 10** (2001), 195-199.
- Z. Kurnik, Matematički pojam, **Matematika i škola 11** (2001), 8-16.
- Z. Kurnik, Metodika uvođenja novih pojmova, **Matematika i škola 12** (2001), 55-59.
- Z. Kurnik, Poučak ili teorem, **Matematika i škola 8** (2001), 101-105.
- Z. Kurnik, Dokaz, **Matematika i škola 9** (2001), 149-155.
- Z. Kurnik, Načelo znanstvenosti, **Matematika i škola 13** (2002), 102-106.
- Z. Kurnik, Načelo promlenosti, **Matematika i škola 14** (2002), 148-152.
- Z. Kurnik, Motivacija, **Poučak 14** (2003), 33-48.
(časopis za metodiku i nastavu matematike)
- Z. Kurnik, **Kreativnost**, Zbornik radova Trećeg stručno-metodičkog skupa, Rovinj, 2003., 193-208.

- Z. Kurnik, Grupni rad, **Matematika i škola** 22 (2003), 52-57.
- Z. Kurnik, Individualizacija, **Matematika i škola** 25 (2004), 196-201.
- Z. Kurnik, Problemska nastava, **Matematika i škola** 15 (2002), 196-202.
- Z. Kurnik, Metoda uzastopnih približavanja, **Matematika i škola** 19 (2003), 148-154.
- Z. Kurnik, Descartesova metoda – problemi i jednadžbe, **Matematika i škola** 1 (1999), 10-17.
- Z. Kurnik, Metoda supstitucije, **Matematika i škola** 20 (2003), 196-202.
- Z. Kurnik, Metoda razlikovanja slučajeva, **Matematika i škola** 21 (2003), 4-10.
- Z. Kurnik, Metoda neodređenih koeficijenata, **Matematika i škola** 23 (2004), 99-106.
- Z. Kurnik, Metoda rekurzije, **Matematika i škola** 24 (2004), 148-155.
- Z. Kurnik, Geometrijske konstrukcije, **Poučak** 9 (2002), 34-41.
- Z. Kurnik, Historicizam, **Matematika i škola** 17 (2002), 52-58.
- B. Pavković – D. Veljan, **Elementarna matematika I**, Tehnička knjiga, Zagreb, 1992.
- D. Palman, **Geometrijske konstrukcije**, Element, Zagreb, 1996.
- B. Pavković – D. Veljan, **Elementarna matematika II**, Školska knjiga, Zagreb, 1995.
- M. Pavleković, **Metodika nastave matematike s informatikom I,II**, Element, 1997.
- M. Pavleković, **Metodika nastave matematike s informatikom**, Element, 1997. i 1999.
- B. Pelle, **Tako poučavamo matematiku** (prijevod s mađarskog), Školske novine & HMD, Zagreb, 2004.
- G. Polya, **Kako ću riješiti matematički zadatak** (prijevod s engleskog), Školska knjiga, Zagreb, 1956.
- G. Polya, **Matematičko otkriće** (prijevod s engleskog), HMD, Zagreb, 2003.
- Udžbenička literatura iz matematike za osnovnu i srednju školu.

Primjeri tema za pisani rad

Analogija u nastavi matematike.

Četiri karakteristične točke trokuta

Četverokuti.
Diferencirana nastava.
Djeljivost prirodnih brojeva.
Dokazivanje u nastavi matematike.
Grupni rad.
Iracionalni brojevi.
Jednadžbe i primjena jednadžbi.
Metoda razgovora.
Motivacija.
Nastavne metode.
Oblici rada u nastavi matematike.
Obrada sustava dviju linearnih jednadžbi s dvije nepoznanice.
Poopćavanje u nastavi matematike.
Praćenje i ocjenjivanje učenika.
Primjena Pitagorinog poučka.
Skupovi brojeva.
Sličnost i primjena sličnosti.
Sukladnost trokuta.
Uvođenje novih matematičkih pojmova.
Vektori.

Primjeri tema i pitanja za usmeni dio ispita

Na usmenom dijelu stručnog ispita mogu se pojaviti sve teme navedene u programskim sadržajima. Evo i primjera konkretnijih pitanja:

Ima li svaki učenik neke matematičke sposobnosti?

Indukcija u nastavi matematike u osnovnoj školi.

Izmjena nastavnih metoda u tijeku sata.

Jeste li ostvarili sve ciljeve postavljene u pripremi nastavnog sata?

Kako se motivira uvođenje pojma realnog broja?

Koja je razlika između primjera i zadataka na nastavnom satu?

Koje metode rješavanja sustava poznajete?

Koje metode rješavanja matematičkih problema poznajete?

Koordinatni sustav u ravnini.

Opterećenje učenika i kako ga smanjiti.
Opišite vaš način praćenja i ocjenjivanja učenika.
Opišite vaš način pripremanja za nastavu.
Paralelogram i njegova svojstva.
Poteškoće pri rješavanju tekstualnih zadataka.
Primjeri iracionalnih brojeva.
Što je definicija pojma?
Što je dokaz matematičke tvrdnje?
Vrste dokaza poučaka.
Zašto zadajemo domaće zadatke?

Biologija

Programski sadržaji

Zadaci nastavnog programa i njegov sadržajni okvir u osnovnoj školi
Izrada operacionaliziranih nastavnih planova i programa te njihova konkretizacija s obzirom na uvjete rada u školi
Neposredna priprema nastavnika za nastavni sat
Prostor za izvođenje nastave i nastavna oprema za biologiju (nastavna sredstva i pomagala, višeizvorni sklopovi, vivarij i dr.)
Ustrojstvo nastave: izvođenje nastave u školi (nastavni sat i struktura nastavnog procesa) i izvođenje nastave izvan škole (organizacija nastavne ekskurzije)
Primjena didaktičkih sustava u nastavi biologije (heuristička, egzemplarna, programirana i problemski usmjerena nastava)
Pregled nastavnih metoda i mogućnosti njihove primjene u nastavi biologije u različitim nastavnim izvedbama
Multimedijski pristup u nastavi biologije
Interdisciplinarni pristup u nastavi biologije
Mogućnosti istraživačkog rada u nastavi biologije
Izvanastavne djelatnosti u biologiji.
Pokret "Znanost mladima" i susreti učenika mladih biologa
Izborna nastava biologije
Praćenje i ocjenjivanje rada učenika
Mogućnost samoobrazovanja, stalnog obrazovanja i doškolovalanja učitelja biologije

Literatura

Metodika biologije

Devernay, B., Garašić, D., Vučić, V.: **Odgoj i obrazovanje za okoliš i održivi razvoj**, Centar za građanski odgoj i demokraciju, Zagreb, 2004.

De Zan, I.: **Istraživački usmjerena nastava biologije**, Školske novine, Zagreb, 1993.

- De Zan, I.: **Metodika nastave prirode i društva**, Školska knjiga, Zagreb, 2000.
- Dolenec, Z.: **Osnove metodike nastave biologije**, Interna skripta na Biološkom odsjeku PMF-a, Zagreb, 2004.
- Grubić, M.: **Metodika nastave poznavanja prirode i biologije**, Pedagoško-književni zbor, Zagreb, 1969.
- Lelas, Z.: **Nastavne ekskurzije u biologiji**, NIRO, Školske novine, Zagreb, 1985.
- Skok, P.: **Izvanučionička nastava**, Pedagoški servis, Zagreb, 2002.

Opći, zajednički dio

- Delors, J.: **Učenje: blago u nama**, EDUCA, Zagreb, 1998.
- Faber, A., Mazlish, E.: **Kako razgovarati s djecom da bi bolje učila**, Mozaik knjiga, Zagreb, 2000.
- Kyriacou, C.: **Temeljna nastavna umijeća**, Educa, Zagreb, 1997.
- Matijević, M., Bognar, L.: **Didaktika**, Školska knjiga, Zagreb, 1993.
- Matijević, M.: **Ocjenjivanje u osnovnoj školi**, Tipex, Zagreb, 2004.
- Terhart, E.: **Metode poučavanja i učenja**, Educa, Zagreb, 2001.
- Časopisi: **Metodika**, **Napredak** i **Edupoint**

Literatura

- Devernay, B., Garašić, D., Vučić, V. 2004.: **Odgoj i obrazovanje za okoliš i održivi razvoj**. Centar za građanski odgoj i demokraciju, Zagreb.
- Dolenec, Z. 2004.: **Osnove metodike nastave biologije** (umnožena predavanja, interna skripta). PMF Sveučilišta u Zagrebu.
- Glasser, W., 1994.: **Kvalitetna škola**, Educa, Zagreb.
- Kyriacou, C. 1997.: **Temeljna nastavna umijeća**. Educa, Zagreb.
- Matijević, M., Bognar, L. 1993.: **Didaktika**, Školska knjiga, Zagreb.
- Matijević, M. 2004.: **Ocjenjivanje u osnovnoj školi**. Tipex, Zagreb.
- Skok, P. 2002.: **Izvanučionička nastava**. Pedagoški servis, Zagreb.
- Terhart, E. 2001.: **Metode poučavanja i učenja**. Educa, Zagreb.

Časopisi

- Metodika**, **Napredak** i **Edupoint**.

Primjeri tema za pisani rad

Izbor različitih izvora znanja i njihova primjena u obradi teme “Sustav organa za krvotok” u VIII. razredu

Nastavna sredstva u nastavi biologije

Organizacija nastavne ekskurzije u područje jedne biocenoze s učenicima VI. razreda

Organizacija sata ponavljanja nakon obrade teme “Travnjaci” u VI. razredu

Uvođenje živog kutića u školi i mogućnosti njegove primjene u nastavi

Spoznajna i psihologijska strana nastave biologije

Računala i multimedijalnost u nastavi biologije

Nastavna sredstva i pomagala te oblici rada u obradi ekoloških programskih sadržaja

Mogućnosti i način primjene dopunske stručne i stručno-popularne literature u nastavi biologije

Pristup obradi teme “Člankonožci” u VII. razredu

Primjeri pitanja za usmeni dio ispita

Izvori znanja u nastavi biologije

Načela prikazivanja izvora znanja (demonstracije) u nastavi biologije

Organiziranje grupnog rada u nastavi biologije i prirode

Multimedijski pristup nastavi

Vrste modela i njihova primjena u nastavi prirode i biologije

Primjena metode razgovora u nastavi prirode i biologije

Izrada i demonstriranje mikroskopskih preparata

Važnost samostalne izrade trenutnih mikroskopskih preparata

Organizacija nastavne ekskurzije u šumu

Ponavljanje u nastavi biologije

Promatranje u nastavi biologije

Raščlamba nastavnog sata

Tekst u nastavi prirode i biologije te primjena metode rada s tekstem

Značenje praktičnih radova i eksperimenta u nastavi prirode i biologije

Značenje prirodnih, primarnih izvora znanja u nastavi prirode i biologije

Kemija

Programski sadržaji

Nastavne metode u nastavi kemije

Praćenje i ocjenjivanje učenika u nastavi kemije

Načelo korelacije i integracije u nastavi kemije

Pripremanje učenika za grupni rad u nastavi kemije

Socijalni oblici nastavnog rada

Izvori znanja u nastavi kemije

Važnost pokusa u nastavi kemije

Izrada izvedbenog plana i programa u skladu s uvjetima za izvođenje nastave kemije

Mjere opreza u nastavi kemije

Suvremene koncepcije izvođenja nastave kemije

Učionica za izvođenje nastave kemije i oprema za izvođenje nastave kemije

Pripremanje nastavnika za izvođenje nastave kemije

Literatura

Svi udžbenici i priručnici za osnovne škole odobreni od Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa

V. Mayer: **Eksperimentalna nastava kemije**, Školska knjiga, Zagreb, 1991.

J. Herak: **Opća i anorganska kemija – pokusi za pedagoške akademije**, Školska knjiga, Zagreb, 1968.

L. Bognar, M. Matijević: **Didaktika**, Školska knjiga, Zagreb, 1993.

Nastavni planovi i programi za osnovnu školu

V. Poljak: **Didaktika**, Školska knjiga, Zagreb, 1998.

M. Sikirica: **Metodika nastave kemije**, Školska knjiga, Zagreb 2003.

A. Bežen, F. Jelavić, N. Kujundžić, V. Pletenac: **Osnove didaktike**, NIRO Školske novine, Zagreb, 1991.

Opći priručnik za nastavnike srednjih škola, HPKZ, Zagreb, 1994.

J. Milat: **Priprema za nastavu**, Hrvatska zajednica tehničke kulture, Zagreb, 1995.

T. Grgin: **Školska dokimologija**, Naklada Slap, Jastrebarsko, 1994.

C. Kyriacou: **Temeljna nastavna umijeća**, Educa, Zagreb, 1995.

Ewald Terhart: **Metode poučavanja i učenja**, Educa 2001 .

Časopisi: **Školske novine**, **Napredak**, **Život i škola**

Primjeri tema za pisani rad

Mogućnost primjene računala u nastavi kemije

Opća problematika ispitivanja i ocjene učeničkih postignuća u nastavi s posebnim osvrtom na specifičnosti u nastavi kemije

Mjere opreza i sprječavanje nezgoda u školskom kemijskom laboratoriju

Suvremena nastavna tehnologija u nastavi kemije

Oblici nastave-neposredna – posredna nastava

Nastavne metode-pojam, podjela metoda demonstracije i pokazivanja

Nastavni proces-struktura nastavnog procesa, materijalna osnova nastave, spoznajna strana nastave, psihološka strana nastave

Planiranje rada i pripremanje za nastavu

Strategije poučavanja primjenom malih skupina

Ekskurzija: mjerila za odabir ekskurzije, prijedlog nastavnih tema, vrijeme, priprema za ekskurziju, zaključci

Ekološki sadržaji u nastavi kemije

Strategije poučavanja: problemska i programirana nastava

Učionica za kemiju (prostorni i materijalni uvjeti za izvođenje nastave)

Vanškolske aktivnosti u nastavi kemije, ciljevi, zadaci, oblici rada rezultati

Blok – sat u nastavi kemije, prednosti i nedostaci

Primjeri tema i pitanja za usmeni dio

Pripremanje za nastavni sat

Značaj primjene modela u nastavi kemije

Neophodnost vizualizacije pri realizaciji sadržaja kemije

Konkretni načini provođenja učeničkih laboratorijskih vježbi

Elementi praćenja napredovanja učenika u kemiji

Primjer pristupa u interpretaciji i objašnjenju značenja kemijskih jednadžbi

Grafoskopska projekcija jednostavnih pokusa iz kemije

Zornost u nastavi kemije

Elementi ekološkog odgoja u nastavi kemije

Individualni oblici rada

Fizika

Programski sadržaji

Cilj, zadaće i sadržaj nastavnog programa fizike u osnovnoj školi

Izrada operativnog plana i programa u skladu s uvjetima za izvođenje nastave fizike

Pripremanje učitelja za nastavni sat fizike

Fizikalna učionica i oprema za izvođenje nastave

Suvremeni pristupi i koncepcije izvođenja nastave fizike

Stručno-metodičko tumačenje sadržaja fizike

Organizacija i metode poučavanja i učenja fizike

Oblici rada u nastavi fizike

Važnost pokusa u nastavi fizike

Struktura i konstrukcija novih fizikalnih pojmova

Razvoj modela u nastavi fizike

Uloga matematike u nastavi fizike

Jezična problematika u nastavi fizike

Utjecaj ciljeva učenja na izvođenje nastave i vrednovanje postignuća učenika

Povezanost fizike i ostalih predmeta

Mjesto povijesti fizike u nastavi

Praćenje i vrednovanje postignuća učenika u nastavi fizike

Literatura

Bognar, M., Matijević, M. (2002), **Didaktika**, Školska knjiga, Zagreb.

Božičević, J. (1997), **Obrazovanje za informacijsko društvo**, HATZ i CROOS, Zagreb.

Desforges, C. (2001), **Uspješno učenje i poučavanje: Psihologijski pristupi**, Educa, Zagreb.

Dryden, G., Vos, J. (2001), **Revolucija u učenju**, Educa, Zagreb.

Glasser, W. (1995), **Kvalitetna škola**, Educa, Zagreb.

Goleman, D. (1998), **Emocionalna inteligencija**, Mozaik knjiga, Zagreb.

Gudjons, H. (1994), **Pedagogija: Temeljna znanja**, Educa, Zagreb.

- Hofstetter, R. (1997), **Filozofija, društvo i fizika**, Školska knjiga, Zagreb.
- Klafki, W., Shulz, W., Von Cube, F., Moller, C., Winkel, R., Blankertz, H. (1994), **Didaktičke teorije**, Educa, Zagreb.
- Klippert, H. (2001), **Kako uspješno učiti u timu**, Educa, Zagreb.
- Kyriakon, Ch. (1995), **Temeljna nastavna umijeća**, Educa, Zagreb.
- Marsh, J.C. (1994), **Kurikulum: temeljni pojmovi**, Educa, Zagreb.
- Mijatović, A. (1999), **Osnove suvremene pedagogije**, HPKZ, Zagreb.
- Nastavni plan i program za osnovnu školu, **Prosvjetni vjesnik** Ministarstva prosvjete i športa Republike Hrvatske, posebno izdanje, br. 2/1999, Zagreb.
- Srića, V. (1992), **Upravljanje kreativnošću**, Školska knjiga, Zagreb.
- Šindler, G. (1990), **Prilozi problemski usmjerenoj nastavi fizike**, Školska knjiga, Zagreb.
- Terhart, E. (2001), **Metode poučavanja i učenja**, Educa, Zagreb.

Primjeri tema za pisani rad

Razmatranje svojstva tijela i tvari
Razvoj ideje o korpuskularnosti tvari
Međudjelovanje tijela i pojam sile
Proporcionalnost pri opisu pojava
Pristup obradi energije i rada
Uvođenje termodinamičkih pojmova
Električna struja i njezini učinci
Obrada kinematičkih pojmova
Valne pojave
Obilježja svjetlosti

Primjeri pitanja za usmeni dio ispita

Koje su temeljne sastavnice operativnog plana i programa fizike u osnovnoj školi?

Navedite i objasnite cilj, zadaće i sadržaj nastavnog programa fizike u osnovnoj školi.

Koja je uloga učeničkih predkonceptija pri učenju sadržaja iz fizike?

Što je interaktivni pristup u komunikaciji s učenicima?

Objasnite problemski usmjerenu nastavu fizike.

Koja je uloga pokusa u nastavi fizike?

Opišite tijek konstrukcije novih fizikalnih pojmova u nastavi fizike.

Što je fizikalni model?

Objasnite važnost opažanja pojave kao fizikalnog sustava.

Koja je uloga učitelja u nastavi fizike?

Objasnite važnost fizičke i mentalne aktivnosti učenika u nastavi fizike.

Kako timski rad u nastavi fizike poboljšava uspješnost učenja?

Zašto je važno postavljati učenicima probleme iz svakodnevnih situacija i razmotriti ih interdisciplinarno?

Što su učenička postignuća pri učenju fizike i kako ih vrednujemo?

Kako očekivana postignuća učenika utječu na njihovo učenje fizike?

Povijest

Programski sadržaji

Nastava povijesti u školskom sustavu Republike Hrvatske.

Nastavni planovi i programi povijesti.

Planiranje i pripremanje za nastavu povijesti (godišnje, mjesečno, dnevno).

Stručna i didaktičko-metodička priprema za nastavni sat.

Uvjeti za izvođenje nastave: prostor i opremljenost nastavnim pomagalicama i nastavnim sredstvima.

Tekstualni materijali u nastavi povijesti.

Slikovni materijal u nastavi povijesti.

Izvanškolske mogućnosti učenja (muzeji, arhivi itd.).

Planiranje, ustrojstvo i izvođenje nastavne ekskurzije.

Projektna nastava – istraživački i terenski rad.

Primjena didaktičkih sustava u nastavi (heuristička, egzemplarna, programirana i problemski usmjerena nastava).

Oblici i metode rada u nastavi

Etape nastavnog procesa.

Multimedijalnost u nastavi povijesti.

Interdisciplinarnost u nastavi povijesti.

Ponavljanje i sistematiziranje u nastavi povijesti.

Značaj praćenja učenika u nastavi povijesti; metode vrednovanja učeničkog znanja.

Učitelj povijesti – osvrt i prosudba vlastitog rada; stručno usavršavanje i napredovanje.

Literatura

Obvezna literatura

Stradling, R.: **Nastava europske povijesti 20. stoljeća**; Srednja Europa, Zagreb, 2003.

Vrbetić, M.: **Nastava povijesti u teoriji i praksi**, Školska knjiga, Zagreb, 1968.

Poljak, V.: **Didaktika**, Školska knjiga, Zagreb, 1985.

Rendić-Miočević, I.: **Didaktičke inovacije u nastavi povijesti: transfer povijesnog znanja u školi**, Školska knjiga, Zagreb, 1989.

Kyriacou, C.: **Temeljna nastavna umijeća**, Educa, Zagreb, 2001.

Meyer, H.: **Didaktika razredne kvake**, Educa, Zagreb, 2002.

Klippert, H.: **Kako uspješno učiti u timu**, Educa, Zagreb, 2001.

Nastavni planovi i programi za osnovnu školu

Izborna literatura (obvezno odabrati dva naslova)

Glasser, W.: **Nastavnik u kvalitetnoj školi**, Educa, Zagreb, 1999.

Bognar, L. I Matijević, M.: **Didaktika**, Školska knjiga, Zagreb, 1993.

Rendić-Miočević, I.: **Učenik – istražitelj prošlosti**, Školska knjiga, Zagreb, 2000.

Primjeri tema za pisani rad

Ciljevi i zadaci nastave povijesti.

Audiovizualna nastavna sredstva u nastavi povijesti.

Mogućnosti korištenja teksta u nastavi povijesti (izvorni tekst, znanstvena, stručna i umjetnička literatura).

Pripremanje učitelja povijesti za nastavu u stručnom i didaktičko-metodičkom pogledu.

Formiranje povijesnog mišljenja učenika.

Odabir nastavnih metoda i oblika rada u nastavi povijesti.

Praćenje, provjeravanje i ocjenjivanje rada učenika.

Etape nastavnog procesa i njihove zadaće.

Izvanškolske mogućnosti učenja povijesti.

Uporaba simulacija i igrokaza u nastavi povijesti.

Primjeri tema i pitanja za usmeni dio ispita

Audiovizualna sredstva u nastavi povijesti.

Rad sa slikovnim materijalom.

Vrednovanje udžbenika povijesti.

Lokalna ili zavičajna povijest.

Egzemplarna nastava.

Projektna nastava.

Planiranje i pripremanje školske ekskurzije.
Godišnji raspored nastavnog gradiva.
Stručno pripremanje učitelja povijesti.
Internet u nastavi povijesti.
Multimedijalnost u nastavi povijesti.
Nastavni plan i program nastave povijesti.
Tekst u nastavi povijesti.
Značaj praćenja učenika i vrednovanje napretka učenika.
Uporaba zemljovida u nastavi povijesti.

Zemljopis

Programski sadržaji

Geografija kao nastavni predmet
Suvremeni koncept školske geografije
Ciljevi i psihološke pretpostavke nastave geografije
Planovi i programi nastave geografije
Nastavna sredstva i pomagala
Multimedija u nastavi geografije
Nastavna sredstva i pomagala
Oblici rada u nastavi geografije
Nastavne metode
Terenski rad i ekskurzije u nastavi geografije
Kritičko mišljenje u nastavi geografije
Načela u nastavi geografije
Organizacija nastavnog sata
Godišnji izvedbeni programi u nastavi geografije
Rad s darovitim učenicima
Pisana priprema za izvođenje nastavnog sata
Provjeravanje i ocjenjivanje učenika
Nastup, retorika i neverbalno ponašanje predavača
Pedagoška dokumentacija

Literatura

Apel, H. J., 2003: **Predavanje**, Educa, Zagreb
Curić, Z., 2000: Suvremeni koncept školske geografije, **Zbornik radova 2. hrvatskoga geografskog kongresa**, Hrvatsko geografsko društvo, Zagreb, 53-60
Curić, Z., 2001: Multimedija u nastavi geografije, **Metodika**, br. 2-3 (2001), vol. 2., Učiteljska akademija Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 251-256

- Curić, Z., 2003: Prilog koncepciji metodičkog priručnika za nastavnike zemljopisa, **Metodika**, br. 7 (2/2003), vol. 4., Učiteljska akademija Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 211-223
- Desforges, C., 2001: **Uspješno učenje i poučavanje**, Educa, Zagreb
- Glasnović, M., Curić, Z., 2003: Verbalne metode u nastavi geografije, **Metodika**, br. 6 (1/2003), vol. 4., Učiteljska akademija Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 96-110
- Husanović-Pejnović, D., 1997: Kreativnost u nastavi geografije, **Geografski horizont**, br. 2, Zagreb
- Husanović-Pejnović, D., 1991: Didaktičko-metodički temelji spiralno-progresivnog programa na izabranim primjerima iz reljefa, **Geografski horizont**, br. 1, Zagreb
- Jensen, E., 2003: **Super-nastava – nastavne strategije za kvalitetnu školu i uspješno učenje**, Educa, Zagreb
- Kekuš, M., 1995: Što znači misliti geografski?, **Geografski horizont**, br. 1, Zagreb
- Klippert, H., 2001: **Kako uspješno učiti u timu**, Zagreb, Educa
- Knoblauch, J., 2001: **Učenje ne mora biti mučenje**, Stepres, Zagreb
- Kyriacou, C., 2001: **Temeljna nastavna umijeća**, Zagreb, Educa
- Matas, M., 1998: **Metodika nastave geografije**, II. izdanje, Hrvatsko geografsko društvo, Zagreb
- Matas, M., 2001: **Geografski pristup okolišu**, Visoka učiteljska škola, Petrinja
- Matijević, M., 2004: **Ocjenjivanje u osnovnoj školi**, TIPEX, Zagreb
- Nash, P., 1998: Primjena metode rada s karticama u nastavi geografije, **Geografski horizont**, br. 2, Zagreb
- Nikolić, G., 2001: **Kako postati vrstan predavač**, Školske novine, Zagreb
- Obradović-Martinec, B., 1996: Nastavna jedinica: Etape gospodarskog razvoja svijeta, **Geografski horizont**, br. 2, Zagreb
- Pavić, S., 1999: Internet za geografe, **Geografski horizont**, br. 1-2, Zagreb
- Roberts, M., 2000: Korištenje dijapozitiva u nastavi geografije – poticaj aktivnom učenju, **Geografski horizont**, br. 1-2, Zagreb

Vuk, R., 1998: Primjer obrade nastavne jedinice "Prirodno kretanje – reprodukcija stanovništva", **Geografski horizont**, br. 1, Zagreb
Udžbenici i priručnici zemljopisa (geografije) za osnovne i srednje škole

Primjeri tema za pisani rad

Korelacija geografije s drugim nastavnim predmetima

Zadaci nastave geografije

Motivacija u nastavi geografije

Terenski nastavni sat

Audiovizualna nastavna sredstva i pomagala

Udžbenici u nastavi geografije

Provjeravanje i ocjenjivanje učenika

Izvorna geografska nastavna načela

Pripremanje nastavnika za nastavu

Projektna nastava

Primjeri tema za usmeni dio ispita

Nastavni plan i program zemljopisa u osnovnoj školi

Grafička metoda u nastavi zemljopisa

Multimedija u nastavi zemljopisa

Geografska karta

Frontalni oblik rada

Rad u skupinama

Rad u paru

Izvori znanja u nastavi zemljopisa

Timska nastava

Načelo kompleksnosti

Načelo aktualizacije

Testovi znanja

Ekološki odgoj u nastavi zemljopisa

Dodatna i dopunska nastava zemljopisa

Sastavnice ocjenjivanja učenika

Tehnička kultura

Programski sadržaji

Ciljevi i zadaće tehničke kulture.

Plan i program nastave tehničke kulture:

Sadržaj i struktura programa po razredima,

Intenzitet i ekstenzitet programa.

Ustrojstvo nastave tehničke kulture.

Ustrojstvo nastavnog sata:

Teoretski sat,

Radioničke vježbe,

Laboratorijske vježbe,

Tehničko crtanje,

Terenska nastava – ekskurzije,

Kombinirani sat.

Dominantne metode rada u nastavi tehničke kulture.

Didaktička načela.

Priprema za nastavu:

Sadržajna,

Metodička,

Materijalna.

Problemski i izvršni pristup u nastavi tehničke kulture.

Izvanastavne i izvanškolske tehničke djelatnosti.

Izborna nastava.

Posebni oblici rada:

Daroviti učenici i učenici s povećanim zanimanjem za tehniku,

Učenici s poteškoćama u razvoju.

Oblici individualizacije u nastavi tehničke kulture.

Prostorni i materijalni uvjeti:

Oprema praktikuma i pomoćnog prostora,

Oprema prilagođenih prostora,

Strojevi, alati, zbirke i kompleti,

Demonstracijska sredstva.
Primjena računala u nastavi tehničke kulture.
Suvremena načela u tehnici i nastavi tehničke kulture.
Profesionalno obavljanje u nastavi tehničke kulture.
Elementi ekološkog odgoja u nastavi tehničke kulture.
Vrednovanje rada učenika.
Pripremanje učenika za samostalan rad.
Učiti učenike zajedno živjeti s drugima.

Literatura

Svi važeći udžbenici od 5. do 8. razreda iz tehničke kulture.

Boranić, B.: **Osnove za organizaciju nastave u radno-tehničkom odgojno obrazovnom području**, Obrazovanje i rad, Zagreb, 8/1980.

Malinar, B.: **Metodika tehničkog i proizvodnog odgoja u osnovnoj školi**, Tehnička knjiga, Zagreb 1969.

Mužić, V. i Rodek, S.: **Kompjutor u preobražaju škole**, Školska knjiga, 1987.

Poljak, V.: **Didaktika** (II. izd.), Školska knjiga, Zagreb, 1980.

Milat, J.: **Teorijske osnove metodike politehničkog osposobljavanja**, Biblioteka suvremena istraživanja, Školska knjiga, 1990.

Milat, J.: **Modeli razrade sadržaja tehničke kulture, izborna nastava i slobodne aktivnosti**, Hrvatski savez pedagoga tehničke kulture, 1997.

Primjeri tema za pismeni rad

Odnos teorije i praktičnog rada u nastavi tehničke kulture
Individualni i individualizirani rad učenika u nastavi tehničke kulture
Obrazložite metodičke aspekte organizacije laboratorijskog rada u tehničkoj kulturi.
Obrazložite opće obrazovne vrijednosti tehničke kulture u sastavu općeg obrazovanja.
Objasnite ulogu slobodnih tehničkih aktivnosti u ostvarivanju cilja i zadataka nastave tehničke kulture.
Obrazložite metodičke aspekte egzemplarne nastave.

Objasnite značenje i funkciju profesionalne orijentacije u nastavi tehničke kulture.

Opišite ulogu učitelja u stimuliranju nadarenih učenika.

Obrazložite značenje izbornih programa u ostvarivanju cilja i zadataka u nastavi TK.

Uloga učitelja TK u provođenju osposobljavanja učenika za vožnju biciklom.

Primjeri tema i pitanja za usmeni dio ispita

Teme

Ustav Republike Hrvatske

Zakon o osnovnoj školi

Kolektivni ugovor

Statut škole

Pravilnik o ocjenjivanju

Pitanja

Definiranje nastavnih ciljeva za neposredno izvođenje nastave.

Ispitni postupci koji se koriste za verifikaciju ostvarenih rezultata nastave.

Kako organizirati individualizirani rad na konkretnoj nastavnoj jedinici?

Konkretizacija ciljeva nastave tehničke kulture.

Metodički pristup za uporabu računala u nastavi tehničke kulture.

Objasni obrazovne, odgojne i funkcionalne zadaće u nastavi tehničke kulture.

Objasni odnos okvirnog i izvedbenog plana.

Objasni odnos teoretskog i praktičnog rada tehničke kulture.

Tko zamjenjuje ili preuzima dužnost predsjednika države u slučaju spriječenosti?

Tko može raspustiti Hrvatski sabor?

Koliko puta ista osoba može biti birana za predsjednika države?

Obveze školskog odbora.

Koliko članova broji školski odbor?

S koliko najmanje sati redovne nastave TK-a učitelj može zasnovati radni odnos na puno radno vrijeme?

Koliko učenika treba dobiti negativnu ocjenu iz pismenog ispita da bi se isti ponovio?

Na koje vrijeme se bira Pučki pravobranitelj?

Na što se odnose funkcionalni zadaci?

Što su ciljevi, a što su zadaci?

Što je to funkcionalnost tehnike?

Da li se treba držati strogo udžbenika?

Tjelesna i zdravstvena kultura

Programski sadržaji

Osnovne značajke plana i programa rada
Struktura sata tjelesne i zdravstvene kulture
Opterećenje na satu tjelesne i zdravstvene kulture
Primjenjivost metodičkih principa u nastavi tjelesne i zdravstvene kulture
Uporaba metodičkih organizacijskih oblika rada
Metode rada
Tijek nastavnog procesa
Programiranje rada
Pripremanje učitelja za nastavni sat
Praćenje, provjeravanje, ocjenjivanje i evidentiranje

Literatura

Brajša, P.: **Pedagoška komunikologija**, Školske novine, Zagreb, 1993.
Findak V., D. Metikoš, M. Mraković, B. Neljak: **Primijenjena kineziologija u školstvu** / Norme – Hrvatski pedagoško-književni zbor, Zagreb 1996.
Findak, V.: **Metodika tjelesne i zdravstvene kulture**, Školska knjiga, Zagreb 2003.
Findak, V., I. Prskalo: **Kineziološko leksikon za učitelje**, Visoka učiteljska škola Petrinja, Petrinja, 2004.
Janković V., Marelić N.: **Odbojka za sve**, vlastita naklada, Zagreb 1993.
Kyracou, CH.: **Temeljna nastavna umijeća**, Educa, Zagreb, 1995.
M. Mišigoj-Duraković i suradnici: **Tjelesno vježbanje i zdravlje**, Fakultet za fizičku kulturu Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 1999.
Poljak V.: **Školska dokimologija**, Školska knjiga, Zagreb, 1991.
Šadura T.: **Športska gimnastika**, Fakultet za fizičku kulturu Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb 1991.
Šnajder V., Milanović D.: **Atletika hodanja i trčanja**, Fakultet za fizičku kulturu Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb 1991.
Zbornici radova Ljetnih škola pedagoga/kineziologa fizičke kulture Republike Hrvatske

Primjeri tema za pisani rad

- Oblici individualiziranog rada u nastavi tjelesne i zdravstvene kulture
- Uloga praćenja i provjeravanja u procjeni efikasnosti nastave tjelesne i zdravstvene kulture
- Obrazovna uloga vizualnih, auditivnih i audiovizualnih sredstava u nastavi tjelesne i zdravstvene kulture
- Uloga metoda vježbanja u doziranju i distribuciji opterećenja u nastavi tjelesne i zdravstvene kulture
- Komparativne prednosti primjene složenih metodičkih organizacijskih oblika rada
- Tjelesna i zdravstvena kultura u funkciji čuvanja i unapređivanja zdravlja djece i učenika
- Metode rada u funkciji intenzifikacije odgojno-obrazovnog rada
- Sadržaj praćenja i provjeravanja u tjelesnoj i zdravstvenoj kulturi
- Uloga školskog športskog kluba u odgoju učenika
- Odgojna uloga učitelja tjelesne i zdravstvene kulture

Primjeri pitanja na usmenom dijelu ispita

- Etape programiranja i opisati primjerice jednu od etapa
- Primjenjivost metodičkih organizacijskih oblika rada u odnosu na životnu dob učenika
- Razlike između staničnog i kružnog metodičkog organizacijskog oblika rada ili rada na stazi i poligona
- Modaliteti složenijih metodičkih organizacijskih oblika rada
- Doziranje, distribucija i kontrola volumena opterećenja u nastavi tjelesne i zdravstvene kulture
- Razlike između normativnog i kriterijskog ocjenjivanja
- Metodički principi i objasniti primjerice razliku između principa raznovrsnosti i principa svestranosti
- Koje su prednosti individualiziranog rada s učenicima?
- Vrste opterećenja na satu tjelesne i zdravstvene kulture i objasniti psihološko ili fiziološko opterećenje u pojedinim dijelovima nastavnog sata
- Kada se koristi kombinirana metoda učenja?

Uloga mjera osiguranja nastavnog procesa, koje su to mjere, kada se primjenjuju i s kojom namjenom?

Uloga inicijalnog i finalnog provjeravanja antropoloških obilježja učenika

Vrednovanje rada u tjelesnoj i zdravstvenoj kulturi - kada, koliko, što i zašto?

Učenik oštećena zdravlja u nastavi tjelesne i zdravstvene kulture

Uloga nastavnih sredstava u nastavi tjelesne i zdravstvene kulture Zagreb

Vjeronauk

Programski sadržaj

Teme i pitanja za metodički esej

Napomena: Metodički esej treba pisati čitljivo, jezično pravilno, pravopisno pravilno, kompozicijski skladno (uvod – razrada – zaključak), stilski jasno i uz uporabu stručne metodičke terminologije.

Odgojna dimenzija vjeronauka u školi

Važnost triju odgojnih čimbenika: obitelji – škole – Crkve

Biblija – književno-umjetničko djelo i sveta knjiga

Sakramenti – znakovi susreta s Bogom i ljudima

Mediji (sredstva) komuniciranja u nastavi vjeronauka

Isus Krist – životno uporište ili kamen spoticanja

Uloga vjeroučitelja u razvijanju sposobnosti i kreativnosti učenika

Razvijanje interesa učenika za katolički vjeronauk

Profesionalni i duhovno-vjernički identitet i status vjeroučitelja u školi

Važnost motivacije u oblikovanju vjeronaučne nastave

Pitanja za usmeni dio ispita

Opći dio programa

Ugovor između Svete Stolica i Republike Hrvatske o suradnji na području odgoja i kulture

Ugovor između Vlade Republike Hrvatske i Hrvatske biskupske konferencije o katoličkom vjeronauku u javnim školama i vjerskom odgoju u javnim predškolskim ustanovama

Metodički dio programa

Koji je cilj i koje su zadaće nastave katoličkog vjeronauka u školi?

Objasnite strukturu i proces nastavne jedinice koju ste održali (ciljevi, metodički sustav, metodičko komunikacijski postupci, oblici rada, mediji komuniciranja i korelacija s drugim predmetima)?

Koju važnost ima motivacija za aktivnu uključenost učenika u izvođenju nastavne jedinice?

Objasnite važnost dramskoga, literarnog, likovnog, glazbenog, scenskog i filmskog izražavanja te fotogovora u vjeronaučnoj nastavi, kao i neke od metoda rada?

Koju važnost pridajete molitvi i meditativnoj šutnji u vjeronaučnoj nastavi?

Koje su mogućnosti korelacije vjeronauka i ostalih školskih predmeta?

Koji su elementi ocjenjivanja u nastavi vjeronauka i samovrednovanje vjeroučiteljeva rada u odnosu na postavljene ciljeve?

Koji su načini korištenja biblijskoga i književno-umjetničkog teksta u nastavi vjeronauka?

Što sve sadrži dnevna priprema za jedan vjeronaučni susret?

Navedi i objasni oblike utemeljenja uvođenja katoličkoga vjeronauka u školu kao redovnoga obveznoga predmeta za one koji ga izaberu?

Dokumenti važni za religiozni odgoj i katehezu od Drugog vatikanskog koncila do danas?

Suodnos školskoga vjeronauka i župne kateheze?

Što je kanonski mandat?

Čemu služe izvori za pripremanje nastavnika i učenika i što oni mogu biti?

Permanentno usavršavanje vjeroučitelja – samostalno i organizirano na školskoj, župnoj, regionalnoj, nad/biskupijskoj i nacionalnoj razini?

Literatura

Napomena: Različita područja katehetike, odnosno religiozne pedagogije i područja, vezana uz rad vjeroučitelja u školi, a očita prema navedenoj literaturi, dio su tema ponuđenih za razgovor s pripravniciima u ispitnom obliku.

Opći dio programa pripravičkog staža

Crkvena kateheza, Alberich, E., Katehetski salezijanski centar, Zagreb, 1999.

Fides et ratio (Vjera i razum), Ivan Pavao II, KS, Zagreb, 1998.

Razvojni put mladih, Djetinjstvo i mladost, Bezić, Ž., U pravi trenutak, Đakovo, 1989.

Kateheza životnih dobi, Colomb, J., Katehetski salezijanski centar, Zagreb, 1980.

Doprinos Ferde Hefflera razvoju kateheze i katehetskog pokreta u

Hrvatskoj (1900. – 1940.), Pavlović, A., TMI, Mostar, 1997.

Srcem prema vjeri, Nacionalni skup o vjerskom odgoju djece i mladeži s posebnim potrebama – zbornik radova, (priredila Matoić Z.), Nacionalnog katehetskog ureda HBK, Zagreb, 1999.

Poslovnik o radu komisije za stažiranje i komisije za polaganje stručnog ispita (Glasnik, 5/1996)

Pedagoška komunikologija, Brajša, P., Školska knjiga, Zagreb, 1994.

Umijeće razgovora, Brajša, P., C.A.S.H., Pula, 1996.

Škola i obilježja hrvatske nacionalnosti: jezik, povijest, kultura, vjera, Hrvatski pedagoško- književni zbor, Zagreb, 2005.

Mentorska komunikacija u početnim razredima osnovne škole, Matijević, M., u: U potrazi za suvremenom školom /ur. V. Puževski), Zagreb, 1991.

Nastavnik-čimbenik kvalitete u odgoju i obrazovanju. Drugi međunarodni znanstveni kolokvij. Rijeka, 25.-26. ožujka 1999. Zbornik radova, Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet-odsjek za pedagogiju, Rijeka.

Značaj mentorskog rada u osposobljavanju nastavnika, Pivac, Ž., u: Napredak br. 1., Hrvatski pedagoško-književni zbor, Zagreb, 1993.

Uloga Katoličke Crkve u razvoju hrvatskog školstva, Pranjić, M., Kujundžić, N., Biondić, I., Hrvatska akademija odgojnih znanosti, Zagreb, 1994.

Pedagoški standard (donosi se za svaku školsku godinu)

Napomena: vjeroučitelji su dužni pratiti objavljivanje novih zakona, pravilnika, uredbi i uputa te izmjena važećih propisa (Narodne novine)

Crkveni dokumenti

Dokument, Drugi Vatikanski sabor, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1970., (2002.)

Gravissimum educationis (Deklaracija o kršćanskom odgoju),

Dignitatis humanae (Deklaracija o vjerskoj slobodi),

Gaudium et spes (Pastoralna konstitucija o Crkvi u suvremenom svijetu)

Ugovor između Republike Hrvatske i Svete Stolice, Glas Koncila, Zagreb, 2001., ili: Katehetski glasnik, Nacionalni katehetski ured Hrvatske biskupske konferencije, Zagreb, br. 1, str. 23. – 26.

Ugovor između Republike Hrvatske i Hrvatske biskupske konferencije,

Glas Koncila, Zagreb, 2001., ili: Katehetski glasnik, Nacionalni katehetski ured Hrvatske biskupske konferencije, Zagreb, br. 1, str. 27. – 30.

Catechesi tradendae, Ivan Pavao II, Apostolska pobudnica o vjerskoj pouci u naše vrijeme, Glas koncila, Zagreb, 1994.

Opći katehetski direktorij, Sveti zbor za klerike, KS, Zagreb 1972.

Opći direktorij za katehezu, Kongregacija za kler, Nacionalni katehetski ured Hrvatske biskupske konferencije, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2000.

Katekizam Katoličke Crkve, Glas koncila, Zagreb, 1994.

Radosno naviještanje Evanđelja i odgoj u vjeri, Biskupi (ex.) Jugoslavije, Temeljne smjernice o obnovi religioznog odgoja i kateheze, Kršćanska sadašnjost, 1983.

Časopisi i glasnici

Školske novine, tjednik za odgoj, obrazovanje, znanost i kulturu, Zagreb

Bogoslovna smotra, Katolički bogoslovni fakultet, Zagreb

Riječki teološki časopis, Teologija u Rijeci, Rijeka

Diacovensia, Teologija u Đakovu, Đakovo

Kateheza, časopis za vjeronauk u školi i katehezu, Katehetski salezijanski centar, Zagreb

Katehetski glasnik, Nacionalni katehetski ured Hrvatske biskupske konferencije, Zagreb

Metodički dio programa pripravničkog staža

Katehetsko-komunikacijski pristupi u susretu s biblijskim tekstovima,

Baričević, J., O nekim uvjetima za kvalitetnu i što cjelovitiju komunikaciju s biblijskim tekstovima u religioznom odgoju i katehezi, u: **Diakovensia**, br. 1/1994., str. 110-145.

Mladi u skupini, De Vanna, U., KSC, Zagreb, 2000.

Program katoličkog vjeronauka u osnovnoj školi, Hrvatska biskupska konferencija, Nacionalni katehetski ured HBK, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2003.

212 metoda za nastavu vjeronauka, Niehl, F. V., Thommes, A., KSC, Zagreb, 2000.

- O načinu praćenja i ocjenjivanja vjeroučenika u osnovnoj i srednjoj školi, u:
Katehetski glasnik, II (2000) br. 2. str. 135-140.
- Metodika vjeronaučne nastave**, Pranjić, M., KSC, Zagreb, 1997.
- Religijsko-pedagoško-katehetski leksikon**, Pranjić, M., (prir. hr. izd.), KSC, Zagreb, 1991.
- Književno – komunikacijski pristupi u susretu s biblijskim tekstovima**, Šabić, A. G. O nekim uvjetima za kvalitetnu i što cjelovitiju komunikaciju s biblijskim tekstovima u religioznom odgoju i katehezi, u: **Diacovensia**, br. 1/1994., str. 146-166.
- Praktični rad s Biblijom danas**, (prev. J. M. Fućak), Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1991.
- Duhovno vjernički život vjeroučitelja**, Baloban, J., u: ISTI, Djelovanje Crkve u novim društvenim okolnostima, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1995., str. 78-94.
- Temelji etike**, Karol Wojtyła, Verbum, Split, 1998.
- Crkveno svjedočko zvanje i poslanje vjeroučitelja u suvremenoj hrvatskoj školi**, Ivančić, T., u: Kateheza 21 (1999) 4, str. 312-318.
- Koja duhovnost vjeroučitelja danas?**, Jurić, A., u: Katehetski glasnik IV (2002) 2, str. 11-16.
- Lik vjeroučitelja za treće tisućljeće**, Marasović, Š., u: Kateheza 20 (1998) 1, str. 4-15.
- Kakav nam vjeroučitelj danas treba?**, Relota, Ž., u: Katehetski glasnik III (2001) 1, str. 37-47.
- Ljudsko-vjernička dimenzija i eklezijalna ukorijenjenost vjeroučitelja**, Šimunović, J., u: Kateheza 23 (2001) 1, str. 96-103.
- Priručnik za stručni ispit učitelja i suradnika u osnovnoj školi**, Cindrić, M., Jakopović, S., Lončarić, N., Znamen, Zagreb, 1994.
- Priravnici u školskom sustavu**, Cindrić, M., Empirija, Zagreb, 1998.
- Ispitivanje i ocjenjivanje u obrazovanju**, Pongrac, S., Školska knjiga, Zagreb, 1980.

Informatika

Programski sadržaji

Osnove informacijske i komunikacijske tehnologije

Osnovni pojmovi u informatici: podatak, informacija, znanje. Načini prikaza podataka u računalima. Načini pohranjivanja podataka. Pohranjivanje brojeva, znakova, slike, zvuka i videa nizom bitova. Datoteka, baza podataka, informacijski sustavi. Normirani oblici pohranjivanja informacija: HTML. Osnove matematičke logike. Logičke izjave. Osnove logičke funkcije (I, ILI, NE). Zasnovanost digitalnih naprava na matematičkoj logici: logički sklopovi i registri.

Strojna i programska oprema računala

Središnja jedinica računala. Procesor. Memorija računala. Ulazni i izlazni uređaji. Jedinice za trajnu pohranu podataka (disk, disketa, CD-ROM, CD-RW, DVD-ROM, DVD-RW). Jedinice za količinu memorije (bit, bajt, KB, MB, GB). Kako radi računal. Načini povezivanja računala u mreže: lokalna mreža, rasprostranjene mreže. Načini prenošenja informacija komunikacijskim sustavima. Brzina prijenosa. Pojam i uloga operacijskog sustava. Organizacija i funkcioniranje operacijskog sustava. Osnovna svojstva operacijskog sustava. Sustavska programska oprema. Pokretanje i izvršavanje programa. Načini smještanja i pristup do datoteka u računalu.

Multimedija

Pokretanje i obustavljanje programa za crtanje. Crtanje i bojanje osnovnih elemenata: ravna i zakrivljena crta, pravokutnik, kvadrat, elipsa, kružnica. Kopiranje i premještanje dijelova slike, uređivanje boja, okretanje dijelova slike. Različiti pogledi na crtež, uređivanje gotovih crteža.

Multimediji na računalu (zvučni zapisi, zvučno-slikovni zapis, računalni edukativni programi, računalne igre). Način prikaza slike u računalu (razlika između teksta i slike, osnovni elementi crteža – piksel i raster, standardni grafički formati i datoteke. Normirani načini pohranjivanja

zvuka (wav, midi) i slike (bmp, gif, jpeg), te zvučno-slikovnog zapisa (avi) na računalu.

Obrada teksta

Program za obradu teksta. Uređivanje teksta. Odlomak. Tablice, crteži i slike u programu za obradu teksta. Metodički pristup alatu za obradu teksta.

Proračunske tablice i baze podataka

Program za proračunske tablice. Elementi programa. Uređivanje radnog lista unošenja niza podataka. Nasljeđivanje i ne nasljeđivanje adresa. Uporaba formula i definiranje formula i njihova primjena u projektnim zadacima za učenike. Grafički prikaz tabličnih podataka. Primjena proračunskih tablica za rješavanje konkretnih problema iz osnovnoškolskog gradiva matematike, fizike i kemije.

Osnovni pojmovi o bazama podataka. Uporaba baza podataka. Organizacija baza podataka. Unošenje podataka u bazu. Upiti o sadržaju baze.

Metodički pristup alatu za proračunske tablice i alatu za baze podataka.

Izrada prezentacija

Prezentacijski programski alat. Elementi programa (okruženje, kreiranje prezentacije bez i s predloškom, uređivanje teksta na slajdovima, uzorak i mijenjanje uzorka slajda, umetanje novog slajda, otvaranje i spremanje prezentacije). Vrste pogleda na slajdove. Umetanje slike na slajd i njeno uređivanje. Umetanje tablice. Organizacijski dijagram. Crtanje grafičkih oblika, umetanje tekstnih okvira i ukrasnog teksta. Reorganizacija prezentacije (premještanje slajdova u pogledu obrisa). Mijenjanje sheme boja na slajdovima. Uređivanje glavnog slajda. Animacijski efekti i efekti prijelaza slajdova. Postavljanje hiperveza i akcijski gumbi. Prikazivanje prezentacije, Ispis prezentacije. Metodički pristup alatu za izradu prezentacija.

Izrada Web stranica

Program za izradu Web stranica. Elementi programa (okruženje, kreiranje i spremanje novog dokumenta). Vrste pogleda na dokument (normalni, HTML, Preview). Postavljanje hiperveze na tekst. Slike (umetanje,

postavljanje veza na sliku, Auto Thumbnail, Resample, Beval, vrući dijelovi slike). Izmjena stranice. Umetanje komponenti. Objavljivanje Web stranice na poslužiteljskom računalu. Ispitivanje pravilnog rada. HTML kao normirani jezik za izradu Web stranica. Postavljanje kodne stranice za hrvatska slova. Protokol za prijenos datoteka (FTP).

Programiranje – programski jezici: Logo, QBasic, Pascal

Osnovne programske naredbe programskog jezika: ulaz i izlaz podataka, naredba pridruživanja, aritmetički operatori, logički operatori, petlje.

Tipovi podataka. Crtanje u programskom jeziku: ravne linije, pravokutnici, kružnice i elipse. Osnovne kornjačine grafike.

Struktura programa: jednostavni slijed niza naredbi, ponavljanje niza naredbi, uporaba petlje, grananje na alternativne nizove naredbi.

Tipovi podataka: brojevn, znakovni, tekstovni, Uporaba jedne varijable.

Mijenjanje vrijednosti varijable. Uporaba dviju i više varijabli.

Procedure i funkcije. Pojam rekurzije. Rekurzija u grafičkim primjerima te u matematičkim proračunima.

Primjena programiranja u osnovnoškolskom gradivu matematike, fizike i kemije.

Internet

Internet i njegova organizacija. Osnovni uslužni programi na Internetu. Web preglednici i programski alati za brzo pretraživanje podataka (tražilice, katalozi metatražilice). Virusi i antivirusna zaštita.

Upoznavanje s elektroničkom poštom. Pokretanje i zatvaranje programa za elektroničku poštu. Izgled prozora program i njegovo podešavanje. Slanje i primanje poruka. Rad s porukama. Korištenje adresara. Komunikacija na Internetu (mrežne novine, mrežni razgovori – chat, ICQ, MS NetMeeting). Netiquette (bonton na Internetu).

Matematičke osnove rada računala

Računalo kao digitalan stroj. Brojevn sustavi s bazom 2, 8, 10 i 16. Kodovi i ASCII tablica kodova. Logički operatori. Logički sklopovi. Logički sklop za zbrajanje dva broja.

Primjena nastavnih metoda u nastavi informatike

Metoda praktičnog rada na računalu. Metoda demonstracije. Metoda razgovora. Metoda crtanja. Metoda čitanja i rada na tekstu. Metoda usmenog izlaganja. Metoda pisanja.

Tijek nastavnog procesa

Ciljevi i načela nastave informatike. Uvođenje učenika u nastavni rad. Obrada novih nastavnih sadržaja. Vježbanje. Ponavljanje. Praćenje i ocjenjivanje rada i znanja učenika. Oblici rada u nastavi informatike. Diferencirana nastava. Priprema nastavnika za nastavni sat.

Didaktički principi u nastavi informatike

Didaktički principi u informatici. Princip zornosti i apstraktnosti. Princip aktivnosti i razvoja. Princip sistematičnosti i postupnosti. Princip analize i sinteze. Princip primjerenosti i napora.

Upotreba Interneta u nastavi informatike i u nastavi drugih predmeta

Uloga Interneta pri obradi nastavnih sadržaja, ponavljanju i vježbanju.

Internet kao izvor znanja za produbljivanje nastavnih sadržaja. Tražilice i katalozi edukativnih sadržaja. Projektna nastava.

Literatura

Udžbenička literatura iz informatike za osnovnu i srednju školu

Informatički časopisi

Marija Bratanić: **Mikropedagogija**, Školska knjiga, Zagreb 1991.

Vladimir Poljak: **Didaktika**, Školska knjiga, Zagreb 1991.

Ladislav Bogнар, Milan Matijević: **Didaktika**, Školska knjiga, Zagreb, 1993.

Filip Jelavić: **Didaktika**, Naklada Slap, Jastrebarsko 2003.

Primjeri tema za pisani rad

Središnja jedinica računala

Jedinice za trajnu pohranu podataka

Ulazne i izlazne jedinice računala

Programska osnova računala

Kako radi Internet?

Alati za pronalaženje sadržaja na Webu

Sigurnost na Internetu

Elektronička pošta

Multimedija

Alati za izradu WWW stranica

Primjeri pitanja za usmeni ispit

Kako se pohranjuju podaci u računalu?

Kako računalo izvršava programe?

Kako radi memorija računala?

Kako se prenose informacije komunikacijskim sustavima?

Kako radi i koja je uloga operacijskog sustava računala?

Kako se u računalu prikazuje slika?

Što je datoteka i primjeri datoteka?

Kako se kreiraju i uređuju tablice u programu za obradu teksta?

Kako se definiraju formule u programu za proračunske tablice?

Osnove HTML-a kao normiranog jezika za izradu web stranica

Internet kao izvor znanja u nastavi informatike

Edukativne tražilice

Rad s darovitim učenicima

Diferencirana nastava

Metodički pristup nastavi programiranja

3. Stručni suradnici

Školski pedagog

Programski sadržaji

Stručni suradnici ostvaruju sljedeće osnovne funkcije razvojne pedagoške djelatnosti: operativnu, studijsko-analitičku, informativnu, supervizijsku, instruktivnu, savjetodavnu, istraživačku, normativnu i funkciju vođenja.

Priprema za ostvarenje plana i programa odgojno obrazovne ustanove

Ostvarenje operativne funkcije u skladu s holističkim shvaćanjem osobnosti učenika i učitelja i konstruktivističkog pristupa učenju i poučavanju:

- opće planiranje i organiziranje rada (analiza prethodnih planova i programa, utvrđivanje odgojno-obrazovnih potreba okruženja, aktualizacija vizije razvoja škole)
- utvrđivanje odgojno-obrazovnih potreba / stvaranje uvjeta za odvijanje razvojno-pedagoške djelatnosti
- izrada godišnjeg plana i programa rada pedagoga (kalendar aktivnosti, izrada tjednog rasporeda rada, izvedbeno planiranje i programiranje)
- ostvarivanje uvjeta za realizaciju programa uz didaktičko-metodičko, estetsko i ekološko usklađivanje prostora (planiranje, koordinacija, praćenje, evaluacija)
- sudjelovanje u planiranju i programiranju rada škole

Neposredno sudjelovanje u odgojno-obrazovnome procesu

Ostvarenje studijsko analitičke funkcije u odnosu na ispitivanje obrazovnih potreba, osmišljavanje programa istraživačkog rada, praćenje i unapređivanje nastave i drugih oblika odgojno obrazovnog rada i razvoj informacijsko-dokumentacijskog sustava. Ostvarivanje instruktivne funkcije razvojne pedagoške djelatnosti u poučavanju različitih subjekata odgojno-obrazovnog procesa i poticanju razvoja ustanove.

Savjetodavno-supervizijska funkcija očituje se u diferencijaciji pristupa i sadržaja rada sukladno specifičnim razvojnim i životnim problemima

učenika i profesionalnim potrebama učitelja (skupni i individualni savjetodavni rad):

- uvođenje, mijenjanje i ostvarivanje različitih funkcija razvojno pedagoške djelatnosti škole
- upis učenika u osnovnu školu i formiranje razrednih odjela 1. razreda (utvrđivanje njihova stanja pri upisu, formiranje razreda i odgojnih skupina)

Organizacija, praćenje i izvođenje odgojno-obrazovnog rada:

- s učenicima (pojedinačni, skupni, u razrednome odjelu)
- učiti učenike kako učiti, poticati uspjeh i pratiti napredovanje
- rad s učenicima posebnih obrazovnih potreba (daroviti, sa zdravstvenim smetnjama, sa smetnjama u razvoju i ponašanju)
- suradnja s učiteljima / razrednicima u planiranju i programiranju nastave i drugih oblika odgojno-obrazovnoga rada
- suradnja s roditeljima (pojedinačni, skupni, na roditeljskim sastancima, u neformalnim oblicima rada)
- suradnja s stručnim suradnicima, ravnateljima i vanjskim suradnicima
- rad u skupnim stručnim tijelima, vijećima, stručno-metodičkim aktivima, povjerenstvima i timovima
- pružanje pomoći i podrške učenicima u izboru izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti
- profesionalno priopćavanje i usmjeravanje
- sudjelovanje u provedbi programa primarne prevencije
- sudjelovanje u kulturnoj i javnoj djelatnosti
- sudjelovanje u zdravstvenoj, socijalnoj i ekološkoj djelatnosti (organizacija praćenja, rad na zdravstvenom odgoju i zdravstvenoj kulturi, skrb o higijeni i ekologiji ambijenta, rad na humanizaciji međuljudskih odnosa, ostvarivanje socijalno-zaštitnih potreba i dr.)
- uvođenje novih programa i inovacija
- razvijanje ICT-a na učenje i poučavanje
- praćenje i razvoj kvalitete rada

Vrednovanje školskoga rada i razvojno-istraživački rad

Ostvarivanje istraživačke funkcije razvojno pedagoške djelatnosti u cjelini odgojno-obrazovnih i organizacijskih proces i normativne funkcije (standardizacija organizacije, izvedba rada, razvoj normi, procedura i protokola):

- analize odgojno-obrazovnog procesa, istraživanja pojedinih fenomena i vrednovanje postignuća u odnosu na ostvarenost ciljeva/svrhe i zadaća odgojno-obrazovnoga rada (nastave, uspjeha učenika, izvannastavnih i izvanškolskih postignuća i sl.)
- utvrđivanje mjera za osuvremenjivanje i unapređivanje rada te prijedlozi za poboljšanje i optimalizaciju odgojno-obrazovnog procesa
- uvođenje novih programa i inovacija u odgojno-obrazovni rad
- izrada projekata i provođenje istraživanja
- razvoj profesionalnih standarda (metode rada, planiranje i programiranje)
- izrada izvješća o razvojno-istraživačkomu radu i rezultatima s prijedlozima poboljšanja odgojno-obrazovnog rada.

Stručno usavršavanje

- utvrditi osobne obrazovne potrebe i potrebe institucije (godišnje, višegodišnje)
- planiranje i programiranje osobnog stručnoga usavršavanja i usavršavanja u školi
- praćenje, vrednovanje te izvješćivanje ostvarenosti programa stručnog usavršavanja u školi
- suradnja s učiteljima, ravnateljem i knjižničarom u školi, te s institucijama i stručnjacima izvan škole, u planiranju, programiranju i ostvarenju programa stručnoga usavršavanja
- sudjelovanje u ostvarivanju programa usavršavanja učitelja (predavanja, izlaganja, stručne rasprave, pedagoške radionice, prezentacije, priprema materijala i sl.)
- pratiti rad i pružati pomoć pripravnicima

Informacijska, bibliotečno i dokumentacijska djelatnost

- sudjelovanje u ostvarivanju standarda informatičkog opremanja i praćenja edukacijskog softvera
- usklađivanje potreba nabave i korištenju didaktičko-metodičke i pedagoško-psihološke literature i drugih izvora znanja
- pribavljanje stručne i druge literature u suradnji s knjižničarom i ravnateljem
- poticanje učenika i učitelja na korištenje literature i drugih izvora znanja
- skrb za pedagošku dokumentaciju, u suradnji s ravnateljem i tajnikom škole
- vođenje dokumentacije o radu pedagoga.

Primjeri tema za pisani rad

Ostvarivanje operativne funkcije pedagoga u skladu s holističkim shvaćanjem osobnosti učenika i učitelja

Ostvarivanje savjetodavno-supervizijske funkcije u diferencijaciji pristupa i sadržaja

Ostvarivanje studijsko analitičke funkcije u odnosu na praćenje i unaprjeđivanje nastave i drugih oblika odgojno obrazovnog rada

Međuovisnost planova i programa škole i školskoga pedagoga

Uloga pedagoga u razvijanje partnerskih odnosa obitelji i škole- prevencija školskog neuspjeha

Djelovanje pedagoga na razvoju kreativnosti učenika

Uloga pedagoga u stvaranju povoljnoga školskoga ozračja i djelovanje na razvoj kreativnosti učenika

Rad pedagoga na promicanju prava djeteta

Uloga pedagoga u kvalitetnoj školi i “školi koja uči”

Timski rad i suradnja u školi

Primjeri pitanja za usmeni dio ispita

Koje su osnovne funkcije razvojno pedagoške djelatnosti

Opišite osnovna područja rada školskoga pedagoga

Metode i oblici rada školskoga pedagoga

Utvrđivanje odgojno-obrazovnih potreba
Školski kurikulum
Uvođenje jedne inovacije- kako?
Razvijanje ICT-a na učenje i poučavanje
Suradnja pedagoga i ravnatelja!
Promicanje partnerskih odnosa škole i lokalne zajednice
Osuveremenjivanje i unapređivanje rada škole
Poboljšanje i optimalizaciju odgojno-obrazovnog procesa
Suvremene strategije učenja i poučavanja
Pristup socijalno ugroženim učenicima i obiteljima
Suradnja pedagoga s roditeljima učenika
Vrste istraživanja u odgoju i obrazovanju?
Razvoj profesionalnih standarda (metode rada, planiranje i programiranje)
Razlike kvalitativne i kvantitativne metodologije!
Pedagog i promicanje zdravlja/ zdravi stilovi života učenika?
Unapređivanje provođenja slobodnog vremena mladih
Sudjelovanje pedagoga u kulturnoj i javnoj djelatnosti škole
Poruke kvalitetne škole
Timski rad u odgojno-obrazovnom procesu
Pedagoška dokumentacija
Analize, istraživanja i vrednovanje procesa i ostvarenih rezultata
Kompetencije školskog pedagoga

Primjeri tema za praktični dio ispita

Radne navike učenika i uspjeh u školi
Didaktičke igre u nastavi i razvoj kreativnosti učenika
Utjecaj tematskih pedagoških radionica na poboljšanje razredne discipline
Spremnost roditelja i učitelja na poboljšanje međusobne suradnje
Odgoj za mir, nenasilje i suradnju
Utjecaj školskoga preventivnog programa na pojavu nasilja u školi
Stavovi učenika i učitelja o opterećenosti školskim obvezama
Učenje u timu

Razvoj socijalnih/životnih vještina

Integracija učenika posebnih obrazovnih potreba

Literatura

- Baert, G. i dr. (1989, **Inovacije u osnovnom obrazovanju**, ŠN, Zagreb
- Bastašić, Z. (1995), **Pubertet i adolescencija**, Školska knjiga, Zagreb
- Colin, J. M. (1994), **Kurikulum**, Educa, Zagreb
- Delors, J. (ur) (1998) **Učenje – blago u nama**, Educa, Zagreb
- Glasser, W. (1999) **Nastavnik u kvalitetnoj školi**, Educa, Zagreb
- Gudjons, H. (1994), **Pedagogija – temeljna znanja**, Educa, Zagreb
- Jurić, V. (2004.) **Metodika rada školskoga pedagoga**, Zagreb, Školska knjiga
- Klippert, H. (2001.) **Kako uspješno učiti u timu**, Zagreb, Educa
- Matijević, M. **Ocjenjivanje u osnovnoj školi**, Zagreb, Tipex
- Mijatović, A. (1998), **Obrazovanje za stoljeće znanja**, Hrvatski pedagoško-književni zbor, Zagreb
- Mijatović, A. (1999), **Osnove suvremene pedagogije**, Hrvatski pedagoško-književni zbor, Zagreb
- Mužić, V. (1999.) **Uvod u metodologiju istraživanja odgoja i obrazovanja**, Zagreb, Educa
- Resman, M. (2000.) **Savjetodavni rad u vrtiću i školi**, Zagreb, HPKZ
- Terhart, E. (2001.) **Metode poučavanja i učenja**, Zagreb, Educa
- Skok, P. (1999), **Prava i dužnosti učenika u školi**, PS, Lučko
- Wood, D. (1995), **Kako djeca misle i uče**, Educa, Zagreb
- Winkel, R. (1996.) **Djeca koju je teško odgajati**, Zagreb, Educa
- Vlada Republike Hrvatske (1999.) **Nacionalni program odgoja i obrazovanja za ljudska prava**, Zagreb
- *** Ministarstvo prosvjete i športa, **Prosvjetni vjesnik, br. 2 / 1999.** (Posebno izdanje): Program rada za razvojno- pedagošku djelatnost, str. 12- 15.

Izborna literatura

- Anić, S. (2000), **Rječnik suvremenog obrazovanja**, Hrvatski pedagoško-književni zbor, Zagreb
- Antić, S. (ur) (1995), **Europska orijentacija hrvatskog školstva**, Hrvatski pedagoško-književni zbor, Zagreb

- Ferenčić, A. (1997), **Upravljanje promjenama**, Izvori, Zagreb
- Stoll L. i Fink, D. (2000.) **Mijenjajmo naše škole**, Zagreb, Educa
- Pastuović, N. (1999) **Edukologija: Integralna znanost o sistemu cjeloživotnog obrazovanja i odgoja**, Znamen, Zagreb
- *** Ministarstvo prosvjete i športa, **Prosvjetni vjesnik, br. 2 / 1999.** (Posebno izdanje): Program rada za razvojno- pedagošku djelatnost, str. 12- 15.
- *** **Europski prosvjetni pojmovnik**, hrvatsko izdanje, 1996. (European Education Thesaurus)
- *** **Memorandum o cjeloživotnom učenju**, hrvatsko izdanje, 2002.
- *** **Deklaracija o znanju**, HAZU, 2002.
- *** **Pedagoška enciklopedija** (1989), Školska knjiga i druga izdanja
- *** **Lisabonska Deklaracija** (2000)
- *** **Deklaracija iz Kopenhaga** (2002)
- *** **Strateški ciljevi Europske Komisije za razdoblje od 2005. – 2010.** (Bruxelles, 2005)

Pripremljeno prema materijalu

Ružica Pažin-Ilakovac, dipl. pedagoginje, više savjetnice iz Podružnice

Ocijenjeno: **Programski sadržaji**

prof. dr. Vladimir Jurić: **Funkcija razvojne pedagoške djelatnosti**

Program stručnog ispita – stručni suradnici (str. 109)

Program polaganja stručnog ispita za pripravnike u srednjem školstvu

Michelle Braš: **Materija za priručnik za pripravnike**

Gdin Čipek: **Školski psiholog** – programski sadržaji

*** Okvirni program za razvojno-pedagošku djelatnost, **Prosvjetni vjesnik**, Posebno izdanje, broj 2, lipanj 1999.

Školski psiholog

Programski sadržaji

Priprema za ostvarivanje odgojno-obrazovnog procesa

Ustrojstvo rada škole. Sudjelovanje u izradi programa rada škole. Program rada psihologa. Vođenje dokumentacije o radu.

Promicanje odgojno-obrazovnog procesa

Načini prilagodbe programa obrazovanja pojedinačnim potrebama različitih kategorija učenika (u odnosu na kognitivne sposobnosti, motivaciju i interese).

Vrednovanje odgojno-obrazovnog procesa u školi (interno – raščlamba uspjeha učenika po predmetima, odjeljenjima, razredima; eksterno – na temelju uspjeha u višim razredima osnovne škole i uspjeha u srednjoj školi) te davanje prijedloga za promicanje.

Neposredna pomoć učitelju u praćenju, ocjenjivanju, ispitivanju i vrednovanju znanja učenika.

Uzroci neuspjeha učenika u školi.

Načela ustroja razrednih odjela, skupina dopunske nastave, dodatnog rada, izborne nastave te interesnih skupina.

Usavršavanje učitelja iz područja psihologije.

Istraživački rad psihologa u školi.

Zaštita psihofizičkog zdravlja

Preventivni rad s učenicima.

Ustanovljenje vrsta i opsega postojećih problema (snimanje stanja, uporaba dijagnostičkih postupaka u otkrivanju problema).

Agresija i nasilje.

Izvanredne situacije.

Savjetodavni terapijski rad s učenicima (skupni i pojedinačni)

- s poteškoćama u razvoju
- s emocionalnim poteškoćama
- s problemima u ponašanju

- s obiteljskim poteškoćama
- sa zdravstvenim poteškoćama
- s poteškoćama u adaptaciji i socijalizaciji
- s problemima u učenju

Rad s učiteljima:

- obavještajno-savjetodavni rad
- upućivanje učitelja u odgovarajuće postupke rada s učenicima

Rad s roditeljima:

- obrazovni i savjetodavni rad (skupni i pojedinačni)

Profesionalno priopćavanje i usmjeravanje

Profesionalni razvoj i izbor zanimanja.

Odrednice profesionalnog razvoja i njihovo značenje u izboru zanimanja.

Metode psihološke eksploracije u profesionalnom priopćavanju i usmjeravanju (uporaba metoda upitnika, ankete, testiranja).

Profesionalno obavješćivanje i savjetovanje (skupno i pojedinačno) prema specifičnim potrebama učenika.

Suradnja sa stručnim timom u službama za profesionalno usmjeravanje.

Uloga psihologa u ustrojstvu profesionalnog usmjeravanja u školi.

Rad s darovitim učenicima

Darovitost i osnovna načela rada s darovitima:

Prepoznavanje i utvrđivanje vrste i stupnja darovitosti:

- osposobljavanje učitelja za procjenu i uočavanje darovitih učenika
- identifikacija darovitih učenika

Pronalaženje i ustroj različitih oblika (programske) podrške darovitim učenicima:

- izbor i osposobljavanje učitelja za rad s darovitim učenicima
- praćenje darovitih učenika
- akceleracija darovitih učenika
- savjetovalište za rad s roditeljima darovitih učenika

Literatura

- Andrilović, V., Čudina, M. (1996.): **Psihologija učenja i nastave**, Školska knjiga, Zagreb
- Arambašić, L. (2001.): **Psihološke krizne intervencije, psihološka prva pomoć nakon kriznih događaja**, Društvo za psihološku pomoć, Zagreb
- Brdar, I., Rijavec, M. (1998.): **Što učiniti kad dijete dobije lošu ocjenu**, IEP, Zagreb
- Buljan-Flander, G., Karlović, A. (2004.): **Odgajam li dobro svoje dijete, savjeti za roditelje**, Marko M, Zagreb
- Čudina – Obradović, M. (1991.): **Nadarenost, razumijevanje, prepoznavanje, razvijanje**, Školska knjiga, Zagreb
- Grgin, T. (1999.): **Školsko ocjenjivanje znanja**, Naklada Slap, Jastrebarsko
- Juul, J. (1995.): **Vaše kompetentno dijete**, Educa, Zagreb
- Kiš, Lelia, Fulgosi-Masnjak, Rea (2002.): **Do prihvaćanja zajedno: integracija djece s posebnim potrebama**, IDEM, Zagreb
- Kocijan-Hercigonja, D. (1997.): **Hiperaktivno dijete**, Naklada Slap, Jastrebarsko
- Koren, I. (1989.): **Kako prepoznati i identificirati nadarenog učenika**, Školske novine, Zagreb
- Lacković-Grgin, K. (1999.): **Samopoimanje mladih**, Naklada Slap, Jastrebarsko
- Lacković-Grgin, K. (2000.): **Stres u djece i adolescenata**, Naklada Slap, Jastrebarsko
- Vizek-Vidović, V., Vlahović-Štetić, V., Rijavec, M., Miljković, D. (2003.): **Psihologija obrazovanja**, IEP, Zagreb

Primjeri tema za pisani rad

- Specifične poteškoće u učenju kao posljedica specifičnih nedostataka
Škola i profesionalni razvoj učenika
Procjena spremnosti za školu
Pristranost u ocjenjivanju školskog uspjeha
Identifikacija darovitih učenika u školi

Rad psihologa s učenicima koji imaju poteškoće u učenju
Podrška psihologa anksioznim učenicima
Uloga psihologa u prevenciji neprihvatljivog ponašanja učenika
Savjetodavni rad psihologa s roditeljima učenika
Psiholog u procesu ocjenjivanja školskog uspjeha
Rad psihologa s učenicima koji imaju teškoće u ponašanju
Prevenција agresije i nasilja u školi
Samopoštovanje učenika u odnosu na školski uspjeh
Prevenција ovisnosti
Suradnja psihologa i učitelja

Primjeri tema za praktičan rad

Prognostička valjanost procjena pripremljenosti za školu pri upisu u I. razred
Uzroci izostajanja učenika iz škole
Stavovi učenika prema školi
Agresivnost i empatija učenika osnovne škole
Ispitivanje samopoštovanja djece osnovnoškolske dobi
Povezanost ispitne anksioznosti i školskog uspjeha
Poticanje suradnje i međusobnog prihvaćanja učenika
Pristranost u ocjenjivanju školskog uspjeha
Prevenција nasilja u osnovnoj školi
Povezanost procjene darovitosti učenika s rezultatima u testu inteligencije

Primjeri tema i pitanja za usmeni dio ispita

Definicija profesionalnog razvoja
Emocionalne smetnje kao izvor teškoća u učenju
Godišnji program rada psihologa
Kako raditi s djecom koja imaju problema u učenju
Koje skale mjerenja razlikujemo
Koji su mogući oblici neprihvatljivog ponašanja
Kojim problemima u školi pridajete najveći značaj u planiranju svog rada
Model donošenja profesionalne odluke
Načini identifikacije darovitih učenika

Problemi prilagodbe učenika pri prijelazu iz IV. u V. razred

Provođenje ispitivanja zrelosti djece za školu

Psiholog i stručno usavršavanje učitelja

Tumačenje koeficijenta korelacije i determinacije

Teorije učenja

Učenik s hiperaktivnim ponašanjem u redovnoj osnovnoj školi

Školski knjižničar

Programski sadržaji

Teorija i praksa školskog knjižničarstva.

Povijesni razvoj školskog knjižničarstva.

Knjižnično poslovanje i upravljanje.

Katalogizacija, klasifikacija.

Metodika rada školskog knjižničara.

Istraživački postupci u knjižničarstvu.

Temeljne zadaće školske knjižnice:

u odgojno-obrazovnom procesu

u radu s korisnicima i poučavanju korisnika

kulturna i javna djelatnost školske knjižnice.

Vrste građe, obrada građe (knjižne, neknjižne).

Izrada informacijskih pomagala:

katalozi na listićima

računalni katalozi.

Uloga interneta, nove metode učenja, učenje na daljinu.

Knjižnica u nastavi.

Suradnja, timski rad u školi.

Literatura

Blažeković, T., B. Furlan. **Knjižnica osnovne škole**. Zagreb: Školska knjiga, 1993.

Kovačević, D., J. Lasić-Lazić, J. Lovrinčević. **Školska knjižnica – korak dalje**. Zagreb: Filozofski fakultet, Zavod za informacijske studije Odsjeka za informacijske znanosti: Altagama, 2004.

Križ, J. Strukturiranje programskih odrednica kulturne i javne djelatnosti školske knjižnice. / **Proljetna škola školskih knjižničara**. Rijeka: Ministarstvo prosvjete i športa, 1993. Str. 33.-38.

- Lasić-Lazić, J. Školska knjižnica i mogućnosti razvoja samostalnog istraživačkog rada učenika. / **Proljetna škola školskih knjižničara**. Rijeka: Ministarstvo prosvjete i športa, 1993. Str. 1.-13.
- Saetre, T. P., G. Willars. **IFLA-ine i UNESCO-ve smjernice za školske knjižnice**. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2004.
- Šeta, V. Metodologija istraživanja i izrada učničkih radova. / **Proljetna škola školskih knjižničara**. Rijeka: Ministarstvo prosvjete i športa, 1993. Str. 18.-23.
- Tadić, K. **Rad u knjižnici**. Rijeka: Benja, 1994.
- Urquhart, J. D. **Načela bibliotekarstva**. Rijeka: Dometi, 1986.
- Zbornici Proljetnih škola školskih knjižničara RH**
- Znanjem do znanja: prilog metodici rada školskoga knjižničara** / Jasmina Lovrinčević, Zagreb: Filozofski fakultet, Zavod za informacijske studije Odsjeka za informacijske znanosti, 2005.

Primjeri tema za pisani rad

- Uvođenje učenika u samostalan istraživački rad u školskoj knjižnici
- Uloga knjižnice u odgojno-obrazovnom radu
- Nastavni sat u školskoj knjižnici
- Kulturna i javna djelatnost školske knjižnice
- Planiranje i programiranje rada školskoga knjižničara
- Školski knjižničar – suradnik u odgoju i obrazovanju
- Projekti školskoga knjižničara
- Interdisciplinarnost i multimedijalnost u školskoj knjižnici
- Razvoj informacijske pismenosti u školskoj knjižnici
- Promocijske aktivnosti školske knjižnice

Primjeri tema za usmeni dio ispita

- Zadaće školske knjižnice određene zakonom i standardom.
- Pedagoška načela rada u školskoj knjižnici
- Osvremenjivanje nastave djelovanjem knjižnice
- Izvori informacija i znanja u školskoj knjižnici.
- Katalozi u školskoj knjižnici – UDK klasifikacija

Korisnici školske knjižnice.
Neknjižna građa.
Povezivanje nastave sa školskom knjižnicom.
Nova informacijska tehnologija u knjižnici
Knjižnica u kvalitetnoj školi
Komunikacijska uloga školske knjižnice
Stvaralaštvo u knjižnici
Stručno usavršavanje knjižničara
Dječja prava i školska knjižnica
Izgradnja knjižnične zbirke

Defektolozi i logopedi

1. Odgoj i osnovno školovanje učenika s oštećenjima vida (slijepi i slabovidni)

Definicija oštećenja vida prema Orijentacijskoj listi vrsta i stupnjeva teškoća u razvoju

Odgojno-obrazovna obilježja učenika s oštećenjem vida

Taktilno-kinestetička percepcija

Vizualna percepcija slabovidnih učenika

Osobnosti u psihofizičkom razvoju učenika s oštećenjem vida

Orijentacija i kretanje slijepih učenika

Vježbe vida sa slabovidnim učenicima

Čitanje i pisanje slijepih/slabovidnih učenika

Specifični metodičko-didaktički postupci u radu sa slijepim/slabovidnim učenicima

Nastavna sredstva i pomagala u odgoju i obrazovanju slijepih/slabovidnih učenika

Korištenje računala

Programi u produženom stručnom postupku

Praćenje i ocjenjivanje slijepih/slabovidnih učenika

Prednost usmenog izražavanja slijepih/slabovidnih učenika

Program rada defektologa-stručnog suradnika u redovnoj osnovnoj školi u radu sa slijepim/slabovidnim učenicima

Učenici s oštećenjem vida s većim utjecajnim teškoćama (gluho-slijepi učenici)

Profesionalna priopćavanje i usmjeravanje učenika oštećenog vida

Literatura

Nastavni planovi i programi odgoja i školovanja učenika s teškoćama u razvoju (**Glasnik Ministarstva prosvjete i športa Republike Hrvatske**, posebno izdanje, br. 4/1996.)

- Pravilnik o osnovnoškolskom odgoju i obrazovanju učenika s teškoćama u razvoju (**Narodne novine**, br. 23/1991.)
- Zakon o osnovnom školstvu, pročišćen tekst, **Narodne novine**, br. 69/2003.
- Nastavni plan i program za osnovnu školu, **Prosvjetni vjesnik**, posebno izdanje, br. 2, Zagreb, 1999.
- Stančić, V. (1991.): **Oštećenja vida, biopsihosocijalni aspekti**
- Zovko, G. (1966.): **Pedagoški aspekt slabovidnih**, Zagreb
- Zovko, G. (1994.) **Peripatologija**, 1, Školske novine
- Zovko, G. (1998.) **Peripatologija**, 2, Školske novine
- Zovko, G. **Čitanje i pisanje slabovidnih učenika**. Sveučilište u Zagrebu, Fakultet za defektologiju, Zagreb, 1991.
- Zovko, G. **Rehabilitacija vida slabovidnih učenika**. Defektologija, Zagreb, 1988.
- Oberman-Babić, M., Pinoza-Kukurin, Z.: **Rezultati opservacije nepoželjnih ponašanja kod učenika s oštećenjem vida**. Defektologija, Zagreb, 1991.
- Helsinga, K. (1979.): **Osposobljavanje slijepe djece za svakodnevni život**, Savez slijepih Hrvatske, Zagreb
- Baković, A. (1995.): **Osnove hrvatske brajice**, Hrvatski savez slijepih
- Henri, P. (1975.): **Život i djelo Louisa Brailles**, Tiflološki muzej, Zagreb
- Zemcova, M. I. : **Slabovidni učenici**, Savez društva defektologa, 1975.

Teme za pisani rad

- Početno čitanje i pisanje slijepih/slabovidnih učenika
- Sustav hrvatskog standarda brajice
- Nastavno didaktički materijal za učenike s oštećenjem vida
- Vrste nastavnih planova i programa u odgoju i školovanju učenika s oštećenjima vida u redovnoj osnovnoj školi
- Individualizacija i specifični metodičko-didaktički postupci u radu s učenicima oštećenog vida
- Vježbe vida
- Korištenje računala i druge audiovizualne tehnike u odgoju i školovanju učenika oštećenog vida

Programi za poticanje primjerenog socijalnog razvoja

Praćenje i ocjenjivanje slijepih i slabovidnih učenika

Komunikacija gluho-slijepih učenika

Teme za usmeni dio ispita

Posebnosti u planiranju i programiranju neposrednog rada s učenicima s oštećenjima vida

Specifični programi u produženom stručnom postupku

Program rada stručnog suradnika defektologa u redovnoj osnovnoj školi

Prilagodba redovitih udžbenika za brajev tisak

Razvoj govora kod učenika oštećena vida

Odabir tekstova i vizualnih materijala za slabovidne učenike

Odgojno-obrazovna integracija učenika s oštećenjem vida

Izrada programa pedagoške opservacije učenika oštećenog vida

Posebnosti u razvoju motorike učenika oštećenog vida

Posebni programi odgoja i osnovnog obrazovanja za učenike oštećenog vida u redovnoj osnovnoj školi

2. Odgoj i osnovno školovanje učenika s oštećenjima sluha

Vrste oštećenja sluha, etiologija, definicije i klasifikacije.

Demografski podaci: otkrivanje, dijagnosticiranje, praćenje.

Spoznajni, senzorički, intelektualni, emocionalni i socijalni razvoj osoba s oštećenjem sluha.

Komunikacija: percepcija glasovnog govora, govorno-jezični razvoj, manualna i totalna komunikacija.

Rehabilitacija osoba s oštećenjem sluha: povijesni pregled sustava odgoja, obrazovanja i rehabilitacije osoba s oštećenjem sluha. VT metoda.

Kohlearna implantacija.

Uloga obitelji u rehabilitaciji djeteta s oštećenjem sluha. Rani interventni programi.

Specifičnosti odgojno-obrazovnih i rehabilitacijskih postupaka u radu s osobama oštećena sluha: poticanje slušanja i govora; postupci, principi i redoslijed u obradi glasova, poučavanje jeziku – obrada glasa, slova, teksta. Specifičnosti u postupcima obrade nastavnih sadržaja. Izrada programa pedagoške opservacije. Odgojno-obrazovna i socijalna integracija. Program produženog stručnog postupka. Profesionalno priopćavanje i usmjeravanje osoba s oštećenjem sluha. Specifičnosti u komunikaciji s gluhoslijepim osobama.

Prijedlozi tema za pisani rad

Posebnosti populacije djece s oštećenjem sluha
Dijagnostički postupci za utvrđivanje vrste i stupnja oštećenja sluha
Oblici i programi odgoja i osnovnoškolskog obrazovanja djece s oštećenjem sluha
Program pedagoške opservacije za učenike s oštećenjem sluha u redovnoj školi
Planiranje i programiranje odgojno-obrazovnog rada s učenicima s oštećenjem sluha
Metode u edukaciji i rehabilitaciji slušanja i govora djece s oštećenjem sluha
Subjektivne i objektivne pretpostavke edukacijske integracije djece s oštećenjem sluha
Uloga obitelji i rani interventni programi
Posebnosti u metodičko-didaktičkim postupcima u edukaciji djece s oštećenjem sluha
Zornost i mediji komunikacije u radu s djecom s oštećenjem sluha

Prijedlozi tema za usmeni dio ispita

Definicije i klasifikacije osoba s oštećenjem sluha.
Spoznajni, senzorički, intelektualni, emocionalni i socijalni razvoj osoba s oštećenjem sluha.
Komunikacija: percepcija glasovnog govora, govorno-jezični razvoj, manualna i totalna komunikacija.

Uloga obitelji u rehabilitaciji djeteta s oštećenjem sluha – otkrivanje, dijagnosticiranje, praćenje

Rehabilitacija: suvremena oralna metoda – VT metoda. Kohlearna implantacija.

Dvojezično obrazovanje gluhe djece.

Poticanje slušanja i govora; postupci, principi i redoslijed u obradi glasova, poučavanje jeziku – obrada glasa, slova, teksta.

Specifičnosti u postupcima obrade nastavnih sadržaja.

Odgajno-obrazovna i socijalna integracija. Program produženog stručnog postupka.

Profesionalno priopćavanje i usmjeravanje učenika s oštećenjem sluha.

Literatura

- Bradarić-Jončić, S. (2000). Manualna komunikacija osoba oštećena sluha. **Hrvatska revija za rehabilitacijska istraživanja**, 36 (2), 123-136.
- Bradarić-Jončić, S. (1997). Vizualna percepcija govora i gluhoća. **Hrvatska revija za rehabilitacijska istraživanja**, 33 (2), 119-131.
- Flass, O. i Škarić, I. (1992). **Rehabilitacijski postupci za malu slušno oštećenu djecu**. Zagreb. Centar SUVAG.
- Guberina, P. (1995). Filozofija verbotonalnog sistema. **Verbotonalni razgovori**, 8.
- Herljević, I. (1996). **Progovori I, II. i III.** (priručnik: postupci slušno-govornog osposobljavanja djece s težim i teškim oštećenjem sluha i djece koja uz to imaju i druge smetnje u razvoju govora). Zagreb. Školska knjiga.
- Ljubešić, M (1975). Komparativno istraživanje socijalne zrelosti gluhe djece i djece koja čuju u dobi od 6 - 8 godina. **Defektologija**, 2, 11-19.
- Marn, B. (2002). Prvi model sveobuhvatnog probira na oštećenje sluha u novorođenčadi u Hrvatskoj. U: **Umjetna pužnica u djece i odraslih – neurofiziološki i rehabilitacijski aspekti**. Tečaj održan 3. i 4. ožujka, 2002. u Goethe Institutu u Zagrebu.
- Mustać, V. i Vikić, M. (1996). **Rad s učenicima s teškoćama u razvoju u osnovnoj školi – priručnik za prosvjetne djelatnike**. Zagreb. Školska knjiga. (str. 80-90).

- Nastavni plan i program za osnovne škole. (1999). **Prosvjetni vjesnik**. (Posebno izdanje). Glasilo Ministarstva prosvjete i športa, br. 2.
- Nastavni planovi i programi odgoja i školovanja učenika s teškoćama u razvoju. (1996) **Glasnik Ministarstva prosvjete i športa Republike Hrvatske** (posebno izdanje), br. 4.
- Pravilnik o osnovnoškolskom odgoju i obrazovanju učenika s teškoćama u razvoju. (1991). **Narodne novine**, br. 23.
- Pribanić, Lj. (1991). Usvojenost padežnog sustava u djece s oštećenjem sluha. **Defektologija**, 28 (1), 11-19.
- Pribanić, Lj. (1998). Ponavljanje rečenica u djece oštećena sluha. **Hrvatska revija za rehabilitacijska istraživanja**, 34 (2), 127-138.
- Pribanić, Lj. (2000). Rana komunikacija i usvajanje jezika u prelingvalno gluhog djeteta. **Dijete i društvo**, 3 (3), 279-290.
- Pribanić, Lj. (1995). Jezični razvoj djece oštećena sluha (rječnik i gramatika). **Logopedija**, 1 (1), 49-54.
- Radovančić, B. (1995). **Osnove rehabilitacije slušanja i govora**. Zagreb. SOOS i Fakultet za defektologiju.
- 110 godina rada Zemaljskog zavoda za gluhonijemu djecu, obol utemeljenju i razvitku hrvatske defektologije**. (1995). Zagreb. Centar za odgoj i obrazovanje "Slava Raškaj".
- Zakon o osnovnom školstvu. (Pročišćeni tekst). (2003). **Narodne novine**, br. 69.
- Zbornik radova sa stručnih skupova 2001/02. i 2003/04. godine Centra "Slava Raškaj"**. (2005). Zagreb, Centar za odgoj i obrazovanje "Slava Raškaj".
- Zimmermann, A. (1986). **Uvodni seminar o komunikaciji s osobama oštećena sluha**. Zagreb. SOOS grada Zagreba.

3. Odgoj i osnovno školovanje učenika s poremećajima glasovno-govorno-jezične komunikacije

Klasifikacija poremećaja glasovno-govorno-jezične komunikacije

Jezik, govor, spoznaja

Identifikacija učenika s poremećajima glasovno-govorno-jezične komunikacije

Razvoj i funkcija govora

Jezične teškoće

Logopedska anamneza

Zadaci logopeda u izradi programa pedagoške opservacije za učenike s teškoćama u razvoju

Terapijski postupci – programi za otklanjanje poremećaja

Individualni i grupni oblici rada

Usmeno i pisano izražavanje učenika

Čitanje i pisanje, mogućnosti i načini otklanjanja teškoća

Specifične teškoće vezane uz čitanje

Teškoće u učenju predmeta kod učenika s disleksijom

Praćenje i ocjenjivanje učenika

Prostor, oprema, sredstva i pomagala za rad logopeda

Programi logopeda za stručno usavršavanje učitelja i rad s roditeljima

Izvješće o stanju govora učenika s prijedlogom mjera za unapređenje rada

Teme za pisani rad

Odnos govora, jezika i mišljenja i značaj jezika za čitanje i pisanje

Razvoj govora, funkcije govora i poremećaji govora i glasa

Jezične teškoće

Disleksija i disgrafija kao specifična teškoća učenja

Diskalkulija kao specifična teškoća učenja

Teškoće u učenju predmeta

Izrada programa pedagoške opservacije

Rad u timu stručnih suradnika u osnovnoj školi
Plan i program rada stručnog suradnika logopeda u osnovnoj školi
Profesionalna orijentacija učenika s poremećajima čitanja i pisanja

Teme za usmeni dio ispita

Obilježja učenika s glasovno-govorno-jezičnim poremećajima u osnovnoj školi

Prevenција i rano otkrivanje specifičnih teškoća u učenju

Rad na usvajanju čitanja i pisanja kod djece sa smanjenim kognitivnim sposobnostima

Praćenje i ocjenjivanje učenika s disleksijom, disgrafijom i diskakulijom

Disgrafija i teškoće uvjetovane disgrafijom u nastavnim predmetima

Disleksija i teškoće uvjetovane disleksijom u nastavnim predmetima

Vrste nastavnih planova i programa u osnovnom školovanju učenika s teškoćama u razvoju

Suradnja logopeda sa stručnim suradnicima u školi

Metode rada i rehabilitacijski postupci logopeda

Korištenje računala kao pomagala u učenju

Literatura

Tr. Miles, E. (2003.): **Disleksija – sto godina istraživanja i prakse**, Naklada Slap, Zagreb

Stančić, V., Ljubešić, M. (1994.): **Jezik, govor, spoznaja**, Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb

Čudina, Obradović, M. (1995.): **Igrom do čitanja**, Školska knjiga, Zagreb

Vuletić, D. (1987.): **Govorni poremećaji**, Školska knjiga, Zagreb

Vuletić, D. (1991.): **Istraživanja govora**, Fakultet za defektologiju, Zagreb

Škarić, I. (1988.): **Govorne poteškoće i njihovo uklanjanje**, Mladost, Zagreb

Brestovci, B. (1986.): **Mucanje**, Fakultet za defektologiju, Zagreb

Stančić, V. (1982.): **Psihologija govora**, Fakultet za defektologiju, Zagreb

Vuletić, D. (1990.): **Test artikulacije**, Fakultet za defektologiju, Zagreb

Matanović – Mamužić, M. (1982.): **Teškoće u čitanju i pisanju**, Priručnik za nastavnike i terapeute, Školska knjiga, Zagreb

Nastavni planovi i programi odgoja i školovanja učenika s teškoćama u razvoju (**Glasnik Ministarstva prosvjete i športa Republike Hrvatske**, posebno izdanje, br. 4, 1996.)

Pravilnik o osnovnoškolskom odgoju i obrazovanju učenika s teškoćama u razvoju, **Narodne novine**, br. 23, 1991.

Zakon o osnovnom školstvu, pročišćeni tekst, **Narodne novine**, br. 69/2003.

Nastavni plan i program za osnovnu školu, **Prosvjetni vjesnik Ministarstva prosvjete i športa**, posebno izdanje, br. 2/1999.

4. Odgoj i osnovno školovanje učenika s tjelesnom invalidnošću i kroničnim bolestima

Pojavni oblici tjelesne invalidnosti – klasifikacija i obilježja

Najčešće kronične bolesti koje zahtijevaju posebni odgojno-obrazovni postupak

Dijagnostički postupci za utvrđivanje vrste i stupnja teškoća u razvoju kod učenika s tjelesnom invalidnosti i kroničnim bolestima

Oblici i programi osnovnog školovanja učenika s tjelesnom invalidnosti i kroničnim bolestima

Programi i načini ostvarivanja programa produženog stručnog postupka za učenike s tjelesnom invalidnosti i kroničnim bolestima

Prostor, oprema, sredstva i pomagala u radu s učenicima s tjelesnom invalidnosti i kroničnim bolestima

Posebности pisanja učenika s tjelesnom invalidnosti (metodičke i tehničke)

Teškoće u učenju kod učenika s oštećenjem središnjeg živčanog sustava

Metodičke i tehničke posebности u nastavi matematike za učenike s tjelesnom invalidnosti

Nastava tjelesne i zdravstvene kulture za učenike s tjelesnom invalidnosti i kroničnim bolestima, važnost aktivnog sudjelovanja; metodičke, programske i tehničke specifičnosti

Odgoj i osnovno školovanje učenika s kroničnim bolestima – u bolnici i kod kuće

Utjecaj nastave prirode i društva na socijalizaciju i integraciju učenika s tjelesnom invalidnosti i kroničnim bolestima

Posebnosti u izvođenju nastave likovne kulture u rehabilitaciji, socijalizaciji i poboljšanju slike o sebi

Oblici i sadržaji stručne pomoći defektologa učiteljima razredne i predmetne nastave za rad na ostvarivanju specifičnosti rada s učenicima s tjelesnom invalidnosti i kroničnim bolestima

Literatura

Nastavni planovi i programi odgoja i školovanja učenika s teškoćama u razvoju (**Glasnik Ministarstva prosvjete i športa RH**, posebno izdanje, br. 4/1996.)

Interdisciplinarni pristup cerebralnoj paralizi, Hrvatski savez udruga cerebralne i dječje paralize, Lovran 2002.

Cerebralna paraliza; Multidisciplinarni pristup, Savez za cerebralnu i dječju paralizu Hrvatske, Zagreb, 1996.

Križ, M., Mikloušić, A., Gizdik, M.: **Rano oštećenje mozga – cerebralna paraliza**

Vodič kroz cerebralnu paralizu, Društvo invalida cerebralne i dječje paralize, Zagreb, 2002.

Integralni pristup bolesnom djetetu u školi i bolnici, radovi sa Seminara u Puli 3. 4. 2004., Udruga hrvatskih bolničkih pedagoga, Zagreb, 2004.

Pospiš, M.: **Neurološki pristup školskom neuspjehu**, Tonimir, Varaždinske Toplice, 1997.

Prvi hrvatski simpozij bolničkih pedagoga, Udruga hrvatskih bolničkih pedagoga, Zagreb, 2001.

Oblici i sadržaji edukativnog i rehabilitacijskog rada s djecom i omladinom s tjelesnom invalidnošću i kroničnim bolestima, Savez društava defektologa Hrvatske, Zagreb, 1990.

- Rački, J.: **Tjelesna invalidnost i kronična oboljenja**; Djeca i omladina s teškoćama u redovnom odgojno-obrazovnom procesu, Zavod za prosvjetno-pedagošku službu SRH, Zagreb, 1980., 146-193.
- Rački, J., Vicić, M. (ur.): **Odgoj, obrazovanje i rehabilitacija djece i omladine s teškoćama u razvoju**, Zavod za prosvjetno-pedagošku službu SRH, Zagreb, 1985.
- Soldo, N., Sabol, R., Prstačić, M.: **Specifični aspekti rada s tjelesno invalidnom djecom i omladinom**, Odgojno-obrazovna integracija djece s teškoćama u razvoju, Savez društava defektologa Hrvatske, Zagreb, 1984.
- Zovko, G.: **Odgoj izuzetne djece**, Hrvatska akademija odgojnih znanosti i Katehetski salezijanski centar, Zagreb, 1993.
- Kostelnik, M., J., Onaga, E., Rhode, B., Whiren, A.: **Djeca s posebnim potrebama**, Educa, Zagreb, 2002.
- Nacionalni program odgoja i obrazovanja za ljudska prava, Vlada Republike Hrvatske, Zagreb, 1999.
- Mustać, V., Vicić, M.: **Rad s učenicima s teškoćama u razvoju u osnovnoj školi**, Školska knjiga, Zagreb, 1996.
- Temeljni međunarodni dokumenti iz područja odgoja i obrazovanja za ljudska prava**, Vlada Republike Hrvatske, Zagreb, 1999.
- Nacionalni program za poboljšanje kvalitete življenja osoba s invaliditetom**, Vlada Republike Hrvatske, Zagreb, 1999.

Prijedlozi tema za pisani rad

- Posebnosti u planiranju i programiranju rada za učenike s tjelesnom invalidnošću/kroničnim bolestima
- Specifični programi u produženom stručnom postupku
- Edukativna pedagoško-psihološko-sociološka predavanja za učenike
- Računala kao pomagala u učenju
- Program rada stručnog suradnika-defektologa u radu s učenicima s tjelesnom invalidnošću/kroničnim bolestima u redovnoj osnovnoj školi
- Izrada programa pedagoške opservacije
- Program rada s učenikom u obitelji – nastava u kući

Grafomotoričke vježbe za učenike s oštećenjem fine motorike
Oblici rada u odgojno-obrazovnom procesu
Prostor, oprema, sredstva i pomagala

Prijedlozi tema za usmeni dio ispita

Definicija tjelesne invalidnosti/kronične bolesti prema Orijentacijskoj listi
vrsta i stupnjeva teškoća u razvoju
Vrste i obilježja nastavnih planova i programa u odgoju i osnovnom
obrazovanju učenika s tjelesnom invalidnošću/kroničnim bolestima i
nastave u kući
Individualizacija kao temeljni princip za uspješno obrazovanje
Nacionalna strategija osoba s invaliditetom
Specifična nastavna sredstva i druga rehabilitacijska pomagala
Programi rada s učenicima s tjelesnom invalidnosti na poticanju socijalnih
vještina s profesionalnim informiranjem i orijentacijom
Posebnosti u planiranju i programiranju odgojno-obrazovnog rada
Obilježja i načini pisanog izražavanja
Praćenje i ocjenjivanje
Nastava tjelesno-zdravstvene kulture, likovne kulture, glazbene kulture

5. Odgoj i obrazovanje učenika s mentalnom retardacijom (7 – 21)

Suvremeni pristupi u definiranju mentalne retardacije
Značajke razvoja osoba s mentalnom retardacijom, specifičnosti u
psihofizičkom razvoju i specifične potrebe u odgoju i obrazovanju
Nastavni planovi i programi odgoja i školovanja učenika s mentalnom
retardacijom
Programi posebne defektološke pomoći i programi produženih stručnih
postupaka
Načini praćenja i procjene sposobnosti
Metodičko-didaktički postupci u radu s učenicima s mentalnom
retardacijom

Zadaće u izradi programa pedagoške opservacije
Izrada mišljenja o prijedlogu primjerenog oblika školovanja
Program rada defektologa-stručnog suradnika u osnovnoj školi
Obilježja prilagođenih programa za učenike s teškoćama u učenju u
redovnim školama
Sadržaji i oblici rada u odgoju, obrazovanju i rehabilitaciji učenika s većim
teškoćama u razvoju (umjerena i teža mentalna retardacija)
Programi poticaja razvoja percepcija, komunikacije, motorike
Stručne odrednice za godišnje i mjesečno planiranje i programiranje rada za
učenike s mentalnom retardacijom
Važnost procjene za izradu programa individualnog rada i individualiziranih
programa
Značaj načela povezanosti nastave sa životom u školovanju učenika s
mentalnom retardacijom – organizacijski i izvedbeni oblici odgojno-
obrazovnog rada
Spoznajne osobine učenika s mentalnom retardacijom i odabir didaktičkih
sredstava rada na čemu se zasniva programiranje i provođenje rada
u pripremnom periodu početnog čitanja i pisanja i u čemu je značaj
pojedinih programskih područja na usvajanje sadržaja početnog čitanja i
pisanja u radu s učenicima s lakom mentalnom retardacijom
Razine poticanja povezanog govornog izražavanja (opisivanje, pričanje,
prepričavanje, izvješćivanje) i socijalizacijski značaj područja jezičnog
izražavanja za učenike s mentalnom retardacijom
Specifičnosti korištenja iskustava učenika s mentalnom retardacijom pri
usvajanju sadržaja nastavnih predmeta
Značaj praktičnog rada u usvajanju sadržaja nastavnih predmeta
čimbenici koji djeluju na odabir načina provjere i ocjenjivanje znanja
učenika s mentalnom retardacijom
Povezanost rehabilitacijskih programa kao doprinos uspješnijem usvajanju
školskih znanja, vještina i navika
Koji su čimbenici djelovanja nastavnog procesa na emocionalni razvoj
učenika s mentalnom retardacijom

Kako neprilagođenost odgojno-obrazovnog rada s učenicima može djelovati na pojavu nepoželjnih oblika ponašanja

Posebne odgojno-obrazovne zadaće u osnovnoj školi u radu s učenicima s teškoćama u učenju

Literatura

Nastavni planovi i programi odgoja i školovanja učenika s teškoćama u razvoju (**Glasnik Ministarstva prosvjete i športa RH**, posebno izdanje, br. 4/1996.)

Pravilnik o osnovnoškolskom odgoju i obrazovanju učenika s teškoćama u razvoju (**Narodne novine**, br. 23/1991.)

Zakon o osnovnom školstvu, pročišćeni tekst, br. 69/2003.

Bujanović, J. (2004): **Idealna učionica**. "S vama" – polugodišnjak Hrvatske udruge za stručnu pomoć djeci s posebnim potrebama IDEM, br. 1

Došen, A. I Škrinjar, J. (2002): **Mentalno zdravlje osoba s mentalnom retardacijom**. Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet

Igrić, Lj. (2004.): **Tko su djeca s posebnim edukacijskim potrebama**. Moje dijete u školi: priručnik za roditelje djece s posebnim edukacijskim potrebama. Hrvatska udruga za stručnu pomoć djece s posebnim potrebama IDEM

Ivančić, Đ. i Stančić, Z. (2004): **Roditelji – suradnici škole**. Moje dijete u školi: priručnik za roditelje djece s posebnim edukacijskim potrebama. Hrvatska udruga za stručnu pomoć djeci s posebnim potrebama IDEM

Sekušak-Galešev, S. (2004): **Koje su sposobnosti i osobine potrebne za učenje**. Moje dijete u školi: priručnik za roditelje djece s posebnim edukacijskim potrebama. Hrvatska udruga za stručnu pomoć djece s posebnim potrebama IDEM

Sekušak-Galešev, S. (2004): **Deficit pažnje/hiperaktivnost i posebne edukacijske potrebe**. Moje dijete u školi: priručnik za roditelje djece s posebnim edukacijskim potrebama. Hrvatska udruga za stručnu pomoć djeci s posebnim potrebama IDEM

- Stančić, Z. Ivančić, Đ. (2004): **Škola – programi i postupci prikladni edukacijskim potrebama moga djeteta**. Moje dijete u školi: Priručnik za roditelje djece s posebnim edukacijskim potrebama. Hrvatska udruga za stručnu pomoć djeci s posebnim potrebama IDEM
- Van der Valle, J. i Sekušak-Galešev, S. (2002): **Organizacija unapređenja kvalitete života osoba s posebnim potrebama**. Unapređivanje skrbi za osobe s mentalnom retardacijom, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
- Dalić Pavelić, S.: Fulgosi Masnjak, R; Stančić, Z.: **Utjecaj programa strukturiranih igara na promjene sociometrijskog položaja učenika s posebnim potrebama**. Hrvatska revija za rehabilitacijska istraživanja
- Igrić, Lj. (2001): **Dijete s mentalnom retardacijom i društvo**. Dijete i društvo. časopis za promicanje prava djeteta
- Ivančić, Đ., Stančić, Z. (2002): Didaktičko-metodički aspekti rada s učenicima s posebnim potrebama (u) Kiš-Glavaš, L., Fulgosi-Masnjak, R. (ur.) **Do prihvatanja zajedno: Integracija djece s posebnim potrebama**, Priručnik za učitelje, Hrvatska udruga za stručnu pomoć djeci s posebnim potrebama IDEM
- Stančić, Z., Kudek-Mirošević, J. (2001): Uloga defektologa – stručnog suradnika u redovitoj osnovnoj školi (u) Matijević, M. (ur.) **Zbornik Učiteljske akademije Sveučilišta u Zagrebu**
- Igrić, Lj., Levandovski, D.: **Mjerni instrumenti za utvrđivanje obrazovnih dostignuća učenika usporenog kognitivnog razvoja (hrvatski jezik i matematika)**: Priručnik, Fakultet za defektologiju, Zagreb
- Kiš, L., Levandovski, D., Teodorović, B.: Bazična perceptivno-motorička stimulacija u otklanjanju autoagresivnog ponašanja, **Defektologija**
- Vićić, M., Levandovski, D.: **Specifični metodički aspekti odgojno-obrazovnog rada s mentalno retardiranom djecom**, Odgojno-obrazovna integracija djece s teškoćama u razvoju, Savez društava defektologa Hrvatske

Primjeri tema za pisani rad

Obilježja učenika s mentalnom retardacijom

Sadržaji, metode rada i razine zahtjevnosti u programima odgoja i osnovnog obrazovanja učenika s mentalnom retardacijom

Specifični individualni programi rada

Program rada defektologa-stručnog suradnika u osnovnoj školi u radu s učenicima u prilagođenim programima

Izrada programa pedagoške opservacije

Praćenje učenika s poduzimanjem stručnih mjera za primjereni program odgoja i osnovnog školovanja

Značajke pripremnog razdoblja u nastavi početnog čitanja i pisanja

Obrada glasa i slova

Praćenje i ocjenjivanje s izricanjem prijedloga mjera za primjereni oblik školovanja

Uloga vizualnog materijala

Primjeri tema za usmeni dio ispita

Upis djece u prvi razred osnovne škole

Pravilnik o osnovnoškolskim oblicima odgoja i školovanja učenika s teškoćama u razvoju

Oblici i programi odgoja i osnovnog školovanja učenika s mentalnom retardacijom ili učenika u prilagođenim programima

Specifični rehabilitacijski programi

Programi za otklanjanje tj. modifikaciju ponašanja

Nacionalni program djelovanja za djecu

Usvajanje osnovnih računskih operacija

Didaktička podrška u nastavi prirode i društva

Poticanje glasovno-govorno-jezičnog razvoja

Individualizacija rada u razrednom odjelu

6. Odgoj i osnovno školovanje učenika s autističnim poremećajima

Dijagnostička obilježja autizma i drugih pervazivnih razvojnih poremećaja sa aspekta spremnosti za školovanje.

Odgojno-obrazovni programi i oblici školskog obuhvata učenika s autističnim poremećajima i čimbenici važni za odluku o primjerenom obliku školovanja.

Pretpostavke za uspješnu edukacijsku integraciju učenika s autističnim poremećajima.

Sadržaj ranog tretmana i njegova važnost za spremnost i ishod školovanja.

Rizični čimbenici za mentalno zdravlje i životno postignuće učenika s autističnim poremećajima.

Procjena učenika s autističnim poremećajima i izrada programa pedagoške opservacije.

Planiranje i programiranje odgojno-obrazovnog rada i priprava defektologa za rad.

Oblici i načela odgojno-obrazovnog rada, osnovne metode poučavanja i vizualno-kognitivne podrške učenicima s autističnim poremećajima.

Posebni stručni postupci, ciljevi, zadaci i sadržaji Dodatnog rehabilitacijskog programa za učenike s autističnim poremećajima.

Perceptivne posebnosti učenika s autističnim poremećajima i primjena terapije senzoričke integracije u odgojno-obrazovnom radu i aktivnostima svakodnevnog života.

Metodika rada na odgojno-obrazovnom području komunikacije (alternativna i augmentativna komunikacija).

Metodika rada na odgojno-obrazovnom području socijalizacije (razvoj socijalne kognicije).

Teškoće motoričke organizacije, prostorne i vremenske orijentacija učenika s autističnim poremećajima i postupci poučavanja.

Spolni i zdravstveni odgoj učenika s autističnim poremećajima.

Priprema učenika s autističnim poremećajima za neovisno življenje (samozastupanje, samozbrinjavanje i samozaštita u aktivnostima svakodnevnog života).

Razlozi i sadržaji programiranja slobodnog vremena učenika s autističnim poremećajima.

Mogućnosti primjene kompjutorske tehnike u odgojno-obrazovnom radu s učenicima s autističnim poremećajima.

Oblici i uzroci nepoželjnih ponašanja, analize ponašanja i ciljani programi tretmana u školi i domu.

Metode preoblikovanja ponašanja učenika s autističnim poremećajima u školi.

Članovi stručnog tima škole i njihova uloga u prevenciji i integrativnom pristupu dijagnostici i tretmanu problema mentalnog zdravlja učenika s autističnim poremećajima.

Uloga roditelja u školovanju učenika s autističnim poremećajima i zadaci defektologa u radu s roditeljima.

Priprema učenika s autističnim poremećajima tijekom školovanja za uključivanje u svijet rada, profesionalna orijentacija, osposobljavanje za produktivni rad i zapošljavanje.

Literatura

Nastavni planovi i programi odgoja i osnovnog školovanja učenika s teškoćama u razvoju (**Glasnik Ministarstva prosvjete i športa RH**, posebno izdanje, br. 4/1996.).

Odgoj i osnovno školovanje učenika s autističnim poremećajima (**Glasnik Ministarstva prosvjete i športa RH**, posebno izdanje, br. 16/1997.).

Pravilnik o odgoju i osnovnoškolskom obrazovanju učenika s teškoćama u razvoju (**Narodne novine**, br. 23/1991.).

Zakon o osnovnom školstvu (pročišćeni tekst, **Narodne novine**, br. 69/2003.).

Autizam – časopis za autizam i razvojne poremećaje, Centar za autizam Zagreb i Udruga za autizam Zagreb, svi brojevi od 1999. nadalje.

- Američka psihijatrijska udruga (1996): **Dijagnostički i statistički priručnik za duševne poremećaje**, IV. izdanje (DSM-IV). Naklada Slap, Jastrebarsko.
- Baron-Cohen S. i Bolton S. (2000.): **Autizam – činjenice**. Prijevod. Centar za odgoj i obrazovanje "Juraj Bonači", Split.
- Berić T. (1996): **Individualna procjena i tretman za djecu s autizmom i poremećajima u razvoju**. Diplomski rad. Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
- Bujas-Petković Z. (1995): **Autistični poremećaj – Dijagnoza i tretman**, Školska knjiga, Zagreb.
- Došen A. i Škrinjar J. (2002): Mentalno zdravlje osoba s mentalnom retardacijom. U: Došen, A., Igrić, Lj.(ur.): **Unapređivanje skrbi za osobe s mentalnom retardacijom – Matra projekt 1999 – 2002** (sinopsis predavanja i vježbi). Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
- Jandričić A.M. (1997): **Primjena skale za individualiziranu procjenu i tretman djece s autizmom i poremećajima u razvoju (PEP-R)**. Diplomski rad. Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
- Rajnović S. (2001.) **Poticanje komunikacije u radu s djecom s autizmom primjenom PECS-a**. Diplomski rad. Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
- Škrinjar J. i Teodorović B. (1997): **Modifikacija ponašanja u radu s osobama s većim teškoćama u učenju**. Fakultet za defektologiju Sveučilišta u Zagrebu.
- Škrinjar, J (2001): Autizam: osnovne značajke poremećaja, osoba s autizmom i specifičnosti potrebne podrške, **Dijete i društvo**, god. 3, br. 3, str. 303-318.
- Župan M. (1994): **Test za ispitivanje socijalne kompetentnosti adolescenata i odraslih osoba s autizmom**. Diplomski rad. Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
- Autism-Europe (1996): **Povelja o pravima osoba s autizmom i Deklaracija Europskog parlamenta, 3/96**, o pravima osoba s autizmom. Prijevod. Udruga za pomoć osobama s autizmom Hrvatske, Zagreb.

Autism-Europe i Europsko povjerenstvo za DAPHNE inicijativu (1998):

Kodeks dobre prakse o prevenciji nasilja nad osobama s autizmom.

Prijevod. Udruga za pomoć osobama s autizmom Hrvatske, Zagreb.

Autism-Europe (2000): **Opis autizma.** Prijevod. Udruga za pomoć osobama s autizmom Hrvatske, Zagreb.

Pitanja za pisani rad

Odgojno-obrazovne sposobnosti učenika s autističnim poremećajem

Vrste nastavnih planova i programa u odgoju i osnovnom obrazovanju učenika s autističnim poremećajima

Programi modifikacije nepoželjnih oblika ponašanja

Sadržaji i razine programa u radu s učenikom s autističnim poremećajima

Didaktička sredstva

Metodika rada na odgojno-obrazovnom području komunikacije (alternativna i augmentativna komunikacija)

Metodika rada na odgojno-obrazovnom području socijalizacije (razvoj socijalne kognicije)

Metodičko-didaktički postupci u radu s učenicima s autističnim poremećajima: od opće poznatih pedagoških metoda do vizualno-kognitivne podrške

Oblici i uzroci nepoželjnih ponašanja, analize ponašanja i ciljani programi tretmana u školi i domu

Rad s roditeljima

Prijedlozi tema za usmeni dio ispita

Upis učenika u osnovnu školu

Specifični metodičko-didaktički postupci u radu s učenicima s autističnim poremećajima

Komunikacijski pristupi i programi na poticanju razvoja socijalnih vještina

Programi rada defektologa u individualnom radu s učenicima s autističnim poremećajima u osnovnoj školi

Primjena računala u radu s učenicima s autizmom

Planiranje i programiranje odgojno-obrazovnog rada i priprava defektologa
za rad

Praćenje i procjena učeničkog uspjeha

Rani tretman kao preduvjet edukacijske integracije

Organizacija slobodnog vremena učenika s autističnim poremećajima

Plan i program produženog stručnog postupka za učenike s autističnim
poremećajima

Socijalni pedagog

Programski sadržaji

Opći programski sadržaji

Ustroj školskog rada - Godišnji plan i program rada škole; Godišnji plan i program rada stručnog suradnika socijalnog pedagoga (izvedbeni planovi i programi); Nastavni planovi i programi koji se uspostavljaju u školskoj godini (programi pedagoške opservacije, prilagođeni programi, posebni programi osnovnoškolskog obrazovanja); Pedagoška dokumentacija (opća i specifična).

Ustroj odgojno-obrazovno-rehabilitacijskog procesa (Ustroj rada s učenicima s teškoćama u razvoju i poremećajima u ponašanju, Otkrivanje i dijagnosticiranje učenika s teškoćama u razvoju i pokretanje postupka utvrđivanja primjerenog oblika školovanja i rehabilitacije, Individualni i grupni odgojno-obrazovni i rehabilitacijski postupci u radu s djecom s teškoćama u razvoju, Prevencija poremećaja u ponašanju, Produženi stručni postupak, Suradnja s roditeljima, Suradnja s članovima stručno-razvojne službe i učiteljima, Suradnja s zdravstvenim, socijalnim i ostalim institucijama nadležnim za odgoj, obrazovanje i ostvarivanje prava djece s teškoćama u razvoju i poremećajima u ponašanju).

Zakonsko određenje problematike odgoja, školovanja, rehabilitacije i zaštite djece i mladeži (učenika) s teškoćama u razvoju i poremećajima u ponašanju (Zakon o osnovnom školstvu, Pravilnik o upisu djece u osnovnu školu, Pravilnik o osnovnoškolskom odgoju i obrazovanju djece s teškoćama u razvoju, Naputak o provođenju pedagoške opservacije djece s teškoćama u razvoju).

Specifičnosti odgoja, školovanja i osposobljavanja učenika s teškoćama u razvoju (Međunarodna klasifikacija oštećenja, invalida i hendikepa, Klasifikacija teškoća u razvoju u Republici Hrvatskoj, Obilježja sustava odgoja, školovanja i osposobljavanja učenika s teškoćama u razvoju – odgoj i osnovno školovanje, srednjoškolsko obrazovanje, Specifičnosti

produženog stručnog postupka, Metodičko-didaktički pristupi u ostvarivanju programa odgoja, školovanja i osposobljavanja učenika s teškoćama u razvoju, Profesionalna orijentacija učenika s teškoćama u razvoju te djece i mladih s poremećajima u ponašanju.

Specifični programski sadržaji

Etiološka i fenomenološka klasifikacija poremećaja u ponašanju

Pristupi određenju poremećaja u ponašanju i delinkventnog ponašanja djece i mladih

Pojmovna određenja poremećaja u ponašanju djece i mladih

Fenomenologija delinkventnog ponašanja mladih

Rizična ponašanja i najčešće vrste poremećaja u ponašanju učenika osnovne škole

Psiho-socijalna obilježja učenika s poremećajima u ponašanju

Rano otkrivanje i dijagnosticiranje učenika s rizikom za razvoj poremećaja u ponašanju

Rizični i zaštitni čimbenici u razvoju poremećaja u ponašanju djece i mladih

Prevenција poremećaja u ponašanju

Teorijski pristupi prevenciji i tretmanu djece i mladih s poremećajima u ponašanju

Programi prevencije i postupci za provođenje mjera pojačane brige i nadzora ili mjera obiteljsko pravne zaštite djece

Opći i specifični socio-pedagoški postupci u programu mjera za preveniranje, ublažavanje i otklanjanje posljedica poremećaja u ponašanju

Nacionalni program sprečavanja i širenja zlouporabe droga

Specifični programi osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja s učenicima s poremećajima u ponašanju

Metodičko-didaktičke specifičnosti u ostvarivanju programa odgoja, obrazovanja i osposobljavanja učenika s poremećajima u ponašanju

Suradnja s ustanovama i stručnjacima zaduženim za primjereno rješavanje problema poremećaja u ponašanju

Stručno-znanstvena dostignuća iz područja poremećaja u ponašanju djece i mladeži

Literatura

- Ajduković, M. (2000): Ekološki multidimenzionalni pristup sagledavanju činitelja rizika i zaštite u razvoju poremećaja u ponašanju djece i mladeži. U: Bašić, J.; Janković, J. (ur) **Rizični i zaštitni čimbenici u razvoju poremećaja u ponašanju djece i mladeži**. Povjerenstvo Vlade Republike Hrvatske za prevenciju poremećaja u ponašanju djece i mladeži i zaštitu djece s poremećajima u ponašanju. Zagreb, 47-62.
- Bašić, J. (1995): Obitelj, rano otkrivanje i preveniranje poremećaja u ponašanju djece i mladeži. **Društvena istraživanja**, 4, 4-5, 563- 574.
- Bašić, J. (2000): Rizični i zaštitni čimbenici u razvoju poremećaja u ponašanju djece i mladeži: teorijsko motrište. U: Bašić, J.; Janković, J. (ur) **Rizični i zaštitni čimbenici u razvoju poremećaja u ponašanju djece i mladeži**. Povjerenstvo Vlade Republike Hrvatske za prevenciju poremećaja u ponašanju djece i mladeži i zaštitu djece s poremećajima u ponašanju. Zagreb, 31-45.
- Bašić, J., Poldrugáč, V.: Model opservacije kao prilog prevenciji poremećaja u ponašanju učenika osnovne škole. **Defektologija**, 1985, 21, 1: 95-107.
- Bašić, J., Ferić, M., Kranželić, V. (2001): **Od primarne prevencije do ranih intervencija**. Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
- Bašić, J., Koller-Trbović, N., Uzelac, S. (ur.) (2004): **Poremećaji u ponašanju i rizična ponašanja: pristupi i pojmovna određenja**. Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
- Bašić, J. (2003): Epidemiološka istraživanja i prevencija poremećaja u ponašanju djece i mladih u lokalnoj zajednici. (u) Bašić, J., Janković, J. (ur.) **Lokalna zajednica - Izvorište nacionalne strategije prevencije poremećaja u ponašanju djece i mladih**. Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži, Povjerenstvo Vlade Republike Hrvatske za prevenciju poremećaja u ponašanju djece i mladih, 18-30.

- Bašić, J. (2005): Lokalna zajednica u prevenciji ovisnosti i drugih rizičnih ponašanja. (U) **Borba protiv ovisnosti-borba za zdravu obitelj**. Ured za suzbijanje zlouporabe opojnih droga Vlade Republike Hrvatske, Zagreb, 114-121.
- Dubravka Kocijan-Hercigonja: **Hiperaktivno dijete**, Naklada Slap, 1997
- Ferić, M., Bašić, J. (2000): Prosocijalno i agresivno ponašanje djece rane školske dobi kao zaštitno-rizični čimbenici razvoja (u) Bašić, J., Janković, J. (ur) **Rizični i zaštitni čimbenici u razvoju poremećaja u ponašanju djece i mladeži**. Povjerenstvo Vlade Republike Hrvatske za prevenciju poremećaja u ponašanju i zaštitu djece s poremećajima u ponašanju. Zagreb, 121-134.
- Ferić, M., Kranželić, V. (2001): Lokalna zajednica u osmišljavanju i postavljanju programa prevencije poremećaja u ponašanju. (U) Janković, J., Bašić, J. (ur.) **Prevencija poremećaja u ponašanju djece i mladih u lokalnoj zajednici**. Povjerenstvo Vlade RH za prevenciju poremećaja u ponašanju i zaštitu djece s poremećajima u ponašanju, Zagreb, 65-80.
- Glasser, W. (2000): **Teorija izbora**. Alinea, Zagreb
- Glasser, W. (2000): **Kvalitetna škola**. Alinea, Zagreb
- Glasser, W. (2001): **Svaki učenik može uspjeti**. Alinea, Zagreb.
- Green, B. (1996): **Nove paradigme za stvaranje kvalitetnih škola**. Alinea, Zagreb.
- Koller-Trbović, N. (1998): **Pravovremeno otkrivanje poremećaja u ponašanju djece i mladeži i rano interveniranje**. Kriminologija i socijalna integracija, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 6, 1, 51-60.
- Koller-Trbović, N., Žižak, A., J., Bašić, J. (2001): Određenje, prevencija i tretman poremećaja u ponašanju djece i mladih. **Dijete i društvo**. 3, 3, 319-342
- Kovačević Vojislav: **Problemi resocijalizacije maloljetnika s delinkventnim ponašanjem**. Fakultet za defektologiju i Izdavački centar Rijeka, Zagreb, Rijeka 1981
- Kranželić Tavra, V. (2002): Rizični i zaštitni čimbenici u školskom okruženju kao temelji uspješnije prevencije poremećaja u ponašanju. **Hrvatska revija za rehabilitacijska istraživanja**, 38, 1, 1-13.

- Kranželić Tavra, V. (2003): Programi prevencije poremećaja u ponašanju i ranih intervencija u školskom okruženju. (U) Bašić, J., Janković, J. (ur.) **Lokalna zajednica – izvoriste Nacionalne strategije prevencije poremećaja u ponašanju djece i mladih.** Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži i Povjerenstvo Vlade Republike Hrvatske za prevenciju poremećaja u ponašanju djece i mladih, Zagreb, 104-115.
- Kranželić, Tavra, V., Bašić, J. (2004): Prevencija školskog neuspjeha i napuštanja škole. (u) Stevanović, M. (ur.) **Škola bez slabih učenika.** Filozofski fakultet u Puli, Pula 524-530.
- Lebedina-Manzoni, M. (2000): **Razvojne prednosti – pomoć pri razumijevanju i prevenciji rizičnog ponašanja adolescenata.** Kriminologija i socijalna integracija, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 8, 1-2, 11-20.
- Marburger, H.: **Razvoj i koncepti socijalne pedagogije** (prijevod za internu upotrebu). Juventa Verlag München, 1979.
- Mikšaj - Todorović, Lj., Uzelac, S.: Osnovna obilježja ispitanih oblika ponašanja. Pojavni oblici poremećaja u ponašanju učenika osnovnih škola, uvjeti života u obitelji i model pedagoškog tretmana, **Defektologija**, 1991, 1-2: 45-71.
- Singer, M.: **Kriminologija.** Globus, Zagreb, 1994.
- Schwebel, R.: **Reći ne nije dovoljno**, Sys Print; Zagreb 1995 (Sakoman Slavko: Uvodna studija: Zloupotreba droga u Hrvatskoj i pristup njenom suzbijanju)
- Uzelac, S.: Utjecaj socioekonomskog razvoja na delinkvenciju maloljetnika u Hrvatskoj. **Defektologija**, 1992, 1-2: 35-57.
- Žužul, M.: Pregled teorija agresivnosti. **Penološke teme**, 1986, 1, 3-4: 123-144

Primjeri tema za pisani rad

- Program rada i pedagoška dokumentacija (Socijalnog pedagoga - stručnog suradnika u osnovnoj školi; Socijalnog pedagoga u posebnom razrednom odjelu za učenike s organski uvjetovanim poremećajima u ponašanju; Program rada socijalnog pedagoga u produženom stručnom postupku)

Postupak za ustroj i uspostavljanje programa rada socijalnog pedagoga u radu s djecom s poremećajima u ponašanju

Poremećaji u ponašanju kod učenika osnovne škole

Oblici i metode rada s učenicima s poremećajima u ponašanju u osnovnoj školi

Rizični i zaštitni čimbenici za razvoj poremećaja u ponašanju u školskom okruženju

Obiteljski čimbenici rizika za pojavu poremećaja u ponašanju i njihova kompenzacija u školskom okruženju

Škola i školski neuspjeh u etiologiji poremećaja u ponašanju (definicije, povezanost, intervencije)

Programi prevencije poremećaja u ponašanju u školskom okruženju (važnost, ustroj i provođenje ranog otkrivanja poremećaja u ponašanju djece u školi)

Trening životnih vještina kao program prevencije

Učenici s organski uvjetovanim poremećajima u ponašanju

Primjeri pitanja na usmenom dijelu ispita

Zakonski propisi vezani za odgoj i školovanje djece s teškoćama u razvoju

Program rada socijalnog pedagoga (stručnog suradnika u osnovnoj školi, socijalnog pedagoga u posebnom razrednom odjelu za učenike s organski uvjetovanim poremećajima u ponašanju, socijalnog pedagoga u produženom stručnom postupku, socijalnog pedagoga u učeničkim domovima)

Pojavni oblici poremećaja u ponašanju i rizična ponašanja kod učenika osnovne škole

Oblici i metode rada s učenicima s poremećajima u ponašanju u osnovnoj školi

Multidisciplinarni pristup u otkrivanju, prevenciji i tretmanu poremećaja u ponašanju kod učenika osnovne škole

Modeli ranog otkrivanja poremećaja u ponašanju učenika osnovnih škola

Suradnja s roditeljima u funkciji prevencije poremećaja u ponašanju i rad s roditeljima na podizanju roditeljske kompetentnosti

Suradnja i programi rada s učiteljima u okviru primarne prevencije poremećaja u ponašanju

Rizični čimbenici i razvoj poremećaja u ponašanju (Rizični čimbenici u obitelji, školskom okruženju i lokalnoj zajednici)

Zaštitni čimbenici i prevencija poremećaja u ponašanju u obitelji, školskom okruženju i lokalnoj zajednici

Primarna prevencija u školskom okruženju i školski preventivni programi (Prevencija vršnjačkog nasilja, prevencija zlostavljanja i zanemarivanja djece, prevencija zlouporabe droga)

Protokol postupanja u slučaju nasilja među djecom i mladima (Vlada RH) i Protokol postupanja u kriznim situacijama u osnovnim i srednjim školama (Gradski ured za obrazovanje i šport-Zagreb)

Školovanje djece s teškoćama u razvoju i specifičnosti organizacije odgoja i obrazovanja za učenike s organski uvjetovanim poremećajima u ponašanju

Zadovoljavanje prava djeteta i prevencija poremećaja u ponašanju

Pedagoška dokumentacija

